Dedic acest roman părintelui Rizea Dobre,
iubitorul de Hristos şi mult pătimitorul,
asasinat pe 26 aprilie 1989

ISBN 978-606-8451-47-3

Sergiu Ciocârlan

MIERCUREA PATIMILOR
Jertfa unui preot mucenic

Carte apărută cu binecuvântarea
Înalt Preasfinţitului Arhiepiscop
Justinian Chira
al Episcopiei Maramureşului
şi Sătmarului

Editura Areopag
Bucureşti, 2013

Ciprian Voicilă:

Note de lectură despre un roman total

Scriu febril, condus de firul narativ al romanului. Arunc pe hârtie gândurile pe care mi le suscită lectura. Primul meu gând a fost să scriu cea mai scurtă prezentare a unui roman. Aş fi scris aşa: *Adevăr + Libertate = mucenicie pentru Hristos*. Ar fi cea mai bună carte de vizită a romanului, dar şi a autorului său. Văd *Miercurea patimilor* în aceeaşi familie cu alte două cărţi: *Struţocămila* lui Vladimir Volkoff şi cu *Audienţă la un demon mut* a părintelui Savatie.

Mă surprinde stilul: dens, fără să fie obositor. Mai presus de toate, *convingător*, o calitate pe care puţine romane o satisfac. Cel mai dificil lucru pentru un scriitor este să creeze *ex nihilo* o lume întreagă, veridică, în care cititorul să vrea să pătrundă, să se arunce uitând de foame, de sete, de condiţionările care îl îngrădesc. Lui Sergiu Ciocârlan i-a reuşit din plin acest pariu cu cititorul.

Miercurea patimilor este, înainte de toate, un roman de idei. De idei, dar şi de adevăruri. Adevăruri care ne privesc înde-

obşte pe noi, românii, şi mai ales pe noi, creştinii. Multe dintre adevărurile exilate din manualele de istorie a României şi din istoria recentă a Bisericii glăsuiesc *aici* puternic, chinuitor pentru cititorul în care mai pâlpâie o conştiinţă.

Declinul nostru a început odată cu ocupaţia sovietică. Reeducarea a început în închisoarea de la Suceava, dar se continuă cu noi şi peste noi şi acum. S-a transformat, hiperbolic, într-o reeducare în masă. Zeci de ani noi, părinţii noştri, bunicii noştri am trăit într-o lume sufocată de o ideologie materialistă şi lipsită de Dumnezeu, care se baza pe frică. Din frică românul îşi dezvoltase un comportament schizoid, duplicitar: „lăuda partidul alături de lăudaci şi înjura partidul cu reacţionarii”, cum scrie autorul acestui roman. O deprindere care se face simţită şi astăzi, la toate nivelele existenţei.

Miercurea patimilor este o carte despre frică, dar şi despre exorcizarea fricii prin alegerea unei vieţi şi mai ales a unei morţi pentru Hristos. Cine citeşte romanul de faţă are şansa de a înţelege întregul proces prin care România a fost schimbată *la faţă* în rău, urâţită, boită cu o cosmetică întotdeauna importată. Este procesul involutiv de la Statul-Miliţian la Statul-Big

Brother. În perioada ceauşismului elita noastră s-a bucurat de „facilităţile”, „libertăţile” pe care le punea la dispoziţia individului statul comunist. Au plecat la specializare în Occident, întorcându-se ca agenţi ai ideologiilor occidentale: au respins materialismul dialectic, dar au devenit promotori ai consumerismului, fiind preocupaţi permanent de politicile şi strategiile de recalibrare a sistemului. Au contribuit din plin la crearea în rândul nostru a acelor nevoi artificiale, nevoi de care nu aveam nicio nevoie. S-au întors aici cu idei cvasi-liberale pe care au încercat să le împământenească, în funcţie de context: dacă nu putem avea democraţie reală, măcar să avem şi noi *perestroika* noastră. În paranteză fie spus, pseudoliberalismul le-a afectat, unora dintre cei plecaţi în acei ani la burse, şi conştiinţa dogmatică/eclesială: au devenit promotori ai ecumenismului, în care văd o modalitate de a fi şi noi „cu lumea bună”, „în rând cu lumea”.

Cartea retrezeşte la viaţă o Românie sumbră, în care preoţii trebuiau să propovăduiască sloganurile comunismului, să trăiască timorat, cât mai şters cu putinţă, pentru a nu intra în raza de acţiune a Ochiului sauronic al sistemului. Cuvintele cheie, cuvintele de ordine – pe cât de gău-

noase, pe atât de vitale – erau: partidul, progresul, „conducătorul iubit”, clasa muncitoare, „tezele din iulie”. O Românie în care oamenii „vedeau foarte bine că ceea ce se spune la biserică e la fel cu ceea ce spune partidul”. Este acea Românie în care Paul Goma căuta un preot curajos care să îi boteze băiatul, iar părintele Gheorghe Calciu-Dumitreasa era caterisit de propriii fraţi întru Hristos pentru „vina” de a înfrunta prin cuvânt dărâmarea bisericilor. Ca Sandu Stoenescu, personaj din romanul de faţă, care „strigase în gura mare în 1964 că biserica mare a Cuvioasei Parascheva va fi dinamitată şi pe locul ei se vor construi blocuri”. Este România protoiereului Haritonovici, în al cărui nume stă ascunsă partea ocultă a destinului României postbelice.

Compromisul unei părţi din ierarhia Bisericii cu puterea comunist-atee e vechi. Czeslaw Milosz, laureat al premiului Nobel pentru literatură (1980), în volumul său *Gândirea captivă* – carte de căpătâi pentru cei care vor să înţeleagă mutaţiile pe care le-a provocat în mintea umană comunismul – scria: „Stalin, conducătorul Partidului Comunist, duce la îndeplinire legea istoriei, cu alte cuvinte acţionează aşa cum doreşte Dumnezeu, motiv pentru care tre-

buie să ne supunem lui. Omenirea poate fi reînnoită după modelul rusesc; de aceea niciun creştin nu se poate opune ideii – crude, ce-i drept – care va crea un om nou pe întreaga planetă. Asemenea argumente sunt adesea folosite de clerici care sunt unelte ale Partidului".

În măsura în care *Miercurea patimilor* exprimă toate aceste adevăruri pe care Sistemul le sufocă în continuare, romanul este o carte periculoasă. Părintele R. se ridică împotriva întregului angrenaj al dictaturii, mergând până la capăt. Are puterea să o facă pentru că libertatea sa lăuntrică nu are un temei social. Părintele R. refuză libertatea de expresie şi, în general, „libertăţile" după care aleargă omul în calitatea sa de *zoon politikon* (Aristotel), de fiinţă socială. Libertatea părintelui se înrădăcinează în Adevăr şi amândouă au un nume: Iisus Hristos.

Crezul său ne apare limpede încă de la primele pagini: „Oamenii sufereau aici şi el voia să sufere cu ei, să poarte poverile lor, asta îi cerea sufletul, inima care-L purta pe Hristos, Cel ce suferise pentru întreaga suflare. Nu înţelegea misiunea în afara graniţelor ţării, adică acolo unde nu era comunism, unde prigoana împotriva credinţei nu era aşa dezlănţuită ca aici, unde oame-

nii nu erau forțați să creadă în progres, în știința care dezvăluia că există cosmos, dar nu există Dumnezeu. Ce era mai grav din punct de vedere existențial decât să trăiești zi de zi într-o țară unde o mână de oameni pusese mâna pe putere și falsificase totul, de la cifrele producției anuale până la trecutul recent, încât bietele generații care credeau că deschid ochii în lumea plină de promisiuni a partidului se transformau în cobai, în articole de studiu al psihologiei maselor, fiind supuse unor manipulări atât de grosolane prin evidența pe care finalitatea lor o prezuma!”

De aceea, *Miercurea patimilor* este și un roman despre libertate, din care cititorul învață sau își reamintește că singura libertate veridică, existențială, se obține numai în Hristos și prin Hristos. Romanul este unul cum puține sunt în literatura română: apologetic.

Testul ultim al personajului principal, proba finală pe care va trebui – mai devreme sau mai târziu – să o dăm și noi, ca neam și creștini, este proba martirajului. Singura garanție a libertății, spunea părintele Nicolae Steinhardt, este curajul fizic în fața morții. „A fi ortodox înseamnă a avea curaj. Lașii nu pot fi ortodocși. Cum poate

mărturisi Adevărul un laş?” – se întreabă, pe bună dreptate, autorul.

Părintele R. primeşte de la Dumnezeu puterea de a trece peste ultima probă pentru că a fost un om care s-a autoeducat ca spirit liber – intrând în dialog cu marile cărți ale umanității, cu geniile culturii universale, dar mai cu seamă cu Sfinții Părinți – şi s-a identificat cu acea Românie din străfunduri: România martirilor pentru Hristos şi pentru neamul românesc. Singura Românie care nu a făcut compromisul cu puterea politică, adică nu a bătut palma cu stăpânitorul acestei lumi: „România este un astfel de peisaj cu multe morminte necunoscute. Pe aceste morminte trăim noi şi fără aceste morminte n-am fi fost. Dacă ei s-ar fi temut, aşa cum se tem astăzi cei mai mulți, ce s-ar fi întâmplat cu acest pământ? Am fi fost țărână proastă, bătută de vânturile pustiitoare ale Apusului, şi n-ar fi crescut nimic din noi. Un neam există dacă există în el curajul de a se jertfi, iar Hristos a binecuvântat această jertfă pe care stă Biserica. Fără identitate, fără paşi în istorie, fără Hristos, fără libertate. Ce trist! Nu Occidentul este modelul, ci aceste morminte, suferințele oamenilor care devin rugăciuni pline de bună mireasmă.” În inima creştinului care a citit aceste rânduri

reverberează spontan versurile poetului-mucenic al închisorilor, Radu Gyr, din poezia *Imn morților*:

„Morminte dragi, lumină vie,
Sporite'ntr-una an de an,
Noi v-auzim curgând sub glie,
Ca un şuvoi subpământean. (...)
Ascunse-n lut, ca o comoară,
Morminte vechi, morminte noi,
De vi se pierde urma-n țară,
Vă regăsim mereu în noi! (...)
Nu plângem lacrimă de sânge,
Ci ne mândrim cu-atâți eroi.
Nu! Neamul nostru nu va plânge,
Ci se cuminecă prin voi."

Singura libertate adevărată este cea pe care o capeți asumându-ți suferința pentru Hristos, Crucea – aceasta este înțelepciunea care se desprinde din acest roman.

În timpul Postului Mare, părintele R. ține o cateheză, avertizându-i pe enoriaşii săi, în special pe tineri: „Cultura europeană este îmbibată de arianism, copiii mei. De aceea ei, occidentalii, prin Varlaam de Calabria, l-au respins pe Sfântul Grigore Palama. O cultură care nu înțelege inima şi rugăciunea din inimă este o carcasă inutilă, pe care noi o purtăm la recomandarea unor profesori şi pedagogi pe umerii noştri. E rea în sine cultura? Nu. Cultura

este un atu, dacă ea se edifică pe Cuvântul cel întrupat.” Autorul se întâlneşte aici cu reflecţiile Sfântului Justin Popovici despre arianismul culturii europene moderne. O temă extrem de actuală despre care nu s-a dezbătut suficient. Sfântul Justin Popovici a surprins esenţa arianismului, identificând şi efectele sale, care se resimt până în prezent: „Ideea de bază a lui Arie este aceea că Hristos nu este Dumnezeu. (...) Ce este în realitate arianismul? De unde se trage? În ce priveşte latura lui metafizică, el îşi are rădăcinile în satanism, iar în ce priveşte latura lui psihologică, în raţionalism. Arianismul este o încercare de a impune metodele şi mijloacele filozofiei după om ca metode şi mijloace de cunoaştere a lui Hristos şi de cunoaştere a lui Dumnezeu; de a pune mintea omenească cea păcătoasă ca măsură a lucrării divino-umane a lui Hristos în har; de a face ca legile raţionaliste (categoriile) ale lui Aristotel să înlocuiască legile creştine ale Duhului Sfânt” (Cf. Sfântul Justin Popovici – *Omul şi Dumnezeul-Om*; Editura Sophia/Cartea Ortodoxă, Bucureşti, 2010, pp. 187-189).

Arianismul culturii moderne a Europei a generat papismul, kantianismul, etica despărţită de credinţa în Hristos, autonomizată, protestantismul (Sfântul Justin

Popovici: „Protestantismul l-a depăşit în arianism chiar şi pe Arie”), relativismul metafizic, relativismul moral.

Am scris în titlu că *Miercurea patimilor* este un roman total. Aduc un nou argument: este o scriere care readuce în memoria colectivă viața cotidiană din comunism şi, din acest punct de vedere, este un roman antropologic. O viață complet necunoscută tinerilor de azi, de neînțeles pentru ei. Cititorul care a trăit fie şi puțin în comunism regăseşte nostalgic nume, obiecte, stări afective, fapte sociale de atunci: „magnetofoane Tesla, aspiratoare Electro Argeş, pungi cu Vegeta, lanterne Elba, frigidere Fram, cutii cu Perlan albastru, săpun Cheia, țigări Mărăşeşti, Carpați, BT, Papastratos, motorete Mobra, trotinete, baterii Focus, biciclete Torpedo, sticle de cabernet bulgăresc, coniac Vrancea, benzi magnetice BASF, aparate de radio Gloria, pantofi Guban, cizme de piele Clujana, cutii cu rahat Adakaleh, calupuri de halva cu cacao, caiere de vată de zahăr, bilete de tramvai cu cinci călătorii de 1,25 lei, muşchi țigănesc, cozile la care stătea ore şi se lupta pentru o găină roca, pentru un kilogram de portocale, pentru un bilet la *Atenție la pana de vultur!*, la *Comoara din Lacul de argint* sau la *Jandarmul şi*

extratereştrii, cartela de pâine, de ulei şi făină”. Citind această înşiruire, sufletul ți se învăluie de nostalgie. Nu e nicidecum nostalgia după orânduirea comunistă. Te întorci dureros la starea copilăriei sau a adolescenței în care credeai că toți oamenii sunt buni şi toate drumurile vieții îți sunt deschise.

Părintele R. moare muceniceşte în Miercurea Patimilor, refuzând rolul de informator al securității. Şi, ca orice mărturisitor al lui Hristos, îi înspăimântă pe torționarii săi şi de dincolo de moarte.

Stareţul Zosima din *Frații Karamazov* este proiecția literară a Stareţului Ambrozie de la Optina. Are ceva din personalitatea sa şi totuşi este diferit. Părintele R. i-a fost inspirat autorului de un mărturisitor în carne şi oase: părintele Rizea Dobre, care a fost asasinat pe data de 26 aprilie 1989. Nu a apucat să îşi scrie memoriile. Sergiu Ciocârlan a reuşit să îi scrie, într-un fel, într-o manieră inconfundabilă, viața. Este primul scriitor român care s-a încumetat să creeze un roman inspirat din viața unui mare mărturisitor. Un roman ca un imn de laudă închinat mucenicilor pentru Hristos din secolul XX. A făcut-o admirabil şi, de aceea, merită toată considerația noastră.

Capitolul 1

O voce necunoscută la capătul celălalt al firului. Reflecțiile părintelui R. asupra istoriei confiscate de ideologia de partid. De ce să fie transferat la Köln?

În toiul nopții, părintele R. primi un telefon ciudat. Un bărbat cu o voce gravă şi sigură, foarte sigură, îl anunțase că a doua zi se vor întâlni în Piața Săracă, unde îi va transmite câteva informații vitale pentru călătoria pe care avea s-o facă în afara granițelor Republicii Socialiste România.

– E de ajuns că eu te voi recunoaşte. Când îți voi vorbi, să priveşti tot timpul în jos. Repet, este foarte important să fii la ora unsprezece în piață.

– Am impresia că mă confundați. Ştiți la ce număr de telefon ați sunat? Eu sunt...

– Dumneata eşti exact omul cu care trebuie mâine să vorbesc. Dacă nu vii mâine, se va găsi o altă cale să vorbim. Dar mai bine vii.

– Cine sunteți dumneavoastră?

Dar părintele R. nu mai primi niciun răspuns. Telefonul fusese închis şi la celălalt capăt al firului întrebarea rămase sus-

pendată, aşa cum şi părintele R. rămăsese cu telefonul suspendat lângă ureche. O serie de gânduri începură să-l asalteze nepotolite de setea umblării slobode prin circumvoluțiunile creierului său, dar omul acesta înalt se desprinse imediat de ele şi, punând receptorul în furcă, se îndreptă spre patul în care Nina dormea. Nu se treziseră nici ea, nici copiii. Se aşeză uşor, trase aşternutul pe el, apoi stinse veioza şi privi în întuneric, fără să poată să-l străpungă. „Când te obişnuieşti cu lumina, întunericul devine aşa cum îl văd eu acum, gândi el, compact, fără fisuri.” Căută răbdător un punct de reper până obosi de atâta concentrare şi oftă. Bănuia cine era la capătul celălalt al firului. Auzise atâtea istorii asemănătoare de la colegii săi preoți, încât se mirase că până acum nu fusese căutat de nimeni. Iată că i se oferise o ocazie deosebită! Se întoarse pe o parte şi încercă să închidă ochii. Acelaşi întuneric, aşa că mai bine îi ținea deschişi. Oricum nu putea să adoarmă. Ar fi vrut să se ducă în birou, dar se gândea la Nina, să nu se îngrijoreze pentru el.

Fusese o zi zbuciumată de luni, 17 aprilie 1989, pe care nu reuşea să o cuprindă în toate evenimentele ei oricât ar fi încercat şi încercase în repetate rânduri să

rememoreze firul întâmplărilor de când deschisese ochii la 4.25, până în momentul în care, iată, primise acel telefon pe care ştia că odată tot îl va primi. Pentru mulți trecuse o zi ca oricare alta. Sirena țiuise ca în atâtea alte zile, chemând muncitorii în fabrici. Văzuse şi el, ca de-atâtea alte ori, cum oameni de diferite vârste mişunau pe străzile încă întunecate ale oraşului, cu capul în pământ şi umerii strânşi, era frig încă, primăvara avea un parcurs sinuos în anul acela. Mijlocul lui martie fusese geros, ba chiar ninsese, la începutul lui aprilie se încălzise brusc, ca după ziua Sfântului Calinic de la Cernica să se pornească un timp friguros, cu ploi multe şi vânt rece. Nina îl sfătuise să ia un pulover pe dedesubtul reverendei, iar el o privise lung şi cu drag, apoi se îmbrăcase şi plecase spre parohie. Aveau mai bine de 14 ani de când erau căsătoriți şi o iubea mult, poate mai mult ca niciodată, fiindcă împreună trecuseră prin multe întâmplări şi cu ajutorul lui Dumnezeu răzbiseră la lumină. Tot împreună trebuiau să treacă şi acum, când primise înştiințare de la episcopie, era mai bine de o lună de când ajunsese adresa, că fusese repartizat în Germania, la Köln, unde se înfiripase o comunitate românească şi, pentru un an sau doi, aşa cel puțin cre-

deau toţi cei cu care vorbise, va face misionarism acolo. De ce trebuia totuşi să plece acolo?

Niciodată nu crezuse că ar putea ieşi în afara graniţelor ţării şi nici nu-şi dorise măcar acest lucru. Oamenii sufereau aici şi el voia să sufere cu ei, să poarte poverile lor, asta îi cerea sufletul, inima care-L purta pe Hristos, Cel ce suferise pentru întreaga suflare. Nu înţelegea misiunea în afara graniţelor ţării, adică acolo unde nu era comunism, unde prigoana împotriva credinţei nu era aşa dezlănţuită ca aici, unde oamenii nu erau forţaţi să creadă în progres, în ştiinţa care dezvăluia că există cosmos, dar nu există Dumnezeu. Ce era mai grav din punct de vedere existenţial decât să trăieşti zi de zi într-o ţară unde o mână de oameni pusese mâna pe putere şi falsificase totul, de la cifrele producţiei anuale până la trecutul recent, încât bietele generaţii care credeau că deschid ochii în lumea plină de promisiuni a partidului se transformau în cobai, în articole de studiu al psihologiei maselor, fiind supuse unor manipulări atât de grosolane prin evidenţa pe care finalitatea lor o prezuma!

În Occident, Biserica nu avea de ce să fie prigonită, pentru că acolo nici nu exista de fapt Biserică. Acest Occident, spre care

toți privesc admirativ, gândea părintele R., este în fond instrumentul fundamental de coerciție, catedra de la care s-a dictat starea duhovnicească deplorabilă în care se află astăzi România. Dacă zarurile au fost aruncate, ele au fost aruncate în urma unui plan pe care foarte puțini îl bănuiesc. Cotropirea modernă implică strategii dintre cele mai elevate şi România trebuia să zacă pentru o perioadă nedeterminată sub acest greu canon al comunismului. Ce eroare să se privească nostalgic spre Occident ca spre un loc al fericirii!

Cu enoriaşii săi, şi mai ales cu tinerii, avusese discuții nesfârşite pe această temă şi începuse să-i convingă că Occidentul nu e ceea ce pare, adică un rai, un spațiu al libertății de gândire şi de exprimare. Toate libertățile, pe care omul e convins că este în drept să şi le exercite, intră într-un carusel amețitor, pe care occidentalul însuşi nu-l pricepe, pentru că pe de o parte lanțul care îl ține controlat se slăbeşte până la punctul în care îi dă euforia libertății, iar pe de altă parte se strânge, atunci când el crede cel mai puțin că aşa ceva este posibil. Diferența față de o țară comunistă, cum e România, e aceea că nu există enunțarea clară a îngrădirilor şi a dependențelor de orice tip, ci un alt tip de experiment. Colo-

nialism cultural. Pentru noi şi pentru ruşi era necesar un program de reeducare în masă, prin care să fie stârpit tot ceea ce reprezenta o primejdie pentru partidul care nu voia să gândeşti o altă libertate decât cea pe care ți-o vâra el pe gât. Dar ce libertate putea fi aceea fără Hristos? Niciuna. Ce clar se desfăceau piesele acestui joc, dacă gândeai cu Hristos şi întru El necesitatea libertății!

Liderii comunişti au atacat cu ură Biserica, pentru că au văzut în ea un adversar de temut, cel mai puternic duşman pe care trebuia să-l distrugă pentru a se putea legitima, pentru a putea locui în mințile „eliberate de prejudecăți" ale oamenilor. Dumnezeu e o prejudecată pentru ei, un mit. „Dar piatra pe care n-au băgat-o în seamă ziditorii, aceea a ajuns să fie în capul unghiului!" Dumnezeu nu Se lasă batjocorit până la capăt, iar urgia Lui nimeni nu o pricepe. Dacă ar fi vrut, nu ar fi lăsat ca țara să se încovoaie sub acest regim, dar, cum nimic nu se clădeşte fără jertfe, iată că prin aceasta ni s-a dat posibilitatea mărturisirii, o imensă ocazie a libertății, căci ce libertate mai mare decât a mărturisi numele lui Hristos în mijlocul acestor fiare însetate de sânge şi de putere pământească poate exista în această lume?

Iată, vieţile sfinţilor martiri sunt realitate. Nu sunt ei o specie aparte, iar noi nişte bieţi oameni slabi şi neputincioşi. Aşa erau şi ei, dar harul, puterea mai presus de înţelegerea limitată a bietei minţi omeneşti i-a transformat în slujitori ai Vieţii celei veşnice, în flăcări nematerialnice, pe care privindu-le călăii lor s-au cutremurat. România este un astfel de peisaj cu multe morminte necunoscute. Pe aceste morminte trăim noi şi fără aceste morminte n-am fi fost. Dacă ei s-ar fi temut, aşa cum se tem astăzi cei mai mulţi, ce s-ar fi întâmplat cu acest pământ? Am fi fost ţărână proastă, bătută de vânturile pustiitoare ale Apusului, şi n-ar fi crescut nimic din noi. Un neam există dacă există în el curajul de a se jertfi, iar Hristos a binecuvântat această jertfă pe care stă Biserica. Fără identitate, fără paşi în istorie, fără Hristos, fără libertate. Ce trist! Nu Occidentul este modelul, ci aceste morminte, suferinţele oamenilor care devin rugăciuni pline de bună mireasmă.

Părintele R. înţelesese că relaxarea ideologică, pe care România o trăia şi care alterna cu momente de strângere a piuliţei, confirma pedagogia perfidă a sforarilor lumii prin care se inocula populaţiei dorinţa de a avea ceea ce aveau occidentalii. O ten-

siune ciudată se resimțea în jur, pe stradă, la muncă, în casele cetățenilor patriei. Să-şi fi epuizat partidul resursele? Greu de spus. Muriseră atâția oameni în închisori, el ştia bine, şi totuşi Biserica nu căzuse. Dumnezeu trimitea luminători, pentru ca drumul să nu fie întunecat nicio clipă. Moartea nu există, o spusese Sfântul Apostol Pavel, există numai viață, iar aceea e Hristos şi, dacă există Hristos, moartea pentru El este un câştig. Ei bine, câştigul acesta fusese nesuferit comuniştilor.

Peste noapte, toți acei neputincioşi, schilodiți în bătaie, înfometați, drogați, interogați până la epuizare şi nebunie, deveniseră eroi ai neamului românesc, sfinți buni de pus în calendar. Iată ce făcuseră ei! În loc să-i şteargă din registrele singurei lumi pe care o credeau posibilă, ei dăduseră naştere unei speranțe, alta decât cea socialistă, un fel de anomalie a sistemului cu care nu se mai confruntaseră şi care părea de necombătut. Toate secțiile de informare şi dezinformare se concentraseră asupra problemei şi ordinele secrete venite de sus erau mestecate de mai-mari şi scuipate în lingurițe cu care îi hrăneau apoi pe ei, pe cei ce trebuiau să aplice legea. Care lege? Legea socialistă a progresului şi a construirii fericirii pămân-

teşti. Dar moartea lor, acolo în temniţe, şi aruncarea în gropi comune fără cruci nu mai constituia o fericire, ci un adevărat coşmar, din care partidul trebuia să se trezească iute, să se scuture bine, pentru ca o idee potrivită să ţâşnească din capul limpezit. Ce era de făcut?

Amnistia generală din 1964 provocase o adevărată frenezie în rândul lumii îndobitocite şi educate în frică şi teroare. Libertate! Se întorceau eroii acasă! Poveştile lor au stârnit mirare, lacrimi, scrâşniri de dinţi, curaj, îndrăzneala nebunească de a crede că ceva se schimbase în politica mondială şi un vânt nou sufla înspre România. Dar frica iese greu din om, ea e cel mai greu de vindecat şi drept dovadă românii ieşeau cu frică pe stradă, mergeau cu frică la serviciu, discutau cu frică, chiar şi la biserică abia se încumetau şi cu greu îşi învingeau teama pentru a asista la sfintele slujbe. Partidul ştia asta foarte bine. Totul decurgea conform planului. Instituţiile îi slujeau cu conştiinciozitate, iar sârgul venea din frică. Cântece şi dansuri pentru partid, literatură pentru partid, descoperiri ştiinţifice pentru partid, rugăciuni pentru partid, pentru ca planul să fie depăşit, să se vadă progresul, să se vadă cât de bine e ca toţi, împreună, să meargă pe ace-

laşi drum. Ce uriaşă închisoare cu gardieni peste tot! Ca să-şi exorcizeze frica, oamenii îşi imaginau cum ar fi să trăiască în Occident, cum ar fi mai bine să aducă aici, în România, spiritul occidental, acea libertate care să-ți dea posibilitatea să spui ce vrei despre cine vrei, când şi unde doreşti. Libertatea de exprimare. Şi oamenii aveau de spus multe, dar n-aveau cui le spune. Unii se temeau să le spună, alții se temeau să le-asculte.

Acum, Occidentul era mai aproape ca niciodată. Din toate domeniile, ingineri, medici, episcopi, studenți, profesori universitari, mai înainte de a li se fi răcit bine băncile sălilor unde asistaseră la curs, plecau în Occident cu fel de fel de burse şi în stagii de diferite durate pentru specializări, iar când se întorceau infuzau acel spirit nou în mediul lor, creând o emulație, un vis tot mai proeminent, care-şi striga realmente dreptul de a se întrupa în țară. Părintele R. ştia că granițele nu se deschiseseră întâmplător şi că nu oricine pleca în afară. Apoi, se întreba, cu ce preț plecau în Occident? Pe ce trebuiau să-şi pună semnătura, ce compromisuri se făceau, pe cine vindeau, pe cine trădau? Pe alții sau propria lor conştiință?

Ştia că partidul nu face nicio favoare de dragul cuiva, ci o face pentru că în spatele ei se ascunde un interes prin care se câştigă ceva ce nu poate fi estimat în cifre. Nu despre bani era vorba, ci despre suflet. Pentru o plecare în afara granițelor să-ți vinzi sufletul lui Mefistofel? Ce înşelătorie! Dar de ce? Ce trebuiau ei să facă acolo, cu ce trebuiau să vină, despre ce trebuiau să vorbească în fața românilor? Despre libertate. Ei, cei fără de libertate, erau trimişi spre a-şi lua notițe despre libertatea occidentală. Veneau cu titluri, cu distincții, cu ambiție, cu hotărârea nestrămutată de a aduce şi aici acel val de lumină care producea atâta fericire în Occident şi care era altfel decât eşuata fericire socialistă. Strategii, strategii, politici de reorientare, regândire a sistemului, toate aceste jocuri de culise pe care păpuşile nu le ştiu, dar se supun lor, toate maşinațiunile de care omul de rând nu va afla niciodată pentru că nu-i este de folos să ştie spre ce e condus. E datoria altora să imagineze viitorul. Şi tu ți-l poți imagina în limitele pe care ți le sugerează opinia publică. Tocmai opinia publică începea să devină tot mai sonoră, tot mai vocală. Tinerii aveau o îndrăzneală care îi amuțea pe cei din generațiile mai vârstnice. Spuneau bancuri cu Ceauşescu,

cu Gorbaciov, desenau avioane americane pe blocurile ridicate cu sudoare socialistă. Securitatea ar fi putut să facă mult mai mult, cu mult mai mult, însă un ordin se împrăştiase la ceas de noapte către toate sediile prin care li se spunea să se limiteze la a observa şi la a ține totul sub control, eventual o arestare, două, apoi eliberare după câteva zile, şi tot aşa. Nu mai mult!

Pentru ce să plece el la Köln, în Germania? Pentru ce? Nu înțelegea. Ar fi vrut o audiență la episcop, dar episcopul era plecat din țară şi se întorcea în mai, pe la mijloc, când el trebuia să fie deja acolo. Ascultare, ascultare. Un sentiment de revoltă se iscă uşurel în inima lui. De cine să asculte? Ce situație încurcată! Trebuia să ceară sfatul înțelept al duhovnicului său. Da, da. Trebuia să plece imediat. Îşi aduse aminte de telefon, de vocea aceea sigură, de întâlnirea din Piața Săracă. Se va duce fără să-i spună Ninei. Nu voia să-şi facă griji inutile.

Capitolul 2

Cum cresc sfinții: timpul chemării tânărului D.R. la slujire întru Hristos, pentru Hristos, cu Hristos.

Viața unui preot misionar nu e deloc uşoară. El poate fi azi într-un loc, mâine într-altul, şi tot aşa, fiindcă de alergarea lui continuă depinde viața lăuntrică a unui om sau a mai multora. Cineva, privind la direcțiile pe care un moment, nu se ştie care, le poate da vieții preotului misionar, ar zice că un astfel de om nu-şi poate face planuri pentru sine. Cine se poate desprinde într-atât de ale sale încât să se aplece doar asupra grijilor pe care oamenii, bulversați de realitatea înşelătoare a unor cuvinte, idei, impresii, şi le fac, clătinându-se în dreapta şi mântuitoarea credință? Există astfel de oameni care trăiesc pentru alții, uitând de ei înşişi, dăruindu-se cu totul slujirii aproapelui şi lui Dumnezeu? Şi cine poate sta lângă un asemenea om care nu-şi aparține sieşi?

Părintele R. râvnise de mic să slujească aproapelui. Înalt, brunet şi cu trăsături frumoase ale feței, D.R. uimea prin înțe-

lepciunea cuvintelor sale şi prin truda dezinteresată în Spitalul Municipal, unde – pe când era seminarist – venea aproape zilnic, cercetându-i pe bătrânii care nu aveau de la cine să primească vreo vizită. Le vorbea despre Dumnezeu şi despre Fiul Său preaiubit, Care a pătimit pentru noi, oamenii, scuipări, ocări, umilințe de tot felul şi chiar moartea pe cruce. Suferința Lui, spunea tânărul, este pedagogică, şi în ea ne regăsim noi, cei ce suferim aici pe pământ, căci prin suferința noastră ne întâlnim cu El, Cel Care a dat totul pentru ca noi să câştigăm totul. Fiecare clipă de suferință este o lumină în viața noastră, fiindcă noi, creştinii ortodocşi, nu suferim în zadar, suferința are un sens, o ființare în Hristos Cel mult pătimitor. Dacă El n-ar fi venit, nimeni nu ne-ar fi dat această speranță vie a Învierii. Nimeni până la El, nimeni după El şi nimeni în afară de El. Iubirea Lui dumnezeiască se simte, nu e ceva vag, imprecis sau conceptual, este trăire şi chemare la viață. Hristos Domnul suferă alături de fiecare din noi, e în noi, şi bolile pe care le avem sunt purtate de El prin suferința Lui. De aceea se cuvine să-I mulțumim tot timpul.

Tânărul seminarist îşi jertfea clipele cele mai frumoase ale vieții îngrijirii bol-

navilor, iar bolnavii simțeau că nu e nimic fals în cuvintele lui şi se alinau, privind spre el ca la un sfeşnic din lumina căruia se împărtăşeau zi de zi. Unele femei se rugau în taină ca şi fiii lor să fie asemenea acestui tânăr serios, frumos şi iubitor de Biserică şi de Adevăr. Îşi imaginau fericirea acelei mame care are un astfel de băiat, un model într-o lume în care tinerii de vârsta lui petreceau altfel, căutând plăcerile trecătoare ale acestui pământ. În rest, citea mult, desluşind pagină cu pagină învățătura cea mântuitoare sintetizată în dogme, îi admira pe sfinții care se ridicaseră de-a lungul timpului în apărarea Adevărului pe care Biserica Ortodoxă îl păstrase neamestecat, ferit de viclenele înrâuriri ale ereticilor care de la Arie, cel lovit la Sinodul I de sfânta palmă a lui Nicolae, episcopul Lichiei, se tot înmulțiseră şi se organizaseră după strategii tot mai eficiente, pentru a lovi în chipul lui Hristos. Iarăşi Hristos pătimea. Pătimea şi după moartea Sa pe cruce. Gândul acesta îl făcea pe tânărul D.R. să se revolte împotriva lumii care nu înțelegea iubirea cea mai presus de orice închipuire a acelui Dumnezeu pogorât din cer, să se ridice în picioare şi să-l îndreptățească pe Sfântul Nicolae, care nu răbdase învățătura înşelătorului Arie şi-l pocnise peste

obraz. Ce straniu i se părea că amestecul era atât de fin, că puteai spune că şi Arie credea în Dumnezeu şi se închina Lui, însă mai departe omul simplu nu înțelegea şi putea fi furat de valul acestei direcții dacă discursul era bine ticluit. Şi Arie fusese doar preot! Ce înşelare adâncă să susțină că Hristos nu este Fiul lui Dumnezeu, ci doar o creație! Păi, ce justificare ar mai fi în tot planul de mântuire? Niciuna. Arianismul aruncă toată iconomia divină într-un scenariu prost şi injust.

Când apele sufletului i se linişteau, pornea mai departe, scotocind avid în cărți despre Adevăr. În seminar fusese o emulație a lecturii teologice care dăduse roade adânci. Colegii săi citeau, se documentau, îşi urmăreau atent profesorii care erau bine pregătiți şi se iscau discuții aprinse adesea între ei, tinerii care reprezentau preotul de mâine, viitorul unei Biserici atât de prigonite în toată această perioadă de ateism pe care partidul comunist îl preda de la catedra oficială a tuturor instituțiilor. Profesorii îi remarcaseră verva apologetică a discursului, argumentele clar exprimate, recuzita lexicală şi referențială care era la dispoziția tânărului D.R. şi considerau că el va fi un stâlp al Bisericii, un model de preot într-o lume care se clatină.

La Facultatea de Teologie, în Bucureşti, teritoriul se configura într-un mod aparte. Găsise aici mulți tineri cu aptitudini remarcabile, profesori cu un orizont larg al cunoştințelor, biblioteci care în oraşul de provincie unde făcuse seminarul nu existau, o posibilitate nesfârşită de a-şi întregi umanitatea. Se citea mult şi era uimit de capacitatea unora de absorbție a atâtor date, evenimente, citate, titluri, încât o bucurie tainică îl cuprindea, gândind că Dumnezeu l-a îndrumat aici într-un timp cât se poate de potrivit. Acum şi aici se poate lucra cu râvnă la zidirea sufletului, la mântuirea personală. Nu zicea oare aşa şi Sfântul Serafim de Sarov, că e nevoie să te mântuieşti pe tine şi mii se vor mântui în jurul tău? Înseamnă că inima, acolo unde sălăşluieşte Cuvântul, inima sa trebuie înnoită şi duhul nou care se va aprinde în ea va lumina inimile oamenilor pe care el voia să-i slujească în numele lui Hristos. O viață închinată înseamnă o atenție totală la sine însuşi, o stare de trezvie pe care poți s-o dobândeşti folosindu-te de prilejurile pe care Dumnezeu ți le trimite în pronia Sa pentru a te desăvârşi, pentru a te naşte deplin în şi prin învățătura Sa.

În mediul universitar întâlnise o direcție nouă, de care se simțise atras de la în-

ceput. Studenții teologi întrețineau prietenii cu studenți de la alte facultăți şi apăreau tot felul de schimburi de cărți, nu doar teologice, ci şi romane, poezii, piese de teatru. Circulau cărți interzise pe care, nu ştia cum şi în ce fel, unii tineri le primeau pentru o perioadă determinată şi trebuiau restituite exact la termen. Cărți în limba franceză cu nume pe care el nu le auzise decât vag, în şoaptă, nume precum Mircea Eliade, Emil Cioran, Eugen Ionescu, Constantin Noica, Alexandr Soljenițîn, circumscriau un univers atât de necunoscut, încât numai rezonanța acelor titluri îl înfiora.

Tresărea de emoție punând mâna pe câte o carte din cele pe care le devora în câte o noapte, parcurgând-o apoi metodic şi extrăgând citate, idei, gândirea unor personaje, ca apoi să realizeze tot felul de conexiuni, punându-se în locul acelora, în locul scriitorului. Citea cu entuziasm tot felul de autori deja selectați, clasicii literaturii universale de la Editura pentru literatură universală (o parte dintre titluri le parcursese din perioada seminarului), Rabelais, Racine, Molière, Corneille, Dante, Shakespeare, Goethe, Swift, Pascal, Thomas Mann, şi poezie fără limite: de la *Psaltirea în versuri* a Sfântului Ierarh Dosof-

tei, apărută la Iaşi în 1974, la Editura Mitropoliei Moldovei şi Sucevei, până la Sapho, imnurile lui Pindar, Hölderlin, Rilke, Blake, Coleridge, Charles Baudelaire, Verlaine, Rimbaud, Lautréamont, Eliot, Pound şi mulți alții. Era o literatură bună, aşa cum se spunea, şi prima lectură îl făcea să viseze.

Când revenea cu picioarele pe pământ, constata că lumea imaginată acolo are anumite repere care nu coincid de fiecare dată cu ceea ce el gândea despre lume. Lectura se îngreuna, atenția se ascuțea, fiindcă se dorea a fi el însuşi, neconfiscat de ideile acelea lunecoase uneori, fişele de lectură se transformau în adevărate teritorii de luptă. Pe ele se dădeau veritabile războaie. Armatele de idei erau organizate pe două coloane cu argumente, adică cu toată logistica, cu tot echipamentul necesar unor asemenea confruntări şi el gândea fiecare mutare fără să se mai entuziasmeze pripit, ci într-o concentrare pe care cu semnul crucii o punea de fiecare dată în dreptul lui Dumnezeu, executa mutări, mobiliza cunoştințe, strategii, comanda asedii prelungite asupra unor idei care în cele din urmă cedau, dezvelindu-şi goliciunea, irelevanța. Învățase din astfel de experiențe că trebuie să aibă multă răbdare şi fermitate.

Îşi amintea de personaje care din claritatea vieţii lor dădeau sens lumii, dar şi de personaje a căror cădere era zguduitoare, cum de pildă erau personajele lui Kafka (căruia îi citise şi corespondenţa), André Gide, Camus. Îi avea aproape acum pe David Copperfield, pe Jean Valjean, pe Don Quijote de la Mancha, apoi personajele lui Hermann Hesse, pe Alioşa Karamazov şi pe prinţi: pe Eduard, prinţ de Wales, şi pe prinţul Mîşkin. Cu Ivan Karamazov dăduse bătălia vieţii sale. Fusese impresionat de magnitudinea cutremurului pe care ideile ateului i-l stârniseră în cuget şi, ajuns la final, când desfăcuse tot eşafodajul gândirii potrivnice lui Dumnezeu, esenţa pornirilor şi a atitudinilor de revoltă împotriva Adevărului Care este Hristos, D.R. simţea că în toată această trecere prin viaţă este nevoie de un povăţuitor încercat, aşa cum era stareţul Zosima, despre care aflase că este transpunerea literară a Sfântului Ambrozie, marele stareţ al Optinei.

Această hipnoză a excelenţei culturale avea să fie polarizată de două motive extrem de fecunde: abundenta lectură filocalică, care efectiv îl hrănea şi îl trăia, încât ajunsese să judece fiecare detaliu cotidian prin prisma poveţelor, a răspunsurilor pe care marii sfătuitori, insuflaţi de Duhul

Sfânt, le dădeau ucenicilor, şi forța care iradia din cuvintele acelea îl determina să pună la încercare fiecare cuvânt, vorbit sau scris, pe care-l întâlnea şi, astfel, să se desprindă treptat şi definitiv de cuvintele moarte, de cuvintele pline de o frumusețe fără adâncime care, paradoxal, cu cât se rafina mai mult, cu atât devenea o ispită spre rău.

În celălalt sens, întâlnirea cu poetul Ioan Alexandru acționase ca un autentic catalizator al unor energii nebănuite. Înghițise extatic volumele *Viața deocamdată* şi *Infernul discutabil*, ca apoi să fie definitiv cucerit de *Vămile pustiei*. Versurile ce debordau de un duh nou, primenit, în care el Îl simțea pe Hristos îmbrățişând cuvintele şi trimițându-le în lume spre tămăduirea inimilor aflate în suferință, îi purtaseră paşii prin amfiteatrele Facultății de Litere, acolo unde poetul îşi ținea cursul Eminescu sau seminariile de ebraică. Un poet iubitor de Domnul pe care inima sa îl simțea atât de aproape, încât îl asculta încremenit, aşa cum şi ceilalți studenți stăteau în bănci ca nişte statui în care viața se înfăşura într-o ascensiune ce se pierdea dincolo de icoana poetului şi dincolo de icoanele propriilor inimi, întru acea Lumină lină inefabilă ce nu suportă definiții şi care în-

văluie ființa, pecetluind-o cu iubire. De la el aflase de manuscrisele de la Marea Moartă, de Plotin, de canoanele clasice, despre Renaştere, Baroc, despre icoanele Răsăritului Ortodox comparativ cu picturile occidentale lipsite de adâncimea erminiilor bizantine, despre deosebirea dintre *eros* şi *agapé*, despre rolul covârşitor al tânărului, a cărui prezență în lume trebuie să fie o adevărată pledoarie pentru sfințenie, curăție, smerenie, comuniune. După ore halucinante de terapie a inimilor, se simțea realmente doborât de pe soclul pe care o falsă părere de sine îl propulsase şi hotărât de a repudia pentru totdeauna această mincinoasă verticalitate a celor văzute pe care numai necunoaşterea şi netrăirea vieții în dimensiunea ei spirituală completă te poate face s-o creditezi. Finalul aducea invariabil strigătul tămăduitor: „Ce-mi puteți face, dacă vă iubesc?!”.

Colegii săi îi vorbiseră de câțiva duhovnici din Bucureşti la care se adunau în câte o seară şi primeau cuvinte de folos. Alături de ei, cunoscu şi el astfel de slujitori ai Adevărului, oameni care nu făcuseră niciun compromis în timpul acela de suferință pentru Biserica Ortodoxă. Şi când nu a suferit Biserica în decursul istoriei! Sub patrafirul acelor duhovnici se formau oa-

meni de o probitate morală excepţională, pentru că în cuvintele lor suferința pentru Adevăr era vie şi se transmitea ca un foc de la o făclie ce aprinde lumânări într-o biserică.

Sub un astfel de patrafir aflase de ororile petrecute la Piteşti, de martirii din închisori, de fugarii de prin munți, de morții de la Canal, de suferințele femeilor în închisorile de la Mislea, Dumbrăveni şi Miercurea-Ciuc, de programul de ideologizare forțată, de încercările repetate ale evreilor comunişti de a trânti Biserica Ortodoxă la pământ şi de a distruge chipul lui Hristos care o ține vie, de jertfele dintotdeauna ale neamului românesc care a încercat să păstreze credința primită din strămoşi, de la Sfântul Apostol Andrei, de trădările josnice ale unor oameni care au permis invadatorilor străini să intre în sufletele românilor şi să le calce în picioare fără milă, de îngrozitoarele torturi din beciurile securității, de tineri care s-au întors de-acolo, din iadul cel mai de jos, cu zdrențe de umanitate, fiindcă sensibilitatea lor a cedat în fața brutalității unor gardieni, adevărate bestii, nişte cerberi care s-au pus în serviciul antihristic al partidului. Concluzia era una singură – şi fusese enunțată de Mircea Vulcănescu, un martir

al acestui lagăr înfiorător: „Să nu ne răzbunați!”.

Armata i se păruse un exercițiu aberant al falsificărilor, în centrul cărora ființa prostia de cea mai joasă speță, dacă se poate spune că există şi o altfel de prostie. Inocentă, bunăoară. Prostia care nu cuprinde răutate. Tocmai agresivitatea prostiei răutăcioase îl izbise frontal, năucindu-l. Ce căuta el aici? Poate deprinde cineva într-un astfel de context demnitatea? Într-o zi, stând mai retras, citea din *Paza celor cinci simțuri* a Sfântului Nicodim Aghioritul, când se trezise că unul îi smulge cartea din mână şi, înainte să dispară, îi şuieră în ureche că se va descoperi în ce „limbă imperialistă” e scrisă. Evident, s-au efectuat „cercetări”, iar soldatul D.R. a fost „demascat” ca având o activitate duşmănoasă, incompatibilă cu linia partidului, fiind ras în cap într-o şedință publică. A citi presupunea un act ilegal, un afront pe care niciun superior al armatei nu-l putea trece cu vederea. Senzația resentimentului sever al acestor oameni a avut-o multă vreme, chiar şi după cele nouă luni petrecute în acest univers concentraționar, în care lectura era pur şi simplu strivită. Supraviețuise datorită rugăciunii. O rugăciu-

ne care ţinea tot timpul în palme inima sa îndurerată.

D.R. dobândise un reglaj fin al delimitărilor şi prin inima sa vedea clar ce are de făcut în această scurtă şi trecătoare viaţă. Hristos înainte de toate. Nimic fără Biruitorul iadului şi al morţii! O îndârjire necunoscută se născuse în el, o dorinţă de a-şi asuma responsabil drumul pe care îl va avea de parcurs de aici înainte fără răgaz, fără opriri inutile, fără decizii neinspirate, intuind că viaţa este un dar de care n-ar fi vrednic dacă nu s-ar strădui din toate puterile să facă să se slăvească în lume, începând din acel moment, prin ceea ce el este acum, prin toate relaţiile bine definite din fiinţa sa, numele Domnului şi Mântuitorului Iisus Hristos. Cea care avea să-i fie alături pe acest drum greu va trebui să ştie dinainte cu cine îşi uneşte viaţa şi ce sens al existenţei arde în el şi dacă va accepta aceste condiţii va fi aleasa sa.

Pe Nina o cunoscuse printr-o verişoară de-a sa, care studia la Politehnică, şi citise în ochii ei ceva ce nu găsise nicăieri: nobleţe sufletească. Din cuvintele pe care le-au schimbat în primele lor plimbări, D.R. şi-a dat seama că de un astfel de suflet, dispus la jertfă pentru Adevăr, are nevoie şi, în timpul ultimului an de facultate,

s-au căsătorit cu binecuvântarea mamei sale – tatăl murise de când avea şase ani, a părinților Ninei şi a duhovnicului care îi povățuise să facă acest pas spre folosul mântuirii lor şi a altora. Parohia la care fusese numit era la țară, într-un sat pe care nimeni nu-l voia pentru că avea puține familii şi nu aducea venit, ba încă mai trebuia dat şi din salariu pentru a se acoperi minimele cheltuieli. Biserica era neîngrijită, slujbă nu se mai făcuse de vreme îndelungată în ea, cei interesați de Dumnezeu băteau kilometri întregi pe jos pentru a ajunge la satul în care se făcea Liturghie duminica şi în sărbători.

Primul consiliu eparhial a fost cel în care şi-a dat seama de realitățile imuabile ale momentului pe care îl trăia şi ale deciziei pe care o luase de a fi preot. O timorare din partea colegilor săi răzbătea din fiecare discurs, din fiecare cuvânt pe care îl citeau de pe foile scrise mărunt sau pe care îl spuneau aproape pe nerăsuflate din dorința de a se exprima şi de a sta mai repede jos pentru a nu fi văzuți. Ei nu voiau să fie văzuți, să fie remarcați. Totul mergea după dispozițiile de partid care ajungeau până la ei prin autoritatea consilierului pe probleme bisericeşti V. Dună. Ca un adevărat instructor, acesta îi prelua pe tinerii proas-

păt hirotoniţi şi instalaţi, îi aduna într-un birou şi-i introducea în universul lumii noi pe care socialismul comunist o construise pentru popor şi pe care ei, preoţii, sunt datori să o clădească cu mijloacele lor, pentru că şi Dumnezeu, de ce nu?, poate fi un ajutor în progresul pe care minţile luminate ale unor conducători îl pot gândi pentru planeta asta.

Fusese sincer scârbit de încercarea aceea ieftină de a-i racola pe ei, pe cei din generaţia sa, care putea aduce o nouă perspectivă în societatea românească atât de primejduită de atâtea decenii de ateism în care copiii nu mai învăţau în şcoli că există Dumnezeu, că există rai, iad şi iubire care covârşeşte toată mintea, ci doar că există partid, progres şi că omul se trage din maimuţă. În rest, raiul şi iadul erau acolo, pe pământ. Omul moare şi trece în nefiinţă. Însă, cu indignare, remarcase cum unii dintre colegii de o vârstă cu el vorbeau aceeaşi limbă cu V. Dună care, plin de sine, începuse să le repovestească mitul biblic sub forma unui banc ce stârnise râsete. Se ridicase şi ieşise fără să mai salute. Politeţea nu face casă bună cu rânjetul ideologic. Trebuia să fie atent. Tot mai atent. Şi în facultate apăruseră astfel de personaje, dar atunci nu era atâta responsabilitate şi era

de ajuns dezinvoltura vârstei de student pentru a te descotorosi de mojicia cu care umblau de colo-colo, crezând că pot aiuri pe oricine cu limbajul lor de lemn. Erau ca turnați, piese una şi una, şi, chiar dacă erau de fiecare dată alții, tot aveai impresia că e vorba de unul singur. Fuseseră bine dresați şi acum ieşiseră pe stradă la vânătoare. Unii picau în cursa lor prea repede, alții mai greu, iar ceilalți niciodată.

Tot pe la primele întruniri un coleg i-l prezentase pe părintele Haritonovici, protoiereul zonei care cuprindea şi parohia sa. Îi vorbise fără să fie atent la el, căci ochii îi jucau tot timpul peste adunarea aceea, lacomi de a surprinde parcă fiecare şoaptă, fiecare gest. Simțea că îi va deveni antipatic omul acesta şi nu se înşelase. O vizită neanunțată în parohie a protopopului îl surprinsese lucrând cu oamenii la gardul bisericii. Protopopul îi salută pe oameni, zâmbi mult şi unsuros, intră în biserică şi îi spuse pe şleau că Biserica are nevoie de fonduri, iar, dacă ele nu sunt, trebuie să fie scoase de undeva, doar nu le va scoate protopopul din buzunar. E nevoie, deci, de un plan de austeritate la început, pentru că de la centru vin toate şi Biserica are nevoie de o sursă de subzistență. Partidul este deasupra şi Biserica trebuie să trăiască bine cu

Partidul, fiindcă doar aşa pot trăi şi ei, slujitorii Domnului, liniştiţi. Nu era nimic dacă acum nu se poate, dar peste o lună ar trebui să se poată da un fond de întreţinere şi ceea ce nu poate fi acoperit din acel fond să se completeze cu animale. Un viţel, de pildă. Dar nu mai mic de 250 de kg. Şi protopopul ieşi din biserică şi se duse.

Era clar. Îl ascultase înmărmurit. Credea că acestea erau poveşti pe care unii le răspândiseră pe seama personajului care îl vizitase şi se înşelase. Dar şi protopopul se înşela, fără doar şi poate, în privinţa lui. După o lună apăru un trimis al protoieriei să verifice, chipurile, actele, să semneze unele adeverinţe, să fotografieze. Ce să fotografieze? Biserica, împrejurimile, casa parohială, cimitirul. Omul ar fi vrut să întrebe ceva, însă părintele R. a mers peste tot însoţit de oamenii din sat, încât nu s-au putut pune întrebările pe care fotograful protoieriei voia să le adreseze. A plecat. Apoi a sunat protopopul şi a ameninţat, a blestemat, şi-a îndulcit în cele din urmă glasul şi a îndemnat la ascultare, fiindcă ascultarea este mama înţelepciunii şi începutul fricii de Dumnezeu. Părintele R. îl ascultase şi îi trântise telefonul în nas.

Cât stătuse la ţară, în parohia aceea, făcuse tot posibilul ca lumea să vină la bi-

serică. Se ruga mult, postea, făcea nevoință, pentru ca duhul credinței să se sălăşluiască în sufletele acelea schilodite de ideologia parşivă a unui regim demonic. În zece ani trezise tot satul şi lumea venea la biserică şi plângea la slujbe alături de părintele R. Nu mai văzuseră aşa om, aşa preot. Veneau şi de mai departe, auzind că e preot bun şi rugător şi părintele îi aştepta în biserică dându-le hrană pentru suflet. Cele treizeci de familii de martori ai lui Iehova, secta predominantă în parohia sa şi în zonă, se lepădaseră de rătăcirea lor şi se întorseseră în sânul Bisericii, spre mirarea episcopului însuşi, care îl chemase la palat să-l întrebe cum a reuşit să-i determine pe acei spini să se prefacă în muguri roditori de fructe bune. Răspunsul tânărului preot a făcut impresie înaintea episcopului, care înțelesese că băiatul pe care-l are înainte nu este un preot de colaci şi de pomeni, ci un bun cunoscător al dogmelor şi al istoriei bisericeşti. Se gândea că ar fi bine să-l aducă în oraş, acolo unde sectele făceau prozeliți într-un număr tot mai mare, spre uluirea sa şi a celorlalți membri ai consiliului eparhial care, oricât se căzniseră să combată această plagă, nu reuşeau. Şi nu numai că nu reuşeau, dar parcă un iureş mai mare rupea din trupul Bisericii şi

arunca familii întregi în ograda acestor rătăciți şi eretici.

În 1985, în toamnă, părintele R. fu numit preot paroh la parohia Cuvioasa Parascheva din oraş. Biserica, una micuță, cu o poziție centrală, funcționa ca centru misionar şi parohul trebuia să fie vârful de lance în lupta contra prozelitismului sectar. Numirea sa stârnise neîncredere, invidie, dar nu se aşteptase el ca lucrurile să fie frumoase. Idila unui trai patriarhal nu fusese niciodată ținta vieții lui. Îşi dorea cu sinceritate o curățire jertfelnică pe altarul pe care Însuşi Hristos Se jertfise pentru ca noi să răzbim din întunericul şi din umbra morții la Înviere. Restul era moft. Lupta cu sine însuşi i se părea mai aspră decât oricând. Oamenii de la țară îl plângeau şi erau momente când şi el îi regreta, aşa cum un tată suferă pentru depărtarea de fiii săi, iar el fusese un bun păstor şi oamenii simțiseră asta, el îi născuse la o nouă viață, el îi crescuse şi îl durea că se desparte de ei. Aici, la oraş, sensibilitatea era alta. Oamenii păreau mai cultivați şi cu toate acestea erau mai îndobitociți. Avusese o strângere de inimă, dar plinătatea vieții duhovniceşti nu se dobândeşte într-un fotoliu. Trebuie război şi el ştia că Hristos îl chemase la ospățul Său cel dumnezeiesc şi

pe acest drum nu există renunțări sau întoarceri.

Într-un an de zile, biserica devenise neîncăpătoare. Catehezele de vineri seara erau adevărate conferințe care îi țineau cu sufletul la gură pe locuitorii acelui oraş în care şi el se născuse, dar în care păşise după mulți ani petrecuți la seminar şi în facultate ca într-un loc necunoscut. Vorbea cu putere, iar puterea nu era a lui, ci venea din mişcările lăuntrice ale Duhului pe care le simțea uneori ca pe nişte curenți de aer ce-i canalizează cuvintele şi inima în zbor înalt către inimile celor din jur. Săptămâna trecea repede şi iar venea vinerea şi lumea umplea biserica, lucru deloc pe placul partidului, care nu voia adunări de oameni şi era nevoie de mulți colaboratori care să vegheze mereu starea de spirit a mulțimii, să înregistreze catehezele şi să întocmească dosare peste dosare cu toate datele noi care se strângeau săptămână de săptămână.

Mai mult, părintele R. începuse o clară ofensivă pentru aducerea oamenilor înşelați de secte înapoi în Biserică. Cu multă rugăciune, părintele îi convinsese pe enoriaşii săi să facă astfel de rugăciuni pentru întoarcerea oilor pierdute în staulul cel adevărat, încât oamenii dobândiseră o

anumită stabilitate. Ştiau unde este Adevărul şi fugeau de minciună. Sectele, cu toată insistenţa prozelită, nu mai puteau rupe din Biserică. Se auzise, unii fuseseră martori, că părintele R. avusese un dialog cu trei martori ai lui Iehova şi că, în decurs de o săptămână, îi catehizase şi îi adusese în Biserica Ortodoxă.

Toate aceste întâmplări uimeau în bună măsură şi provocau antipatii totodată. Părintele R. venise cu un duh nou, cu o schimbare pe care lumea o aştepta, fiindcă realitatea cotidiană nu-i oferea niciun motiv pentru a fi mulţumită de viaţa pe care o avea. Omul, fiinţă cu puţin mai prejos decât îngerii, fusese creat de Dumnezeu pentru a tinde spre El, spre asemănarea cu El, să privească în sus, acolo unde era chemat să vadă Adevărul absolut şi necuprinderea iubirii divine, iar partidul învăţa că acolo sus urcă doar navele spaţiale şi sovieticii o făcuseră pentru a spune lumii întregi că acolo, în univers, nu este nimic, nu este Dumnezeu. Ce să creadă? Pe cine să creadă? Credea ce spune partidul, asculta şi pe popa la biserică. Nu întotdeauna oamenii pot fi păcăliţi de aparenţe şi ei vedeau foarte bine că ceea ce se spune la biserică e la fel cu ceea ce spune partidul. Ar fi vrut să creadă altceva, dar nu avea cine să spună

cu îndrăzneală Cine este Adevărul, pentru ca ei să se dumirească şi să pornească într-acolo.

Acest preot, însă, era atât de puternic în cuvânt şi în faptă, încât mulţi au răspuns imediat chemării lui iubitoare şi au umplut bisericuţa parohiei, simţindu-se ca nişte luptători adevăraţi adunaţi în jurul unui strateg încercat şi dăruit cu mult har. Lucrarea sa dădea roade şi se ştie atât de bine că în pomul fără de roade nu se aruncă, în timp ce pomul plin este întotdeauna lovit. Aşa şi părintele R. primea curent tot felul de imputări, reproşuri, ameninţări cu mutarea într-o parohie unde să-şi muşte degetele de la mâni şi de la picioare. Ba, odată, în faţa bisericii, unul dintre rătăciţii martori ai lui Iehova l-a şi scuipat şi i-a aruncat în faţă cuvinte mai grele ca niciodată. Scena era memorabilă. Părintele R. îl îmbrăţişase imediat pe acel tânăr atât de pornit şi înverşunarea se topise ca şi când nu fusese niciodată. Luat pe după umeri de părintele, tânărul intrase în biserică şi după o jumătate de ceas ieşise plângând. Ce vorbise cu el părintele? Cu ce putere făcea toate acestea? Minunile acestea nu erau puţine şi ele făceau vâlvă în oraş şi mai ales în birourile ofiţerilor de securitate, acolo unde foarte des, ca şi cum ar fi trebu-

it să se semneze o anumită condică, protoiereul Haritonovici putea fi întâlnit purtând discuții lungi şi secrete.

Capitolul 3

În statul-milițian cetățenii sunt atent urmăriți, ascultați, verificați, înregimentați sau eliminați în cazul în care se dovedesc a avea activitate duşmănoasă. În structurile orăşeneşti ale securității este alertă maximă: un preot „gândeşte”.

Tovarăşul ofițer Z. credea că are de-a face cu un înşelător, cu un farsor cu multă clasă, din care avea el să scoată toate ifosele astea popeşti, toate fasoanele astea de magician care prosteşte lumea cu Dumnezeu şi sfinți şi alte minciuni. Dacă primea liber în privința lui, avea să-l toace aşa de mărunt, că o să vadă el însuşi cum că va spune şi țâța mă-sii de la care a supt. Tovarăşul ofițer Z. era un cățelandru trimis de la Bucureşti în oraşul de pe malul stâng al Dunării să introducă odată cu tezele din iulie mai multă disciplină şi rigoare în aplicarea măsurilor contra tuturor acelora care îndrăzneau să vorbească ceva inacceptabil la adresa regimului comunist. Cățelandrii sunt cei care sunt dornici de promovări rapide şi fac orice se poate şi mai mult decât li se cere pentru a putea răzbi

în cercurile înalte ale securității Republicii Socialiste România, având tot timpul convingerea că serviciile lor secrete sunt pentru popor, pentru binele patriei, pentru bunul mers al economiei şi al progresului pe care partidul le-a adus aici pentru ca toți cetățenii să cunoască fericirea pe pământ. Se putea spune încă o dată pentru că suna cât se poate de realist: fericirea pe pământ. „Toți popii vorbesc despre fericirea în cer, da' ce dracu', noi trăim în cer sau pe pământ?", gândea tovarăşul ofițer. Conducătorul iubit spune bine că depăşirea sarcinilor de muncă, a normelor care par nesatisfăcătoare pentru muncitorul român dornic de a lucra cât mai mult este visul oricărui bun comunist. Şi tovarăşul ofițer Z. îi jurase protoiereului Haritonovici pe fericirea lui pământească că va scoate de cornițe frumuşel drăcuşorii care se vârâseră sub coastele acestui popă intrigant, care făcea lumea să vorbească. Ce liniştit era oraşul înainte de a veni el! Acum toți îl cred pe ăsta că există Dumnezeu! Adică nu îi cred pe ăilalți, care-s mai mulți şi spun ca noi, ci îl cred pe unul singur care spune ceea ce partidul nu suportă să audă.

I se părea de mirare treaba asta, că unul poate suci mințile atâtor oameni. Cu toate strategiile, cu toate amenințările, cu

tot tăvălugul ideologic pe care-l concepuseră în detaliu, psihologia maselor se dovedea a fi încă o necunoscută în ecuația pe care partidul o proiectase. La anumite perioade, oamenii reacționau surprinzător. Sau poate doar la anumiți stimuli. Dar ce poate administra un biet popă la atâția oameni ca să-i manipuleze aşa de bine, încât toate investițiile lor de timp, de bani, de material uman să fie anulate dintr-odată, ca şi când nici nu s-ar fi făcut ceva vreodată? Doar el nu dispunea de metodele ultraperformante cu care securitatea lucra în ultimii ani, nu putea să sedeze atâția, nu avea aparatură, nu avea substanțe, nu avea nimic. Afară doar dacă nu cumva în paharul ăla nu prepară vreun concentrat şi oamenii, proşti cum sunt, se duc şi se trezesc cu mintea schimbată de la o singură linguriță. Ce drăcie!

Dar de ce la ceilalți popi nu-i aşa? Că doar şi el fusese la biserică şi văzuse treburi de-astea şi oamenii partidului nu se schimbau, ci slujeau intereselor de clasă mai cu ambiție, mai dezinvolt. Sau poate când pune pe cap cârpa aia de la gât! Aici poate că e vrăjitoria. Prostul de român se duce şi intră sub influența unor... Scuipă cu silă o flegmă din adâncul grumazului său gros direct pe o mochetă şi se duse şi

şterse cu bocancul apăsat de câteva ori. Nu existau duhuri, n-avea ce să le facă doar cu o biată cârpă. Un rahat de viață! – îşi zise. Un urât de moarte îl prinse de inimă, că-i veni să arunce cu un scaun în geam. „Ce naiba am? Mi-a stricat scârbosul ăla de popă toată ziua!”

Părintele R. strica fără să ştie zilele multora. Bunăoară, pe ale protoiereului Haritonovici, care îl ocolea când îl vedea pe vreo stradă trecând, intrând ba într-un magazin, ba iuțind pasul, ba uitându-se în altă parte. Când nu avea încotro, îi zâmbea cu gura lui ce semăna cu o dungă tăioasă şi îl întreba cum merg treburile parohiei, cum sunt enoriaşii, ce se mai aude pe la spovedanii. Părintele R. însă îi răspundea de fiecare dată cu un cuvânt pe care protoiereul Haritonovici nici nu putea să şi-l imagineze decât ducându-se repede în biroul tovarăşului ofițer Z., unde comenta amplu pe o foaie de hârtie implicațiile discuției sale cu Rică Venturiano, aşa avea numele de cod ținta. Fuma o țigară alături de Z. şi, după ce îl lăsa şi pe acesta să parcurgă conținutul urmăririi sale, semna Monica, cu grația unei actrițe de mâna a doua.

Obiectivul trebuia ținut mereu sub observație. Z. avea tot felul de surse, agenți

informatori, care pentru cinci lei făceau nişte descrieri pe care nici Balzac nu le-ar fi putut face aşa de repede şi cu atâția ochi ațintiți asupra lui. De Balzac, Z. auzise de la un deținut deştept, dat în mă-sa, care era în stare să povestească toată noaptea. Nopțile de serviciu sunt lungi şi plictisitoare dacă nu ai pe cine să interoghezi sau pe cine să bați, aşa că Z. mai găsea pe câte unul cu care să discute şi să se distreze. De curând fusese adus un tânăr învățător arestat pe motiv că, zicea el, partidul nu mai rezistă mult şi cade şi căderea lui va fi cu mult zgomot. Îl bufnise râsul de tâmpenia asta. Auzi! Să cadă partidul! Păi, ce era partidul? Balot de paie să cadă din căruță? Boul dracului! Dar, când n-ai ce face, vorbeşti până la urmă şi cu boul dracului. Aşa se făcuse că Z. îl scosese afară din celulă pe țăranul ăla de învățător şi-i zise să-i povestească şi lui despre partid ce ştie el. Învățătorul, cu o parte a feței tumefiată de loviturile de pumn pe care le primise cu o noapte în urmă de la colegii lui Z. de pe tura cealaltă, se uită la el şi-i zise demn:

– O să vedem ce-o să faceți voi când o să pice toată şandramaua asta! O să vă mănânce de vii poporul pe care l-ați asuprit atâta, păcălindu-l că-l veți duce pe drumul luminos al realizărilor şi al progresului.

Z. îşi aprinse ţigara şi slobozind un rotocol de fum se uită admirativ la tânărul ăla îndrăzneț cu vorba. I-ar fi tras o lovitură de gârbaci peste gura aia a lui să-i sece curajul în gât, dar n-avea chef. Voia să se destindă, voia să râdă, să se simtă bine.

– De ce nu vezi cât bine a făcut partidul unui popor needucat, aşa cum e al nostru? Fără disciplină nu se poate face nimic, absolut nimic, iar partidul a adus disciplina. Tu zici că o să fie rău. De ce să fie? Ce, eu vreau răul tău sau al altora? Eu vreau să fie bine, să trăim într-o societate care să nu fie măcinată de nemulțumiri. Uite, gândeşte-te şi tu. Ce rost are să te revolți când este de ajuns că partidul s-a revoltat pentru fiecare dintre noi în parte? Partidul şi-a asumat revoltele indivizilor ca tine şi a dat revoluția, partidul revoluționar. Aşa a fost de la început, înainte să te naşti tu. Acum vii şi spui că o să cadă Partidul? Păi, e frumos? Şi totuşi partidul e bun şi te are în paza lui, că nici nu poți să vezi ce rău îți poți face singur cu gândurile astea nerecunoscătoare.

– Partidul vorbeşte de egalitate şi egalitate nu e. Pot eu să cred în el? Mă învață să văd lucrurile aşa cum nu sunt, or, asta e împotriva libertății fiecărui om. Eu cred în libertate, dar libertate partidul nu oferă, ci

vă pune pe voi să credeți că slujiți poporului, mutilând pe câte unul ca mine. Orice se va întâmpla cu mine, eu ştiu că partidul nu mai are zile multe.

– De unde ştii tu asta? Ți-a spus cineva?

– Nu mi-a spus nimeni. Sunt semne că o astfel de stăpânire nu mai este îngăduită de Dumnezeu. Dar voi sunteți orbi şi nu le vedeți.

– Uite că eu vreau să văd măcar un semn din astea de care spui tu.

– Nu te cred. Dacă ai vrea, ai vedea că aici în oraş se petrec astfel de semne, chiar sub ochii voştri.

– Noi ştim tot ce se-ntâmplă nu numai în oraş, ci oriunde în țara asta şi chiar şi peste hotare. Ai tu dovezi că se urmăreşte asasinarea tovarăşului secretar sau a tovarăşei academician? Sau poate că ai auzit de vreun complot, o întâlnire secretă, vreun plan?

– Nu-i ceea ce credeți voi. Dumnezeu a trimis om ca să anunțe poporul că există speranță şi oamenii se întorc la credință. Voi ați muncit atât timp ca să-i determinați să nu se ducă la biserică şi să nu mai creadă în poveşti, iar ei nu mai ascultă de voi, ci se duc acolo să-l asculte pe el, fiindcă în el este glasul Domnului.

– Să nu-mi spui că vorbeşti de dracul ăla de popă?

– Vorbesc de îngerul Domnului care a fost trimis printre lupi să adune oile şi mieluşeii care rătăceau fără staul.

– Şi noi suntem lupii, izbucni într-un râs clorotic tovarăşul ofițer Z. Iar voi oițele. Ha! Şi îngerul Domnului e el. Gata fabula! Bă, voi nu vă învățați minte, tot cu basme din astea veniți pe aici şi partidul vrei să vă pupe în fund de bucurie. Păi, cum să nu te superi când auzi asemenea parascovenii? Eu sunt calm din fire, zise năduşit Z., dar mă aprind când văd că un om citit ca tine crede astfel de baliverne.

– Sunteți orbi şi surzi. Ochi aveți şi nu vedeți, urechi şi nu auziți.

– Ba avem ochi şi urechi pe care tu nu le ştii. Peste tot, peste tot, ai înțeles? Iar semnele astea de care zici tu o să le ştergem de pe fața pământului ca şi cum n-ar fi fost. Pe popa o să-l aduc eu aici să văd cât e de îngeraş. Să vedem dacă vine Domnul să-l salveze din mâinile mele!

– E târziu. Sunteți cu un pas în urmă.

– Ba niciodată nu-i târziu pentru partid să se despartă de astfel de elemente reacționare. E o întreagă istorie. Mecanismul funcționează perfect şi odată intrat în jocul

rotițelor care se învârt îngerul tău va fi strivit.

– Nu-i îngerul meu! E preotul lui Hristos pe care voi Îl batjocoriți şi pe Care lui nu-i e ruşine să-L mărturisească, aşa cum se întâmplă cu alții la care amenințările voastre au funcționat. Şi Hristos...

– Mai taci dracului din gură! răcni Z., trăgându-i un dos de palmă peste gură învățătorului.

Îl exasperase pomenirea repetată a numelui lui Hristos, dar şi imaginea preotului care insufla acestui duşman al poporului atâta pasiune. Chemă un gardian şi îl expedie pe învățător înapoi în celulă, apoi medită la povestea pe care o auzise. Dacă pe toți îi transformă ca pe ăsta, ne-am ars! Popa era un element primejdios. Trebuia găsită o cale de a-i restrânge raza de acțiune. Cine îl adusese pe ăsta în oraş şi chiar în buricul târgului?

Capitolul 4

Întocmirea dosarului secret. Obiectivul „Rică Venturiano”. Spovedania lui Maxim.

Chiar a doua zi întocmi un raport amănunțit prin care evalua complex activitatea duşmănoasă a lui Rică Venturiano. Dosarul era voluminos şi avea suficiente anexe ca să convingă pe oricine că trebuie luate măsuri de urgență. Avea ataşate fotografii, înregistrări, denunțuri, informații despre modul în care gândeşte, scrie, vorbeşte. Ceea ce-l făcea pe Z. să întârzie cu trimiterea dosarului mai departe era o chestie cel puțin ciudată, pe care se putea jura că n-o mai întâlnise şi nici nu mai auzise că s-ar mai fi întâmplat undeva aşa ceva în istoria de câteva decenii a partidului. Îşi dorise să aibă câteva spovedanii la dosar şi trimisese informatori cu stat de plată vechi să se spovedească la el spre amuzamentul tuturor colegilor ofițeri.

– Poate ți-i face îngeraşi! râseseră ei.

Era începutul postului mare şi începuse Canonul cel mare al Sfântului Andrei Criteanul. Părintele R. spovedea de dimi-

neață până la orele 16.00, când începea rânduiala slujbei. Prima săptămână era extrem de obositoare. Părintele R. își impunea o asceză mai aspră, nepunând în gură nimic toată ziua, decât spre seară, după canon, când lua anafură, aghiasmă și bea o cană de ceai cu lămâie și neîndulcit. Cum rezista cu atâta lume și cu programul pe care îl avea se întreba și el, mai ales seara, când se liniștea și vedea limpede firul întâmplărilor din cursul zilei. Mulți oameni se spovedeau pentru prima dată și cu ei trebuia să aibă și mai multă răbdare. Nu-i cunoștea. Nu erau din parohia sa, iar oamenii îi spuneau sincer că au venit la el pentru că au auzit de la alții că aici, la biserica asta, este un preot cu har. Le spunea că toți preoții au har, iar ei îi dădeau dreptate și adăugau că se simțiseră atrași în acel loc, ceva ce nu exista altundeva în oraș, ci numai aici și veniseră. Părintele R. făcea semnul sfintei cruci, rostea rugăciunea de dezlegare, apoi îl asculta pe un altul care nu venise toată viața la biserică și, trecând prin piață, găsise ușa bisericii deschisă și intrase. Ascultase canonul pe care părintele R. îl cânta cu multă durere și se prăbușise în genunchi, cu o dorință sinceră de a se întoarce după un drum care nu ducea nicăieri.

Canonul era o adevărată poezie a inimii care, rănită de păcate, râvnea la Dumnezeu, Cel ce dă viață. Oamenii asta voiau: Viața, pe Hristos care le dezlega legăturile grele ale greşelilor săvârşite, ale gândurilor murdare, ale cuvintelor iresponsabile, ale atitudinilor care aruncau conştiința în mocirla fetidă a nepăsării. Veneau la părintele R. ca la un salvator, însă el arăta întotdeauna spre Hristos, adevăratul Salvator al celor căzuți. Da, ştiau şi ei că Hristos este Mântuitorul, însă pe acest Mântuitor, până mai ieri necunoscut, Îl dobândiseră prin el, prin părintele la care veneau acum şi din mâna căruia primeau mângâierile lui Hristos, binecuvântările Sale, tămăduirile de multe feluri. Dumnezeu lucrează prin oameni, iar părintele R. era un astfel de om în care se lucra taina iubirii dumnezeieşti față de lumea sastisită de cotidiana şi apăsătoarea petrecere printre repere a căror verticalitate fusese retezată.

Evident că orizontalitatea devine asfixiantă, pe măsură ce te complaci în bolgiile ei, iar viața la oraş, şi nu numai viața de la oraş, ci de pretutindeni din țară, adăsta ca o întindere de apă stătătoare fără speranța vreunui sens al curgerii. Ceea ce oferise părintele R. era tocmai curgerea, viața, apa vie, adică tot ceea ce nu se putea întreve-

dea în ținuturile mlăştinoase ale realității socialiste. Şi lumea simțise că acolo este o fântână cu apă limpede şi venise să se adape din ea.

Sub patrafir ajunse un bărbat cu o figură comună, cam la patruzeci şi ceva de ani, care-i spuse părintelui că se numeşte Mircea Calomfirescu. A mințit, a furat de la serviciu, lucra la Laminorul, câteva valuri de sârmă, a înjurat pe şefi, partidul, iar acum, sătul de viața asta nenorocită din România se gândeşte să fugă peste graniță, dincolo, în Occident. Părintele îl privi circumspect, însă răspunse la fiecare dintre aceste probleme potrivit felului său de a gândi. Minciuna nu e bună, întunecă chipul lui Dumnezeu, Care e Adevăr.

– Dar sunt şi minciuni bune, părinte! – spuse bărbatul, pe un ton justificator. De exemplu, l-am mințit pe şeful meu că sunt bolnav şi nu pot veni într-o duminică la muncă şi eu am venit la biserică.

– Pe Hristos Îl mărturiseşti oriunde. Dacă eşti de serviciu, acolo Îl mărturiseşti, chiar dacă e duminică. Pentru duminica în care te obligă să mergi să munceşti, ei vor da seamă. Dumnezeu ia în calcul dorința ta de a merge la biserică şi durerea ta de a nu putea participa în duminici şi sărbători la slujbe aduce multă mângâiere. Totuşi, tre-

buie puțină înțelepciune aici. Dacă ar fi să înaintăm o cerere pentru a putea merge la biserică, n-am obține în veci aprobare. După învățătura comunistă, mersul la biserică e primejdios şi trebuie desființat: fie prin educație atee, fie prin bătaie. Aşa că nu putem aştepta nimic în acest sens. Ori găsim o metodă de a ne subtiliza acestui sistem ateu şi antihristic, ori pierdem comuniunea cu Dumnezeu. Dacă înțelegi bine, e vorba de un echilibru pe care trebuie să-l ai totdeauna în vedere. Poți, de pildă, să te învoieşti cu o treabă, de două ori pe lună, de trei chiar, iar o dată, de două ori să te duci la serviciu. Fiindcă, spunând că ai treabă, poți fi învoit.

– Am înțeles. Mai e ceva. Ce se întâmplă atunci când creştinul ăsta e furat din toate părțile? Păi, eu de ce n-aş putea fura? Doar e din dreptul muncii mele, pe care partidul nu o răsplăteşte la adevărata valoare. Partidul face din oamenii țării ăsteia golani, părinte, şi eu nu suport să fiu un golan. Vreau să fiu om cinstit, să trăiesc undeva liber, fără să-mi spună ei ce trebuie să gândesc sau să vorbesc? Nu-i aşa?

– Creştinul e un om liber. El poate spune în orice clipă ce gândeşte. Problema e că noi nu suntem adevărați creştini. De aceea avem impresia că un alt spațiu, o al-

tă cultură ne oferă mai mult, ne dă libertate. Libertatea e Hristos. Având-L pe El poți trăi oriunde liber.

– Chiar şi cu un astfel de partid nemernic care bate, torturează, închide gurile cu pumnul?

– Chiar.

– Vreți să spuneți că există o libertate care e mai presus decât cea a partidului şi decât cea din Occident?

– Întocmai. Libertate nu este aici sau acolo. Libertatea din mine, adică din Hristos cel din mine, ne face pe mine şi pe tine să trăim undeva. Nu coordonatele, ci ființarea.

– Dumneavoastră vă simțiți aici liber?

– Exact. Pentru că am o libertate pe care partidul nici nu mi-o poate da, nici nu mi-o poate lua. Libertatea aceasta transcende istoria. Noi am fost educați că istoria înseamnă totul, că dincolo de ea nu există decât neființă. Dar nu e aşa. Viața aceasta este o exersare a libertății în vederea dobândirii deplinătății în Hristos. Unii reuşesc să fie pe deplin liberi încă de aici, de pe pământ.

– Şi libertatea asta cum se dobândeşte, părinte? – întrebă bărbatul cu un uşor tremur al vocii pe care părintele îl sesiză.

– E simplu. Urmează-L pe Hristos. Du crucea pe care ți-a dat-o cu demnitate. Nu te mai justifica pentru neputințele tale, ci vino înaintea lui Hristos şi arată-I-le, iar El te va vindeca.

– Părinte, e posibil ca un om care a fost mereu împotriva lui Hristos să fie primit de El, adică să i se dea şi lui libertatea de care spuneați?

– Dumnezeu ne aşteaptă pe fiecare. Ne iubeşte şi ne cheamă să primim iubirea Lui, Adevărul Lui, libertatea Lui. E în stare pentru unul singur să lase pe alți nouăzeci şi nouă, căci durerea Lui de Părinte este mare atunci când ştie că unul stă departe de iubirea Lui.

– Părinte, mi-e scârbă de mine. Mă cuprinde o deznădejde imensă când mă gândesc că tot ce am lucrat până acum a fost împotriva acestei libertăți pe care o simt efectiv în cuvintele dumneavoastră şi nu ştiu dacă din țipătul acesta al meu de neputință mai poate ieşi ceva care să slujească lui Hristos. Mulți, nici nu vă închipuiți câți, au înfundat puşcăriile şi au fost bătuți sau ucişi din cauza mea. O notă informativă poate mutila definitiv, iar eu am întocmit dosare cât pentru o întreagă arhivă.

– Uite, o stare a inimii poate răscumpăra multe păcate. Nimic nu e definitiv. Trebuie doar să-ți aşezi inima în fața lui Dumnezeu şi să-ți pară rău pentru păcatele tale. Şi va veni mângâierea...

– De ce nu m-ați gonit, părinte? – gemu bărbatul cu lacrimi în ochi. Eu nu sunt om, sunt animal, bestie cu chip de om. M-am săturat de mine şi de viața mea. Nu mai vreau o astfel de viață. Mi-e de ajuns. Eu am venit aici să...

– Nu-i nevoie, îl opri părintele R. cu mâna pusă blând deasupra capului peste care era patrafirul. Hristos n-are trebuință de multe explicații, lacrimile tale spun suficient. Omule, Dumnezeu te iubeşte aşa de mult încât ți-a dat posibilitatea astăzi să începi o viață nouă, în libertate deplină. Eşti pregătit pentru aşa ceva?

– Poate să vindece libertatea asta frica pe care o am în sufletul meu?

– În libertate nu există frică. „Îndrăzniți, a zis Hristos, Eu am biruit lumea!" Ție îți este frică pentru că nu L-ai cunoscut pe Hristos, dar de acum înainte nimic nu te va mai înfricoşa, fiindcă ai o putere înăuntru care nu-i a ta, ci trece peste tine, iar amenințările sunt inutile în fața acestei puteri. Puterea nu-i din lumea aceasta, puterea e de la Dumnezeu, iar cuvintele lumii

şi faptele ei sunt vreascuri pe care focul acestei puteri le mistuie.

– Părinte, vreau să fiu cu Hristos, vreau să-L mărturisesc. Eu am greşit faţă de mulți oameni. Am trădat, eu am fost un nemernic, dar acum nu mai vreau să fiu. Îmi doresc o altă viață. Vreau libertatea cu Hristos.

– O vei dobândi prin suferință.

– Sunt gata să sufăr. Nu mi-e teamă. Simt că nu mai am frica aceea care mi-a strâns până acum sufletul, mintea, gândurile. Pot să fiu eu însumi.

– De aici începe libertatea întru Hristos şi se păstrează cu prețul vieții.

– Mă vor ierta oamenii, părinte? Dumneavoastră mă iertați?

– Oamenii trebuie slujiți cu iubire. Du-te, îți dau canon, şi spune-le răul pe care l-ai făcut. Aminteşte-ți de fiecare în parte şi caută-i şi spune-le sincer că le-ai făcut rău. Roagă-i în numele lui Hristos, Cel ce iartă, să te ierte şi pe tine, cel ce L-ai aflat pe Hristos şi vrei să slujeşti Adevărului.

– Aşa voi face, părinte. Mai am o singură întrebare...

– Spune!

– Dumnezeu mă iartă?

– Eu, preotul şi nevrednicul slujitor al lui Hristos, cu harul ce mi-a fost dat, te iert

şi te dezleg pe tine, fiule duhovnicesc Maxim, în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin.

Atunci când părintele R. pronunțase „fiule duhovnicesc Maxim”, o ceață îi înnegură privirea şi mintea şi nici nu mai putu să se ridice în picioare. Părintele îl ajută să o facă, iar el ieşi ca un bătrân care mai că avea nevoie de baston pentru a se mişca. De unde îi ştia părintele numele real? De unde? Asta îl frământa. Nu înțelegea. Apoi Hristos, libertatea, biruința asupra întunericului, asupra vieții care nu era viață, asupra morții care avea spectrul ideologic al partidului, asupra fricii de a fi el însuşi şi de a arăta pe Hristos din inima sa tuturor. I se împleticeau picioarele. De unde? De unde? El se numea Maxim Vintilă. Uitase să-i spună asta părintelui.

Mircea Calomfirescu era una dintre multiplele sale identități de informator al securității, iar părintele ăsta văzuse în el, în inima lui numele real. Nu-i venea să creadă, dar credea, încerca să se convingă de realitatea gândului său şi nu-l cuprindea. Era dincolo. Oare nu spusese părintele că libertatea vine de undeva de dincolo de noi, dintr-o putere pe care noi ne-o imaginăm fără să ştim dacă e aşa sau altfel, deoarece Hristos nevăzut deschide fiin-

ța umană spre o cale pe care nicio ideologie nu o poate intui? Cum ar putea omenescul să concureze cu divinul? Şi cum ar putea limita să se prevaleze de reperele absolutului? Este cu neputință. Ceea ce e posibil este ca limita supusă absolutului să accepte intensitatea voinței dumnezeieşti şi să o arate în sine. Adică omul este imagine a lui Dumnezeu şi libertatea divină este primită ca dar în inimă de om şi, astfel, ceva omenesc, mic, se deschide către infinitul iubirii divine.

Cum de gândea el aşa? Dar nu gândise niciodată. El gândea ce gândea tovarăşul ofițer Z., iar Z. gândea ce gândea partidul. De unde ştia Z. ce gândea partidul? Ştia. Nu trebuia să ştie el altceva decât ceea ce Z. îi explica. Ce aberant! Libertatea era pas cu pas înlănțuită şi se desfăşura ca o sumă nesfârşită de verigi grele, insuportabil de grele. Cine era la capătul celălalt? Z. Dar dincolo de Z.? Partidul. Cine adică? O minte, nişte minți, nişte nume. Era sigur că el era zaua prin care alte verigi se încătuşau în lanț. Iluzia libertății creştea pe măsură ce lanțul se mărea. El dispunea de alții, alții dispuneau de el. Ce se va întâmpla însă acum, când veriga lui amenința iluzia? O prăbuşire iminentă sau o reorganizare a ochiurilor de lanț? Se vor desface toate

acele dependențe sau va fi scuipată afară doar cătuşa care nu mai funcționează la parametrii impuşi de lupta de clasă? Cine putea să-şi imagineze libertatea dincolo de acest lanț? Doar cine se afla în afara lanțului. Dar un ochi de lanț să-şi imagineze că poate să sară în afara sistemului care-l ține prins este cu neputință. Hm! Lucruri cu neputință, lucruri omeneşti. Pe el îl scosese Hristos.

Se dusese acolo la spovedanie să înregistreze tot şi să adauge piesa care mai lipsea din dosarul lui Z.. Râsese. Nu era prima spovedanie pe care o făcea. Câți popi nu-l spovediseră! Dar ăsta, ăsta îl cutremurase de la început cu blândețea lui nefirească, cu ştiința aceea a lui care nu venea din nimic ce el putea cunoaşte. Îşi frecase mâinile nervos stând la rândul acela lung. Ce căuta atâta lume la el? Iată, acum avea răspunsul. Libertatea pe care nimeni nu ştia cum să o numească în Hristos. Era simplu, imediat şi totuşi ascuns lucru. Trebuia să dai jos zgura de pe fier, să freci bine şi apoi se lipeau bine grundul şi vopseaua. Chinul lui începuse de-acolo. Ce căuta el în mulțime? Dar mai fusese aşa în alte împrejurări, nu la biserică. În anii pe care el îi pusese în slujba informării securității nu văzuse atât de multă lume la un

preot. Era ceva cu totul neobişnuit. Între-cea măsura şi partidul atât găsise de cuviință, să-l trimită pe el? Păi, dacă era în locul lui Z., îl băga într-o maşină şi-l ducea la marginea oraşului şi-l îngropa de viu. Dar Z. aştepta.

Expectativa aceasta i se păruse ciudată, ştia cât de imprevizibil e Z., cum acționează şi vedea că ceea ce se întâmplă nu-i stă în fire tovarăşului. Ditamai securitatea să lucreze cu astfel de mânuşi fine cu un popă? Ce voia partidul? Aici era întrebarea. De ce dosar, înregistrări, fişă de observație în fiecare zi? Erau prostii, ştia el, aşa ceva, hârțogăraie se face când lucrurile sunt încurcate sus, la partid, când decizia se amână pentru un timp. Ce, parcă ei nu ştiau de ceea ce se întâmpla aici, într-un oraş de provincie? Ştiau tot. Ştiau şi cum ai dormit şi dacă ai avut noaptea chiloți pe tine sau nu. Şi acum? Astea fuseseră gândurile lui atunci, în mulțimea aceea care aştepta să ajungă la scaunul de spovedanie. Se mai gândise la el, la familia lui, la cele două fete pe care le ținea la facultate cu banii pe care-i câştiga din informațiile pe care le oferea.

La Laminorul avea un stat de plată fictiv, figura acolo în scripte, nu făcea nici act de prezență. De altfel, nimeni nu-l cunoş-

tea. Existența lui dublă era secretul pe care-l purta cu el. O Dacie nouă, pe care tot securitatea i-o pusese la dispoziție, stârnise invidia rudelor şi a cunoscuților cărora le-a spus că a câştigat-o la Loto. Soția sa lucra la Abator şi el îi asculta seara când venea de la muncă argumentele împotriva unui astfel de trai privat de libertate. O iubea. Dar nu pentru că o iubea o asculta. Asculta pe oricine, fiindcă se pricepea să asculte. Aşa câştigase tot. Şi apartament, şi maşină, şi bani. Lăuda partidul alături de lăudaci şi înjura partidul cu reacționarii. Fiecare context îşi avea comportamentul său, iar în garderoba minții sale erau aranjate exemplar gesturi, cuvinte, atitudini, reacții, manifestări, habitudini. Se echipa şi intra în rol. Ştia toate filmele, toate regiile, toate scenariile, nimic nu-l făcea să se mai mire. Singurul moment de derută fusese atunci, înainte de spovedanie, şi el se dovedise a fi decisiv. Se clătinase turnul Babel şi apoi sucombase. Când ajunsese acolo, sub patrafir, se năucise, el, care avea o siguranță pe care securitatea o probase în dese rânduri. Ce se întâmpla cu el? A încercat atunci să-şi explice în regim de urgență cu toate semnalele de alertă care-l străbăteau ca nişte lumini roşii de girofar, dar nu reuşise. Din abandonul lui ieşise la

iveală sufletul, despre care el credea că nu există. Dacă i-ar fi spus cineva exact aşa, că sufletul există, înainte de a fi ajuns sub patrafir, i-ar fi spus că mănâncă rahat. Unde fusese taina asta până acum? Ce mişcase în el prezența părintelui? Dorul ființei umane de libertate, un dor pe care ştia acum sigur, nicio ştiință şi nicio ideologie nu îl poate ostoi. „Fiule Maxim!” Ce taină! „Fiule Maxim!”

Capitolul 5

O întrunire secretă în Sala celor şapte Regate.

Pe 25 martie, în Sala celor şapte Regate a Martorilor lui Iehova se întrunise noaptea târziu un consiliu special. O problemă importantă urma să fie dezbătută: cea a părintelui R.. Devenise insuportabilă situaţia existentă în oraş. De când acest preot fusese numit în cadrul parohiei misionare, istoria grupului tot mai larg de martori avusese de suferit. Nu numai că nu reuşeau să mai facă prozeliţi, ci pierdeau efectiv familii întregi din cauza cuvântului acestui blestemat.

Ce era în cuvântul lui? Cu ce drăcărime lucra de avea atâta spor, iar ei pierdeau suflete într-un mod continuu şi ritmat, care dăduse peste cap toate statisticile şi întrecuse până şi cele mai pesimiste şi negre viziuni asupra viitorului sectei? Misiunea acestui D.R. era o reală şi cruntă ameninţare la adresa existenţei lor, a grupusculului care mai rămăsese şi care se temea că dacă vreunul dintre ei se va întâlni cu Satana ăla de popă se va lepăda de credinţa

sa de martor şi va fugi către Biserica Ortodoxă. Doar erau atâtea cazuri. Ce era de făcut? Trebuia un sfat la care fiecare să-şi etaleze propriul plan, modul în care concepe să se dea lupta contra acestei urgii care le spulberase măreția şi dorința de a cuceri un teritoriu cât mai vast.

Masa rotundă aşezată în mijlocul Sălii îi dispunea pe cei şapte într-un cerc aproape perfect. Ultimul număr al revistei *Turnul de veghe* apăruse, dar exemplarele erau neatinse. Ce gândeau ei? Ce planuri aveau în privința părintelui R.? O tăcere profundă se instalase, după ce se salutaseră, de parcă nimeni nu ar fi vrut să înceapă discuția.

– Frații mei, începu unul dintre ei cu o voce în care vibra o autoritate recunoscută de toți, venirea Domnului este aproape şi noi suntem mai mult ca niciodată pe buza prăpastiei. Veştile din afară sunt îmbucurătoare şi chiar există asigurarea că avem tot sprijinul să dobândim în curând un statut legal. Suntem nevoiți să luptăm pe mai multe fronturi şi avem pierderi. Nu trebuie să descurajăm!

– Sunt veşti ciudate care vin şi de sus, de la Bucureşti, zise un tovarăş de la securitate. Primim ordine care n-au mai fost date, suntem îndemnați să aplicăm cu tact

anumite măsuri. Cert e că nu mai avem libertatea acțiunilor de dinainte. Partidul se teme de ceva!

– Nu se teme, zise altul dintre ei. Se petrece altceva acolo sus. E vorba de o regândire a întregii activități a partidului, un fel de reorientare într-un moment în care Occidentul face presiuni tot mai mari.

– Sunt false presiunile!

– Aşa e! Sunt false. Tot partidul le provoacă prin agenții din afară, însă e clar că e vorba de o schimbare.

– Schimbările politice sunt pline de surprize!

– Asta nu. Schimbarea asta a fost programată cu o exactitate pe care chiar nici noi nu o putem bănui. Dincolo de partid e ceva mai mare, oameni mai puternici.

– Ce rost are toată povestea asta? – întrebă unul care tăcuse până acum. Nu înțeleg ce legătură poate avea cu faptul că noi pierdem adepți zi de zi. Ne concentrăm asupra unei probleme care nu e aşa de necesar de discutat în acest moment.

– Ba este, zise calm şi autoritar primul. Este, pentru că în apele tulburi se poate pescui mai bine. Partidul interzice cultul nostru în țară. O schimbare ar însemna posibilitatea ca noi să nu ne mai ascundem prin tot felul de case, ci să avem

Sala Mare a celor 7 Regate în mijlocul oraşului, aşa cum sunt bisericile ortodoxe. Lucrarea noastră va avea un alt impact asupra oamenilor. Avem nevoie deci de libertate şi schimbarea care se anunță o poate aduce.

– Schimbarea asta poate duce chiar la dispariția partidului, zise generalul. Vreau să spun că se va renunța la o formă. Îşi dau şi ei seama că mentalitatea e anacronică. Lumea e în schimbare şi partidul trebuie să se transforme. Cum, se va vedea.

– Partidul va fi mereu la conducerea țării, orice se va întâmpla. Ai dreptate, formele politice perimate trebuie înlocuite. O haină nu o poți purta la nesfârşit. Se zdrențuieşte. Partidul se uită în garderobă acum şi gândeşte ce i s-ar potrivi mai bine pentru anotimpul ăsta politic.

– Partidul trebuie în primul rând să ofere libertate de exprimare. E prea mult de când se merge cu aceeaşi metodă învechită de vârâre a pumnului în gură. E nevoie de flexibilitate. Şi nu mă îndoiesc că partidul ar fi flexibil, însă cred că scenariul nu este pus la punct în toate articulațiile sale. Anul ăsta sau la anu' se va întâmpla. Timpul e tot mai iute. Ritmul a crescut. A apărut o generație nerăbdătoare şi îndrăzneață. Lor nu le mai e frică.

– Şi acolo sus văd că nu se mai poate face mare lucru cu frica şi cu ameninţările. Forma asta politică supravieţuieşte prin consecinţe. Când n-or mai fi...

– Consecinţele vor fi întotdeauna, numai că iluzia libertăţii devine, în anumite momente ale istoriei, mai puternică. Oricum, noi avem de câştigat aici. De pierdut, pierdem doar din cauza acelui popă care atrage lumea ca un magnet.

– Păi, asta mă întrebam şi eu. Ce are el şi noi n-avem?

– N-are nimic decât libertatea pe care partidul a dat-o Bisericii Ortodoxe. Şi este suficient.

– Dar ceilalţi popi de ce nu sunt la fel, te-ai întrebat? De ce nu se duce lumea aşa pe capete şi în alte părţi, la alte biserici şi vine doar aici, la el? E mai mult, cred, decât libertatea pe care a dat-o partidul Bisericii Ortodoxe.

– Are talent de orator poate. Vorbeşte frumos şi prosteşte lumea.

– Cu ce poate să prostească?

– Cum cu ce? Cu Adevărul său. El spune că Adevărul este unul singur şi omul îl poate afla doar în Biserica Ortodoxă. Restul e rătăcire şi pierderea sufletului.

– Păi, noi nu spunem la rândul nostru că deținem adevărul şi că restul sunt minciuni şi înşelătorii cu pomeni şi bani?

– Ba da.

– Atunci de ce lumea îl crede pe el şi nu pe noi?

– Fiindcă el nu s-a dat cu partidul, nu înțelegi? El vorbeşte împotriva partidului şi oamenii care sunt avizi de libertate au aflat în discursul lui tocmai o poartă deschisă către libertatea mult dorită.

– Bine. Să zicem că admit argumentul tău. Dar răspunde-mi, te rog, la o întrebare. Cum i-a câştigat pe frații noştri la Ortodoxie? Oare ei, dacă erau tot aşa avizi de libertate, de ce s-au îndreptat spre Biserica Ortodoxă? Ce, la noi nu găseau libertate?

Toți tăcură ca la început şi meditară asupra libertății. Unii chiar îşi puseseră serios problema dacă nu cumva Biserica Ortodoxă oferea mai mult decât secta lor. Un timp ținură privirea în jos, să-şi clarifice propriile gânduri, dar, cum nimic nu era limpede, începură să se cerceteze unul pe altul cu neîncredere. Ceva era încurcat aici. Nu. Nu era poate nimic din toate astea. Cei care plecaseră să afle din gura lui cum gândea şi cum problematiza, nu se mai întorseseră, iar ei acum bâjbâiau, adică îşi imaginau profilul gândirii lui. Dar fără su-

port. Niciunul nu îndrăznea să se confrunte cu preotul, aşa că...

– Există o soluție, se auzi timbrul autoritar, de ieşire din această fundătură. Noi, iehoviştii, suntem singurii cărora Dumnezeu ne-a dat învierea, pentru că noi suntem aleşii. Dacă nu ascultăm, pierdem această calitate.

– Păi, noi ascultăm. Dar ce anume?

– Preotul acesta trebuie să moară! Altfel nu vom putea niciodată ajunge la numărul sfânt din Apocalipsă. Poporul lui Dumnezeu trebuie să aibă 144.000 de martori, iar noi nu avem nicio justificare pentru ceea ce se întâmplă decât nepăsarea noastră pentru care Iehova ne va judeca groaznic.

– Şi, dacă va muri părintele, oamenii vor veni la noi?

– Vor veni, cu siguranță. De aceea, trebuie să hotărâm acum. Orice amânare poate atrage asupra noastră pedeapsa din cer.

– Cine se va ocupa de aceasta? – întrebă generalul.

– Eu însumi.

– Eu sunt de acord.

Unul câte unul îşi dădură acordul pentru ceea ce trebuia înfăptuit cât mai curând. Fiecare avea rețineri le lui, însă ascul-

tarea în sectă reprezenta o prioritate pe care dacă o încălcai puteai suferi cumplit. Erau doar atâtea exemple în acest sens. Se ridicară de la masă, îmbrăcară paltoane elegante, apoi ieşiră şi dispărură în noapte.

Capitolul 6

Catehezele Postului Mare. Occidentul şi iluzia libertăţii. Singura şi adevărata libertate e Hristos.

Dimineaţa zilei de 27 aprilie 1989 sosi greu, poate mai greu decât oricare altă dimineaţă. Părintele R. nu dormise toată noaptea, ci se frământase să găsească o rezolvare a problemelor care îl măcinau. În primul rând, de ce era trimis în Germania, de unde venise hotărârea asta? Ce-i trecuse prin cap episcopului să-l trimită acolo? Oare nu-şi făcea misiunea cum trebuie aici în oraş? Ba şi-o făcea. Oricum el n-o făcea pentru episcop. Faptele stau înaintea lui Dumnezeu. El este Cel ce le judecă, Evaluatorul activităţilor pământene, şi avea conştiinţa că înaintea lui Dumnezeu împlinise ceea ce se cuvenea să împlinească. Biserica renăscuse. Şi nu era vorba doar de bisericuţa parohiei!

Cugetase la viaţa sa în fiecare săptămână din postul acela. El venise acolo cu un scop clar în inimă: să lucreze la consolidarea Bisericii lui Hristos, a trupului aceluia bolnav pe care nu se găsea cine să-l

vindece pentru că, asemenea cuvintelor parabolei, oamenii treceau fără să le pese pe lângă omul tâlhărit şi rănit de moarte. Mie îmi pasă! Nu concepuse niciun moment în viața sa ca el, preotul R., să fie altceva decât un samarinean milostiv. La asta îl îndemna Hristos, Cel ce venise să ia asupra Sa neputințele omeneşti şi să le tămăduiască, iar sluga nu putea să facă altfel decât urmând pilda Stăpânului. Uneori îl îndemna cugetul să privească în jur să vadă cum sunt ceilalți lucrători, dar îşi dădea repede seama că aceasta este o ispită pe care trebuie să o evite, altfel îl poate împinge spre nemulțumire, cârtire şi deznădejde. Un slujitor al lui Hristos are înainte modelul Celui Preaînalt, priveşte sus, are o perspectivă generoasă, nu se cramponează de argumente care vin din exterior, ci justifică totul lăuntric, se vede pe sine, nu pe alții, deoarece iubindu-i se are pe sine cel adevărat. Orice focalizare a paiului din ochiul aproapelui este o falsificare a sinelui, iar când inima îşi deschide ochiul străin atunci este rătăcirea cea mai mare.

Cu confrații săi preoți discuta adesea. Aveau preocupări felurite. Credeau că, dacă n-ar fi existat partidul, opera Bisericii ar fi fost deplină! Cât se înşelau! Biserica este pretutindeni şi oricând aceeaşi. Ea nu su-

portă definiții cu astfel de determinări, iar ei își calculau efortul în funcție de parametrii socio-politici. Un regim reprezintă contextul, nivelul lucrului în via Domnului Dumnezeu. Niciodată Dumnezeu nu te sufocă. În pedagogia Sa iubitoare, ne trimite să ne facem temele, dându-ne diferite exerciții. De câteva decenii ne îndeamnă la temă şi noi zicem că dacă ar fi fost o temă mai acceptabilă am fi făcut-o cu multă abnegație, dar aşa, iată că nu putem să o facem. E ca şi cum Îl acuzăm pe El de lipsă de pedagogie. Învățătorul nu ştie să predea, nu are tact pedagogic. Ce lipsă de înțelegere la om! Păi, cum? Aşteptăm să vină o altă epocă să ne apucăm de lucru? Nimic mai fals. Pot veni sute de epoci şi lucrul va stagna ca şi acum. „De aceea, cel căruia i se pare că stă neclintit să ia seama să nu cadă." (I Cor. 10, 12). Dar ce-I vom spune Lui, Împăratului? Că, Doamne, lucrurile puteau sta mai bine, dar în condițiile acelea era imposibil, noi am fi vrut, partidul nu voia, noi am fost zi de zi la biserică, am slujit în aşa fel încât să nu deranjăm, să fie bine şi de o parte şi de alta. Nu. Chiar nu. Nu se poate cu de toate. Pe Hristos Îl slujeşti până la capăt. Nu există întoarcere pe acest drum. Tot înainte spre Înviere!

Părintele R. era preocupat tot timpul de enoriaşii săi şi, în general, de toți oamenii care veneau la scaunul său de spovedanie sau îi cereau sfatul într-o anumită problemă. Se rupea de familie, de casa sa, şi se dedica aproape în întregime lor, acelor neajutorați care trebuiau să ajungă la Hristos, Doctorul de inimi. Nu voia să investească în ziduri, voia inimi calde, inimi care să bată pentru Hristos, era în mare căutare de tineri pe care îi zidea în mărturisire şi în Adevăr, iar tinerii se duceau spre el cu dragoste. Biserica misionară a Cuvioasei devenise un loc de întâlnire a tinerilor. Părintele R. discuta cu ei de toate: despre învățături de credință, literatură, muzică, iconografie, ideologii, curaj, Adevăr, libertate, iubire, demnitate. Din toate aceste întrevederi se zidea ceva viu, o Biserică luptătoare, o inimă uriaşă, alcătuită din toate acele inimi tinere ce voiau acum cu totul altceva decât voiseră generațiile anterioare. O lume transfigurată pentru oameni transfigurați. Părintele R. îi făcuse pe ei, tinerii, să înțeleagă că lupta este totală şi fără discontinuități, fără răgaz, ea este un drum care duce drept către biruință, iar biruința nu poate fi decât în Hristos. Nu lupta cu o ideologie este primordială, ci lupta cu tine însuți, cu patimi-

le, omul curățit de patimi fiind modelul ideal de umanitate spre care trebuie să tindă fiecare, iar o astfel de concentrare asupra propriei tale lupte se numeşte trezvie. Omul treaz este omul viu. Un om viu nu poate fi înfrânt niciodată, pentru că în el este multă viață, iar viața din el nu este ceva care se termină, este Însăşi Viața care este Hristos.

– Dacă cineva dintre voi, zicea părintele R., ar putea crede că luptând cu un sistem poate învinge, e susceptibil de o ingenuitate inadecvată misiunii la care ne cheamă Hristos. Nu naivitate, ci trezvie. Iar trezvia e dată de puterea cu care te lupți contra ta, contra propriului tău eu, a gândului care vine nepregătit să intre în cămara de nuntă. E singura cale, e ceea ce nu pot înțelege cei ce luptă împotriva Adevărului, că Viața nu poate fi omorâtă, pentru că aşa cum zice Sfântul Apostol Pavel, acum nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăieşte în mine. Căci viața e Hristos şi moartea câştig. Păstrați-vă trupurile curate, sufletele neîntinate, dați bătălia cea mare pentru a vă câştiga pe voi înşivă, cei adevărați, şi aşa nimic nu vă va putea clătina din hotărârea de a trăi bucuria în Hristos. O altă abordare e plină de echivoc şi poate răsturna ceea ce construiți. Truda voastră de

a construi trebuie să aibă temelie tare. Exclusivitatea luptei împotriva ideologiilor de orice fel vine din râvnă omenească, iar râvna omenească duce la deznădejde. Țineți minte că lanțurile pe care o ideologie le pune la mâini şi la picioare sunt cu mult mai uşoare decât lanțurile cu care stăpânitorul acestei lumi, prințul întunericului, vă zălogeşte sufletele. Robia lăuntrică apasă enorm şi decisiv asupra umanității şi bietul om tot mai crede că se întâmplă altfel. Potriviți-vă vederea cu Lumina lui Hristos şi veți vedea că desăvârşirea este cea mai mare artă. Foarte mulți nu înțeleg acest adevăr şi eu îi văd pretutindeni cum umblă aparent liber pe străzi, dar ei sunt bolnavi de atâta apăsare a lanțurilor interioare. Voi nu le vedeți, eu le văd şi n-aş vrea ca şi voi să le purtați. Ar fi o moştenire prea grea, prea nedreaptă, prea tristă şi deznădăjduitoare. Eu mi-am pus nădejdea în Hristos că voi sunteți vii şi liberi şi se cade să călcați peste cătuşe şi lanțuri, să sfărâmați poarta grea a temniței pe care patimile o zidesc neîncetat şi să trăiți viața cea adevărată. Vă încredințez că negăsind în voi nici ură, nici minciună, nici desfrânare, chipul păcătos al lumii se va face țăndări şi ideologiile vor fi neputincioase. Nu ele au pute-

re, ci în patimile din noi găsesc puterea cu care se hrănesc şi ne stăpânesc.

Tinerii plecau cu hotărârea de a fi vii, de a păstra neîntinat chipul lui Hristos, a Cărui Înviere e singura justificare a lumii. Nu mai credeau decât într-o singură schimbare: cea în Adevăr. Restul erau iluzii politice, visuri omeneşti, *vanitas vanitatum*. Chemarea lor era alta, plină de bună mireasmă. Se putea face mult, se putea ridica o ființă nouă, era cu mult mai mult decât construise socialismul, care aruncase ființa în groapă şi aruncase cu țărână şi mortar peste ea. Iată că, atunci când nu se mai aştepta nimeni, din mormântul acela ieşeau primele mlădițe şi produceau uimire într-o lume a cărei direcție antagonică opunea pe tabla de şah aşteptările dinspre un Occident ideal. Opinia generală era girată de imaginea unei libertăți fără precedent, a unei libertăți pe care poate nici generația interbelică nu o avusese, ceva necuprins, posibilitatea de a urca în cer şi de a coborî sub pământ, de a face ce vrei, de a spune ce gândeşti, de a gândi liber, de a exploda pur şi simplu după atâta sufocare ideologică. Ce era cu acest cadru mirobolant, spre care ei erau aruncați ca într-un maëlstrom?

– Occidentul, spunea părintele R., este tot o fantezie ideologică. Dacă n-ar fi epuizarea lui spirituală, argumentele ar sta în picioare, însă, în condiţiile actuale, îndreptându-ne privirea într-acolo, ne comportăm nefiresc. Şi nefiresc este faptul că se formează un consens general care admite că există mântuire în afară de Hristos. Nimic din istoria terestră nu se face la întâmplare. Nu există imanenţă a cauzalităţii. Dacă se explică lucrurile cu trimitere la raiul pământesc, vorbim de ideologie, iar ceea ce se întâmplă, consensul general este de factură utopică, o nouă prosternare la un dumnezeu făcut de mâini omeneşti. Occidentul este epuizat. A trecut prin atâtea prefaceri succesive, atâtea revolte împotriva Adevărului, încât gândirea celor mai învăţaţi oameni a slăbit până acolo că abia mai pot silabisi cele pe care Hristos ni le-a lăsat, învăţăturile Sale. Ce facem noi? Biserica în care există deplinătatea harului şi Adevărul o lăsăm pentru a privi către o instituţie pământească, o parohie a pustietăţii şi zidurilor goale, fără viaţă? Să fim foarte atenţi, copii! Salvarea noastră nu vine dinspre Occident! Cei ce caută să ne îndrepte excesiv atenţia într-acolo sunt bolnavi şi nu văd ei înşişi, darămite să îndrume şi pe alţii. Dacă noi nu ne desăvâr-

şim în Hristos, singura Cale, cum vom putea considera o lume a libertății instinctuale un punct de reper spre mântuire? Semănătorii de neghină s-au arătat, iată, şi nu de acum, ei îşi fac mendrele de mai demult, sunt plini de vervă ideologică şi de dorința de a subjuga într-un alt fel, mult mai subtil şi mai perfid, conştiințele. „Să stăm bine, să stăm cu frică!”, zice arhanghelul. Perspectiva reală este sub această peliculă sclipitoare, iar cine are curajul de a căuta mai adânc va înțelege că totul e un joc, o psihologie pe care un creştin nu trebuie să şi-o asume. Cum pot creştinii să intre într-un astfel de joc, unde regulile sunt altele decât cele ale Bisericii, unde ținta e alta decât Hristos? O epocă pare să fi ajuns la extincție. Ne aflăm la un capăt de drum. În față e o răscruce. Spre ce apucăm? Quo Vadis?

E clar. Ortodoxia are resurse inepuizabile. Privim în curtea vecinului în loc să privim în propria ogradă, aici, unde avem totul, Biserica în toată plinătatea harică, învățătura cea dreaptă, fără nicio ştirbire, învățătura pentru care au luptat toți martirii şi sfinții, toți mărturisitorii, toții prigoniții primiți de Hristos la Cina cea de taină. Aurul cel mai curat este Ortodoxia. Deşi au fost încercări de-a lungul veacurilor ca

Adevărul să fie ciuntit, să fie aruncat în relativisme de tot felul, o întreagă orchestră a răului care a urmărit să-i batjocorească în fel şi chip pe slujitorii Adevărului, iată că, spre uimirea acestora şi a altora, Ortodoxia a ieşit mai strălucitoare, aurul s-a lămurit în foc şi a scânteiat, orbind cu văpaia lui. A fi ortodox înseamnă a avea curaj. Laşii nu pot fi ortodocşi. Cum poate mărturisi Adevărul un laş? Jertfa e modelul hristic şi nimic nu se face fără ea. Confortul de care se prevalează Occidentul este antipodic, nu suferă renunțarea la sine, pe când Hristos enunță clar: „Cine ține la sufletul său îl va pierde, iar cine va pierde sufletul pentru Mine, acela îl va câştiga.” Ce alegem să fim? Va fi inima ta icoană vie a Ortodoxiei?

– Apoi înşelătorii de tot felul sunt întinzătorii de capcane care se sârguiesc să prindă suflete şi prind, dar Adevărul nu cade niciodată. Lumina nu poate fi pusă sub obroc. Cei care susțin că nu există rai şi iad, cum sunt cei din secta martorilor lui Iehova, o denominațiune antisocială, anarhică, sunt oameni ce nu vor să aibă responsabilitate, principiile lor sfidează posibilitatea ca pentru o anumită faptă să există şi răsplată. Şi, dacă nu există rai şi iad, atunci cum există înviere, şi de ce există

doar pentru ei, cei iresponsabili? Ortodoxia îndeamnă la responsabilitate. Un creştin ortodox trebuie să fie responsabil oriunde: în biserică, acasă, pe stradă, la şcoală sau la serviciu. Nu există derogare de la responsabilitate. În caz contrar, îți recuzi propriul tău statut. Pentru conducătorii drept-credincioşi să ne rugăm! Pare inadmisibil? Nu este nicidecât! Am uitat că Ortodoxia este împreună-lucrare? Toți au nevoie de rugăciune, iar unii nu sunt ajutați tocmai pentru că noi nu ne rugăm pentru ei. Libertatea noastră de a cere lui Dumnezeu devine motivul pentru care cel de lângă noi este ajutat. Poți fi surprins atunci când, ajuns în fața lui Dumnezeu, afli că societatea, contextul au fost dependente de starea ta duhovnicească, de rugăciunea ta, de disponibilitatea ta la jertfă.

Dar cum să vezi o lume fermecătoare dacă ființa ta nu a parcurs elementara lecție a nobleții? Ortodoxia pe sărite? Nicidecum. Capitol cu capitol, fişe la tot pasul, adnotări şi reflecții pe marginea textului. Dacă nu-i Ortodoxia inimii, nu-i Ortodoxie, e bătaie de cap. Ortodoxia cere mult de la fiecare dintre noi. Cât de mult? Tot. Vi se pare prea mult? Este condiția existenței. Vrei să fii aproape viu? Puțin viu? Aproximativ viu? Vezi? Tu vrei să fii viu, adică pe

deplin şi atunci dăruieşte-te în întregime lui Hristos, că şi Hristos n-a venit ca să aducă jumătate de Înviere, ci Învierea. Totul sau nimic. Ce alegem?

Prima săptămână din post trecuse. Cuvintele părintelui rodeau lent şi sigur. Prinseseră pământ bun, iar sămânța când dă de pământ bun moare şi din moartea ei se naşte o nouă plantă, care se înalță şi zămisleşte vieți noi. Din cuvintele lui vii se năşteau ei, generația pentru care el însuşi nu ştia ce va pregăti Dumnezeu. El îi vedea la biserică şi păreau mulți, biserica era plină. Raportat la numărul de locuitori procentajul era infim, iar părintele R. avea sentimentul uneori că, oricât ar lucra în această vie, rezultatul va fi întristător. Nu durau mult aceste momente. Ele veneau aşa cum vin păsările răpitoare şi iau câte un pui din curtea omului, apoi pier în văzduh. Erau momente de ispită, îşi dădea seama. Ce trebuie el să facă atâtea calcule? Contabilitatea este a diavolului. El trebuie să lucreze, să lucreze, să aibă la îndemână jertfa necondiționată. Pentru ce? Pentru bucuria de a fi cu Hristos, pentru recunoştința ce-I datorează pentru ceea ce este, pentru ale Sale dintru ale Sale.

Dar ceilalți tineri, înşelata mulțime a tinerilor? Cu ei ce va fi? Vor ajunge şi ei să

cunoască Adevărul sau vârtejul cu care se schimbă decorurile societale îi va cuprinde iremediabil? Mulți, foarte mulți tineri voiau viață occidentală, libertate ca acolo, democrație, presă liberă, exprimare liberă, condiții superioare de trai, deschidere către tot ce se poate experimenta, căutări nesfârşite, juisări, provocarea la o viață din care lipsea Dumnezeu. De ce? Oare pentru că-L asociau pe Dumnezeu cu Biserica, iar Biserica însemna aservire ideologică? Sau pentru că în Biserică nu aflau garanția libertății pe care o promiteau instinctualitatea şi egoismul? Occidentul preaslăvea sinele, eul, iar patimile din ei empatizau cu imaginea aceea a libertății care nu era libertate, cu viața care nu era viață.

Le vorbise despre Occident şi despre iluzia, dărâmătoarea iluzie a lui *a fi*. Acolo nu există a fi. Libertatea este asociată cu a avea. Ah! Câte consecințe nu se desprind de aici. Putea jura că vede deja cum peste 20-30 de ani generația aceasta „eliberată” va suferi enorm. Va fi târziu atunci să se mai întoarcă la Hristos? Nu ştia. Dar timpul? *Fugit ireparabile tempus*. Cum vor mai răscumpăra segmentul acesta de viață, vremea lipsită de rod, pomul uscat? Ce teribil! Lumea era cuprinsă în tineri, în mugurii aceştia dintre care prea puțini se vor

deschide. Ei vor vrea să se deschidă după ce vor afla ce au căutat: pustietate şi deşert, dar cum să înfloreşti altcândva decât la vremea potrivită? Peste mulți muguri vor cădea picăturile otrăvite ale ploilor apusene şi uscăciunea va fi mare. Dar există speranță! Puținele flori vor da rod bun şi Îl vor bucura pe Săditor.

Capitolul 7

Catehezele Postului Mare. Arianismul care stă la baza culturii europene. Cultura Vieţii şi cultura morţii.

Lumea aştepta să vină ziua de vineri şi ea sosea. În vinerea aceea din a doua săptămână, părintele R. vorbi despre Sfântul Grigorie Palama, despre isihasm şi despre cultura europeană. Tinerii ascultau. Ei citeau mult, aveau la îndemână reperele pe care părintele le suscita într-o cateheză ca aceasta şi erau foarte curioşi cum se pune problema culturii în Biserică, pentru că la şcoală se confruntaseră deja cu îngustimea vederilor profesorilor, cu interzicerea unor cărţi, cu recomandarea unora care proslăveau partidul şi întreprinderile, cu interdicţia de a scrie tot ceea ce gândeşti, cu cenzura care se insinua aspră şi vindicativă. Un val nou al literaturii române aducea în prim-plan o speranţă şubredă, o poezie în care se distingeau refrenul american al revoltei şi atitudinea conformistă a preluării unui model cultural atât de refractar la spiritualitatea ortodoxă. Cultura română se golea gratuit de substanţa sa creatoare

şi împrumuta cu dobânzi grele forme în care aveau să se toarne conţinuturi noi. Formele fără fond. Întâi luăm de la ei şi apoi inventăm realitatea. Trebuia un avertisment clar.

– Cultura europeană este îmbibată de arianism, copiii mei. De aceea ei, occidentalii, prin Varlaam de Calabria, l-au respins pe Sfântul Grigore Palama. O cultură care nu înţelege inima şi rugăciunea din inimă este o carcasă inutilă pe care noi o purtăm la recomandarea unor profesori şi pedagogi pe umerii noştri. E rea în sine cultura? Nu. Cultura este un atu, dacă ea se edifică pe Cuvântul cel întrupat. Sunt sfinţi care au o cultură impresionantă, sfinţi cărturari, în faţa cărora noi trecem drept epigoni, buchisitori ai alfabetului cultural. Dacă vrem modele în cultură, aceştia sunt cu prisosinţă. Sunteţi tineri, aveţi efervescenţa căutării, întâmpinaţi tot felul de cărţi şi tot felul de autori. Dar criteriile? Ce fel citim? Pe mâna cui ne lăsăm? Cine este ghidul nostru în tot acest parcurs, pe acest itinerariu atât de alambicat şi plin de tot felul de curse? Observaţi cu atenţie ceea ce se scrie, nu citiţi cu mintea adormită, fiţi ca Prâslea care şi-a luat cărţi de citit pentru a putea sta treaz la rădăcina pomului cu mere de aur. Dumnezeu

ne-a încredințat fiecăruia o mare comoară, sufletul, şi pe acesta trebuie să-l păzim, fiindcă zmeii pândesc anotimpul coacerii pentru a fura roadele, iar de prins nu are cine să-i prindă. Nu pe ei vom da vina, ci pe neatenția şi pe netrezvia noastră.

Basmele noastre sunt pline de astfel de poveţe înţelepte. Harap-Alb, de pildă, a pierdut demnitatea de fiu de împărat dintr-o neascultare. Tatăl său îl avertizase că Spânul sau Omul cu păr roş este rău şi de el trebuie să se ferească, dar acesta nu a lucrat aşa, şi întreg drumul său a fost plin de umilinţe şi de dorul răscumpărării. Credeţi că este uşor să fii slugă la Spân? Spânul este cultura morţii cu toate consecinţele ce decurg din ea, iar când spun cultura morţii mă refer la toată acea cultură, la literatura abundentă care nu-L recunoaşte pe Hristos ca Fiu al lui Dumnezeu. Noi avem cultura Vieţii, dragii mei copii, în cuvintele ei suflă Duhul Sfânt şi le înaripează, aceste cuvinte vorbesc despre Adevărul absolut, despre Frumosul absolut, despre Iubirea cea mai presus de iubire a lui Dumnezeu faţă de om. Există o astfel de cultură vie, iar dacă astăzi ne întrebăm unde e, se întâmplă din cauza faptului că inima noastră nu s-a curăţit îndeajuns spre a o vedea. Voi sunteţi mlădiţele care au dat

dintr-o vie ce părea vlăguită. Uscătura din jurul vostru se va tăia şi se va arde, iar mlădița va creşte şi va rodi. Spre rod a dat mlădița, nu spre frunze, şi vă spun că tot ceea ce nu-i roditor, nu-i folositor nici pe pământ, nici în cer. Dacă vă veți păstra sufletul viu, veți avea tot timpul înainte cultura Vieții, întocmai cum vi se dă ea de către Hristos Dătătorul a tot darul desăvârşit, iar dacă veți primi păcatele lumii în inimile voastre, se va lua de la voi Viața şi veți fi orbi, atât de orbi încât mergând alături de cuvintele goale veți crede că vă umplu şi parcurgând pustiul morții veți zice că astfel de scriitori sunt profunzi, chiar dacă nu-L au pe Hristos.

Voi aveți chemare tainică spre Adevăr. Ce înseamnă cultura fără Adevăr? O casă părăsită sau o casă căreia i s-au scos ferestrele şi s-a pus zid, încât Lumina veşnică nu mai poate intra în ea. Oamenii au hotărât să trăiască la lumina relativă a gândurilor lor, a sentimentelor şi a ideilor pe care le consideră înalte, dar care nefiind altoite din Adevăr se sting, zădărnicind clipe, ani, vieți întregi ale celor ce şi-au construit propria axiologie în jurul lor. Sunt cărți şi scriitori care au cuvintele vieții veşnice, pe aceia să-i căutați! Rugați-vă să vi se descopere la timpul potrivit şi Dumnezeu vă va

trimite titluri, personaje, autori. Nimic nu se face fără rugăciune.

Când l-am întâlnit prima dată pe prințul Mîşkin, am simțit că iubirea lui Dumnezeu se revarsă ca niciodată asupra mea. Ce se întâmpla cu mine? De unde atâta iubire, de unde bucuria de a fi cu un om considerat idiot de către ceilalți? Voiam să fiu prietenul unui astfel de personaj? Voiam să fiu idiot? Şi vă spun că am vrut. Şi vreau. Şi mă rog ca şi voi să fiți prieteni ai prințului Mîşkin, căci veți fi vii. Moartea nu poate râde de Viață, iar Viața nu se poate ruşina de batjocura morții. Cultura vie a fost, este şi va fi ținta bătăilor de joc care vin dinspre ceea ce se consideră a fi cultură astăzi. Nu vă înspăimântați! Viața nu este a celor mulți, ci a celor puțini, şi este aşa nu pentru că Dumnezeu a dat ordin, ci pentru că noi alegem să fim vii sau să fim morți. De ce aleg atât de puțini cultura vie? Pentru că nu sunt vii decât puțini, în timp ce morții mişună pretutindeni. Ce aşteptăm? Să vină timpul când cultura vie va fi majoritară, când procentajul îi va fi favorabil? Nu se va întâmpla asta decât dacă noi nu vom aştepta. Aşteptarea aceasta este cu adevărat costisitoare prin perfidia premiselor ei. Imaginea este următoarea: morții care nu se hotărăsc dacă să fie morți

sau să fie vii aşteaptă un prilej de a se hotărî şi prilejul este clipa de faţă, acum, dar ei zic că prilejul trebuie să vină, trebuie să se arate cumva.

Un personaj dintr-o carte a unui scriitor italian aşteaptă tot timpul o mare confruntare cu tătarii şi confruntarea, deşi iminentă, nu se produce. Abia când, bolnav, pleacă din garnizoana din deşert şi ajunge la spital, află că s-a întâmplat ceea ce el aşteptase toată viaţa. Aceasta este povestea aşteptării. Pierzi. Cultura vie nu este o cultură a visării, ci o necesitate de a fi viu acum, chiar dacă până acum ai fost mort. Eu nu visez că voi fi viu, ci sunt şi vreau să fiu. Cu Hristos. Voi sunteţi mlădiţele cele tinere. Sunteţi vii şi nu aveţi de ce să vă aventuraţi pe teritoriul morţii. Aveţi în Viaţă tot ce vă trebuie. Aleodor Împărat este sfătuit de tatăl său, aflat pe patul de moarte, să nu calce pe locurile stăpânite de Jumătate de om călare pe jumătate de iepure şchiop, dar prinţul calcă şi pocitania capătă drepturi asupra lui şi îl condiţionează. Înţelegeţi? Cultura morţii condiţionează, cultura vie nu o face pentru că ea este însăşi libertatea. Cum ar putea libertatea să pună condiţii sau să te forţeze la ceva? Ar fi absurd. De aceea vă îndemn la libertatea culturii Vieţii. Păstraţi Calea care este

Hristos şi toate cuvintele se vor adăuga vouă în chip deplin. Având libertatea, nu vă veți tulbura înaintea tăvălugului culturii morții, căci voi sunteți vii, iar ce-i mort nu vă poate atinge.

Capitolul 8

O luptă inegală. Instrumentele nepotrivite ale securității.

Şi mai trecea o săptămână. Elevi de liceu, studenți veniți acasă, familii tinere umpleau naosul, pronaosul şi pridvorul bisericii. Ascultau şi bătrânii, şi cerşetorii, şi agenții securității, care se minunau de cele ce aveau să le spună mai departe superiorilor lor. La securitate, în birouri se iscau câteodată adevărate certuri. Ba că popa are dreptate, ba că n-are. El nu trebuia să aibă dreptate, dar avea. Cum să ieşi din dilemă? Greu, greu de tot. Mintea lor ascuțită diseca, adevărată chirurgie. Banda era pusă încă o dată şi ascultau în tăcere. Ce bine vorbea! De unde dracu' ştia ăsta mai multe ca ei? O fi lucrând pentru vreo agentură străină! Ăştia erau atât de tari în gură şi atingeau secrete pe care ei nici nu trebuiau să le rostească măcar.

Fără să şi-o spună, îl admirau pe popa care avea curajul să zică tare în biserică asemenea lucruri. Era un om extraordinar, recunoştea fiecare în gândul său, țara avea nevoie de oameni ca el. Fără frică. Asta

era. Lui nu-i era frică, iar lor da. Cine îl sprijinea oare de-i întârzia dosarul aşa de mult? Erau interese în joc, asta era clar! Omul trebuia să-şi facă misiunea deocamdată şi el spunea în fiecare săptămână chestii care le ridica părul în sus. Le venea câteodată să fugă din biserică, ca nu cumva să zică noaptea prin somn ceea ce au auzit şi auzindu-i nevestele să-i vorbească, cum sunt femeile, şi să-i ridice şi pe ei, aşa dintr-o prostie. Ce nenorocire cu părintele ăsta! Era bun, foarte bun, dacă ar fi fost de-al lor, aducea multe suflete pe calea partidului! Dar omul alesese altă cale. El vorbea de Domnul, de Înviere, de patimi şi de lupta contra lor.

Nu înțelegeau. Adică să nu mai bei, să nu mai fumezi, să nu mai vorbeşti pe ăla, pe celălalt. Păi, cum, dacă ăsta era serviciul lor? Ei trebuiau să culeagă cuvintele de pe buzele oamenilor şi să le aducă la birou, unde intrau în arhive, erau analizate, se dădeau verdicte importante pentru soarta poporului şi a republicii. Dacă ar fi avut un aparat special, ar fi citit direct în inima omului, dar, vezi, asta nu se putea şi atunci trebuiau să se chinuiască. Şi tocmai inima, spunea popa, era cea în care locuia Hristos. Ei, asta era greşeala lui, că în loc să pună partidul, Îl punea pe Hristos. Lipsă

de tact. Ce, alții nu credeau în Hristos? Ba da. Şi dintre ei credeau. Unii se duseseră şi se cununaseră în ascuns. Credeau că partidul nu ştie, dar partidul veghea ca un părinte peste toți şi ştia. Îi urmărea să nu greşească prea tare, iar o slujbă la biserică sau prin case, căci cununia se făcea şi prin casă de frică, nu era un lucru aşa de grav.

Grav era să crezi că nu partidul este dătătorul binelui şi al speranței, că nu tovarăşul secretar general este tatăl nostru cel de sus, că nu ei, securitatea şi miliția sunt îngerii păzitori ai regimului şi ai sufletelor lor. Asta da, era grav! Şi, cu toate astea, popa perora în continuare. Niciun ordin, nicio acțiune împotriva lui. Nimic. Încă puțin şi mâine-poimâine vedeai că şi dintre ei se vor duce acolo fără aparate de înregistrat, aşa, ca simpli credincioşi. Bă, ce pacoste! Auziseră că popa face minuni. Păi, minunea cea mai mare, adevărată vrăjitorie, ar fi fost să-i facă pe ei să creadă ceea ce la Academia *Ştefan Gheorghiu* învățaseră să nu creadă şi invers. Şi-l credeau pe popa ăsta vrăjitor în stare de aşa ceva. Unii informatori ajunseseră să se scuze şi să ceară tură de noapte mai bine, decât să se ducă pe la slujbe. Spuneau că e periculos. Se fereau din ce în ce mai mulți să ajungă la biserică. Dosarul întârzia şi ei

participaseră în tot postul ăla la fiecare canon, la fiecare acatist şi liturghie, încât nu mai puteau. Să-i înțeleagă şi pe ei şefii că aşa de multe ori nu fuseseră în viața lor la biserică. Până la urmă, să nu se pocăiască şi să piardă şi serviciul! Tovarăşii ascultau, dar nu erau de acord. La biserică trebuie mers!

– Nu trebuie să fiți atenți la slujbe! Fiți atenți la el! Urmăriți-l! Gândiți-vă că ceea ce face el acolo e un scenariu ca să vă atragă pe voi. Nu trebuie să cedați! Stați în genunchi şi gândiți-vă că, dacă nu erați angajați la securitate, erați acum nişte bieți instalatori sanitari sau tinichigii.

– Asta facem, să trăiți! – răspunse unul mai destupat. Ne aşezăm în genunchi şi ne gândim şi ne gândim şi deodată vine un gând: ce e viața asta a noastră? Adică o viață trecătoare! Şi noi dacă murim unde ne ducem? Nicăieri.

– Cum nicăieri?

– Păi, unde să ne ducem dacă n-avem unde? Să trăiți!

– Bă, ghilane, noi nu murim aşa cum crezi tu. Murim şi noi, e adevărat, dar când murim, murim împăcați!

– Împăcați cu ce? Să trăiți!

– Cu soarta, cu datoria noastră față de partid, cu poporul.

– Şi cu Dumnezeu?

– Dumnezeu nu există, aşa zice partidul!

– Dar popa zice că există! Să trăiţi! Şi-l crede multă lume. Mai ales tinerii. Ei vin acolo în număr mare şi pun întrebări.

– Ce fel de întrebări?

– Păi, n-aţi auzit din înregistrări? Întrebări din astea de care îmi pun şi eu când mă aşez în genunchi. De atâtea slujbe am făcut bătături în genunchi. Mi s-a luat părul şi am nişte roşeli care nu mai trec. Dar, serviciul înainte de toate!

– Datoria!

– Noi vrem să ne facem datoria! Datoria noastră sfântă faţă de partid şi de popor. Dar nu vrem să ne mai ducem la biserică, pentru că ne e frică. Să trăiţi!

– Ptiu! – scuipă tovarăşul colonel pe podea cu dispreţ. De cine vă e, bă, frică în afară de partid? Voi sunteţi cu partidul şi nimeni nu se poate pune cu el, aşa că n-are de ce să vă fie frică! S-a înţeles?

– Nu. Să trăiţi! Noi ne ducem la biserică, dar nu ne mai asumăm răspunderea asupra faptelor noastre.

– Adică?

– Adică nu mai răspundem de noi înşine.

– Bă, tu eşti nebun. Ieşi dracului de-aici că te bag la carceră! Ieşi!

– Băgați-mă, tovarăşe colonel! Mai bine acolo decât la biserică!

– Ieşi, dobitocule, că te bat!

Dobitocul ieşi, iar după el şi ceilalți. Lupta era mare. A fi sau a nu fi. Tovarăşul colonel nu înțelegea situația delicată a subalternilor. El vedea că partidul este invincibil, merge înainte ca un tanc şi zdrobeşte oasele pe care le întâlneşte în cale. Dar asta era acum hăt! Popa venise cu o tehnologie avansată. Era greu să te pui cu el. Mai ales la biserică era ceva necurat. Lucra el cu ceva ultrasunete, Röntgen, ioni, dracu' ştie, că vânzolea tot creierul de-l făcea pané şi te apuca un dor de veşnicie şi de întrebări pe care partidul dacă le-ar afla i-ar fi spânzurat. Ce, partidul i-a întrebat vreodată cine sunt ei cu adevărat? Nu. Şi atunci? Să vină şi partidul acolo la biserică şi să vedem dacă mai are ce zice despre ei. Fiindcă şi lui o să i se trezească în minte aceste întrebări. Popa are stilul lui şi partidul are alt stil. Dar popa e mai tare. Partidul nu mai ştie cum să-l ia şi trimite carne de tocat. Nu-i bine. Nu-i bine deloc. Să stea bine şi să se gândească partidul la treaba asta, fiindcă informatorii, agenții, securiştii sunt oameni şi ei şi pot

deveni alții. Aşa se petrece acolo la biserică: din om devii neom. Te transformi. Ei sunt acum oameni. Şi oameni i-a făcut partidul. Dar în curând se poate dovedi, sub influența negativă a popii, că ei, care au fost atât de fideli partidului, pot deveni trădători. Şi nu vor să fie trădători. Să ştie şi partidul şi să ia măsuri, că nu se mai poate aşa!

Capitolul 9

Catehezele Postului Mare. Despre nebunia crucii. Elisabeta, cea fericită de a-L primi oricând pe Domnul în casa sufletului său.

În a treia duminică de post era duminica Sfintei Cruci. În vinerea de dinainte, cateheza s-a orientat asupra importanței pe care o avea crucea în istoria umanității. Hristos este Dumnezeul-om, Care S-a întrupat din Sfânta Fecioară Maria şi a venit la noi, ca prin El să dobândim Viața. Încă de la începutul venirii Sale, crucea a început. Pământul acesta neprimitor este aluatul care ia forma inimii omului. Nu pământul în sine e neprimitor, ci inima care sileşte pământul să fie lipsit de bucurie. De la om toate iau chip, iar omul ia chip din Dumnezeu. Hristos a purtat crucea şi de pe cruce, de-acolo de sus, a privit omenirea, iar omenirea era întreagă în El, fiindcă întrupându-Se S-a pogorât pe Sine până jos, smerit, ca un miel, şi lumea nu L-a cunoscut.

– Lumea aştepta un Mesia care să dezrobească poporul evreu din robia romană. Evreii aveau criterii lumeşti, pământeşti,

iar Hristos a venit cu o criteriologie nouă, greu de înghiţit pentru guri obişnuite să mestece ideologic. Eroarea fundamentală a aşteptării care se perpetuează până azi şi va dura până la venirea Antihristului este aceeaşi pe care şi noi o comitem acum, iubiţii mei copii. Aşteptăm o izbăvire din afară, ne pironim privirile către o salvare care nu va veni niciodată, pentru că nu are din ce să iasă, nu are Viaţă. Viaţa este Hristos! Trăindu-L pe El avem viaţă în noi înşine, iar fără El suntem cochilii goale de melci. Să nu privim cu ochi evreieşti, fraţilor! Să privim aşa cum ne învaţă Apostolul zicând: „Crucea este nebunie pentru cei ce pier, iar pentru noi este mântuire.” Suferinţa trebuie asumată, Hristos n-a venit pe pământ să petreacă bine. A venit cu un scop: ridicarea celor de jos la cele de sus. Suferinţa noastră este din suferinţa Lui şi patimile noastre sunt din patimile Lui. Purtându-le, ne dezbrăcăm de omul vechi şi ne îmbrăcăm în Hristos. Voi sunteţi oamenii noi, copilaşilor. Oamenii care s-au săturat de zdrenţe, de haina patimilor pe care ne-o întinde zi de zi vrăjmaşul dintotdeauna al neamului omenesc, diavolul, şi care vor veşmânt nou. Despre acest veşmânt vă vorbesc, despre Hristos pe care eu Îl simt în mine şi în voi ca pe un Părinte

mult iubit care ține la fiii Săi. Şi cum să nu Se înduioşeze Dumnezeu, iubiților, când simte că voi vă puneți speranța în El, că luându-L pe El în calcul nu construiți în zadar şi nu luați istoria ca pe o sumă de accidente, ca pe o înrâurire a propriilor voastre fapte. Ținând seama de Dumnezeu, El intervine în istorie. Să nu cădeți în cursa mincinoasă a ideii că luptând împotriva patimilor din voi sunteți inapți pentru istorie. Tocmai că istoria se plămădeşte din inimile voastre curate, iar fără lupta duhovnicească totul ar fi o pierdere de vreme. Timpul e necesar, „Răscumpărați timpul, căci vremurile rele sunt!”, zice Apostolul, şi Dumnezeu ni l-a dat pentru a ne folosi de el spre mântuire. Fără timpul interior al despătimirii nu există transcendență, iar timpul exterior este doar un nesfârşit prilej de suferință. Cine nu trăieşte duhovniceşte, nu ştie să se bucure. Bucurați-vă!

Postul acesta înainta greu. Tinerii îndrumați de părintele R. aveau o disciplină aproape ascetică, se simțeau puternici pentru a păzi poruncile lui Dumnezeu. Se hrăneau cu apa vie din cuvintele părintelui şi plecau acasă cu o hotărâre care sclipea minunat în ochii lor limpezi. Părinții şi bunicii lor priveau spre ei cu mirare. Ve-

deau şi ei pe acele mlădiţe şi se entuziasmau, credeau în sufletul viu al neamului care, deşi încercat în fel şi fel de prigoane, aruncat în gropi şi în temniţe, bătut, sfârtecat, răstignit, ars, nu murise, ci se înfăţişa pe sine nou, aprins de o dragoste pe care ei nu o cunoscuseră îndeajuns, iar, dacă o cunoscuseră, o cunoscuseră după rătăciri şi greşeli care-i făceau să stea cu fruntea la pământ şi să ceară iertare lui Dumnezeu. Copiii aceştia, însă, aveau îndrăzneala de a cere mai mult.

Ei erau curaţi, neiubitori de patimi şi de plăceri lumeşti, dornici de o deschidere spre lumina lui Hristos. Ei puteau cere izbăvirea de o robie atât de grea, de plaga aceea comunistă. Dar tinerii nu cereau asta. Ei, sub povaţa părintelui R., cereau Viaţa. Voiau să fie vii, să fie altfel decât generaţiile moarte, să se mişte, să cuteze a fi liberi cu o libertate pe care nimeni nu o voia, doar ei, cei care aflaseră că liberi nu pot fi decât în Hristos. De aceea inimile lor băteau altfel, cu o bătaie tainică şi curată, ceasuri veghetoare reglate după un ceas care măsoară nu timpul, ci iubirea în veşnicia ei. În ei se înfiripase taina şi rădăcinile crescuseră şi planta se ridicase şi se vedea altfel lumea de pe crucea pe care Se afla Hristos şi de unde nimeni nu îndrăz-

nea să privească, pentru că a îndrăzni înseamnă a urca pe cruce, de unde nimeni nu poate privi fără jertfă. Dispoziția acestor tineri spre suferință era mare, uneori şi părintele R. se uimea şi-I dădea slavă lui Dumnezeu pentru minune, pentru speranță, pentru chipul nou al Bisericii care se aşeza acum pentru întărirea multora, spre mustrarea altora, care crezuseră că nu mai există viitor, că speranța era doar un cuvânt lipsit de relevanță, că însăşi Biserica era moartă şi trupul ei adevărat şi viu se surpase pentru totdeauna. Iată că nu era aşa! Sământa cea bună căzuse pe pământ fertil şi murise şi rodise însutit şi înmiit.

Elisabeta, căreia i se zicea Beta, era o elevă în clasa a XI-a la unul dintre liceele bune din oraş şi venea la cateheze regulat de un an de zile, amestecându-se printre ceilalți tineri de vârsta ei. Şcoala n-o putuse învăța cele pe care părintele le spunea de pe soleea din fața catapetesmei sau la scaunul de spovedanie, fiindcă şcoala nu era, ci era partidul care făcea şcoală. Profesorii se fereau de a vorbi despre credința în Hristos cel Înviat, se temeau de repercusiuni, de ceea ce poate produce o vorbă care era nelalocul ei, ştiut fiind că partidul nu credea decât în progres, în egalitate, iar Dumnezeu nu exista. Teamă peste tot. Ei

nu-i era teamă. Nu înțelegea de ce trebuie să-i fie teamă şi se bucura văzându-i pe ceilalți elevi şi studenți ascultând în acelaşi mod îndrăzneț cuvintele părintelui R.. Beta îşi dorea mult să trăiască cu Hristos, atât de mult, încât de multe ori îi dădeau lacrimile şi o cuprindea o bucurie pe care inima ei aproape că nu putea să o țină. Ea nu fusese niciodată îndrăgostită, auzise de la unii şi de la alții, citise în cărți, dar nu era deloc nevoie să ştie pentru că dragostea aceasta pe care o simțea față de Hristos era cu mult mai mult decât îşi putuse ea închipui că ar fi dragostea cea mai pură. Părintele R. o îndrumase pe această direcție şi ea îl ascultase şi se păstrase curată, cu dor ceresc, înțeleaptă în deciziile pe care situațiile din clasă sau de acasă i le impuneau. Părinții se bucurau văzând-o aşa de cuminte şi de iubitoare de Biserică, chiar dacă ei arareori treceau să aprindă vreo lumânare. Câteodată se gândeau că e păcat să nu se bucure şi ea de lume, de petrecerile pe care colegii ei le dădeau şi la care o invitau – unii se pregăteau de majorat –, fiindcă aşa se face, nici Biserica nu interzice lucrul acesta, tinerii trebuie să se distreze. Era o fată frumoasă, avea note foarte bune, profesorii o apreciau, şi totuşi, se gândeau părinții, dacă n-ar fi fost atât de

hotărâtă să meargă pe calea aceasta pe care popa i-o băgase în cap, fără nicio îndoială, atunci ar fi fost fata perfectă. Nimeni nu îi interzicea să meargă la biserică, poate doar partidul, dar nu lor, copiilor, ci oamenilor ca ei, însă prea multă biserică e câteodată lucru bătător la ochi. Ce, doar nu era pocăită fata lor! Să se mai potolească puțin cu biserica şi să mai vadă şi cum e viața, moda, o ieşire pe faleză! Nu se poate fată tânără fără distracții, fără discotecă, fără cele ale lumii!

Beta însă nu se împiedica de cuvintele neînțelegătoare ale părinților ei, deşi era ascultătoare şi îi iubea. Înainte de a-l fi întâlnit pe părintele R., avusese o traiectorie indecisă, o dorință de a se orienta în viață după un reper înalt pe care nu-l vedea şi nu şi-l putea imagina. Primele spovedanii la părintele R. îi clarificaseră opțiunile, îi definiseră prioritățile. Gândurile ei străluceau şi în limpezimile lor era cerul prins în idealitatea sa şi lumea ca dar, ca mirifică speranță. Se desprinsese treaptă cu treaptă de pământ, de preocupările cotidiene ale tinerilor de-o seamă cu ea şi se dedica în întregime bucuriei pe care o avea tot timpul în inimă.

Se întâmpla în felul următor, îi povestise şi părintelui R.. Mai înainte de a se

trezi dimineața, ceva ca un fior cald se strecura în inimă şi începea să se roage lui Hristos fără cuvinte, ca şi când inima ei ar fi plâns de dorul Cuiva nespus de drag, apoi deschidea ochii şi ştia că oriunde s-ar duce şi orice ar face nu e singură, ci alături de El, Cel ce o înconjura cu iubirea Lui nepieritoare. Apoi, la şcoală, se concentra la lecții şi dădea răspunsuri agere cu gura şi cu mintea, în timp ce inima nu mai era a ei, căci Hristos deplin trăia în ea, dându-i ochilor şi feței o luminare de care ei, colegii, rămâneau uimiți. Nu plutea, era printre ei, gândurile întregi, răspunsurile compacte, argumentele logice şi pertinente, şi totuşi în gândul lor nu se putea cuprinde trăirea ei. Vorbeau cu ea, o consultau pentru o lămurire, pentru un sfat, iar ea accepta şi prezența ei se răsfrângea în atmosfera clasei, dar ea era mai mult decât prezența aceea, era plină de o înțelegere pe care ei nu o aveau.

Acasă îşi făcea temele, făcea ordine, cumpărături, purtând în sine taina acelei mari iubiri. Citea mult, iar lectura ei era întreruptă de momente în care în inima ei se cuprindea fiecare suflet şi nume în parte şi o frumusețe cerească se revărsa printre lucruri, printre oamenii acelei lumi care era cu totul transfigurată, plină de Adevăr

şi lumină. Seara îşi făcea rugăciunea cu lacrimi de recunoştinţă pentru toate darurile primite. Nimic nu-i lipsea. Avându-L pe Hristos, exista cu adevărat.

– Oamenii sunt însetaţi de a fi, îi spusese părintele R. atunci când venise să se spovedească în prima săptămână din post. Lipsa Vieţii din ei le cauzează nemulţumire, îndărătnicie şi asemenea unui cub ei nu vor să se rostogolească atunci când darurile dumnezeieşti îi îndeamnă la recunoştinţă. Oricât am avea, dacă nu suntem, nu ne putem exprima ca fiinţe înaintea Creatorului. Îmbufnarea e rodul unei absenţe, iar absenţa se poate evalua după sporul cu care clădim în exterior. Dobândirile lăuntrice umplu fiinţa, o asumă, iar iubirea şi recunoştinţa sunt semnele prin care cunoaştem că Hristos găseşte în noi Calea pe care să pună paşii Săi, pământul în care să se întipărească urmele Sale. Beta, iubirea lui Hristos îţi este aproape, atât de aproape, încât nu se poate spune. Aceasta este fericirea pe care n-o cunosc mulţi, o fericire care începe de aici, de pe pământ. Nu înţelegem creştinismul, Ortodoxia, dacă vom crede că trebuie să aşteptăm viaţa cealaltă pentru a fi fericiţi. Fericirea este atât de aproape de noi, aşa cum se întâmplă cu tine, dar mulţi o confundă, o definesc prost,

incompetent. Tu ai fericirea. Păstreaz-o şi dă-o şi altora, cheamă-i la Hristos prin fericirea ta, arată-le că nu este nimic abstract, că nu e doar un simplu cuvânt, ci o prezenţă tainică, o realitate care ne trăieşte şi pe care trăind-o cuprindem întreaga lume în noi, fiindcă Îl avem pe Hristos, Cel ce Şi-a asumat umanitatea noastră. Nu trebuie să convingi pe nimeni prin cuvinte despre fericire. E de ajuns că trăieşti fericirea. Ah! Beta! Dac-ai şti cât de mult mă bucur că exişti şi că fericirea ta în Hristos îşi face loc în lumea asta înstrăinată de fericire! Ce mult mă bucur că numai privindu-te şi avându-te alături oamenii, colegii, părinţii tăi au un model pe care unii, în nesocotinţa lor, îl cred a fi utopic, deşănţat! Fericirea ta este o minune, încă o minune pe care Dumnezeu a dăruit-o lumii noastre!

Beta trăia fericită şi ca ea erau şi alţi tineri pe care nu-i cunoştea, dar fericirea lor se răspândea şi ajuta fără cuvinte pe cei mulţi şi nefericiţi. Fericirea Elisabetei nu avusese nevoie de o speranţă din exterior pentru a se înfiripa în inima ei. Era aşa cum spusese părintele R., că nu-i câtuşi de puţin necesar să aştepte schimbarea unor decoruri politice pentru ca omenirea să capete fericirea. Era vorba de un război

nevăzut, de o păzire a ființei depline de la început, fără micşorările pe care păcatele le pot aduce, fără scăderi, întoarceri, devieri. Păcatul ratează, iar fericirea ține de dobândirea lui Hristos pe care Îl poți pierde căzând din deplinătate în fragmentar. „E atâta fericire în această lume, gândi ea, plecând în vinerea aceea din a treia săptămână de post spre casă, încât sunt copleşită de mulțumirea pe care trebuie să Ți-o aduc Ție, Hristoase, cu fiecare clipă a vieții mele, cu fiecare răsuflare a pieptului meu. E prea mult pentru mine, Doamne! Din fericirea aceasta smulge câteva clipe şi umple cu ele viața tinerilor care nu Te-au cunoscut pe Tine, Fericirea cea nesfârşită!”

Capitolul 10

Frământările tovarăşului ofiţer Z. într-o frumoasă zi de primăvară. „Internarea” fiului Maxim.

Era luni, după Duminica Sfintei Cruci, şi tovarăşul ofiţer Z. simţea în spate, exact acolo, o povară grea, un bolovan care-l înconvoia. Venise la serviciu ca de obicei, dis-de-dimineaţă, venise pentru că el se obişnuise acolo şi serviciul era familia lui, casa lui. Vorbea cu soţia, îşi răsfăţa copiii, dar scurt, fiindcă o astfel de meserie cerea o dedicare totală a timpului tău partidului şi conducătorului drag din fruntea republicii. Visase toată viaţa la asemenea cinste, iar cinstea nu întârziase să i se ofere prin dobândirea rapidă a gradelor, prin respectul pe care-l impunea printre subalterni şi deţinuţi, prin informaţiile atât de preţioase pe care le obţinea, doar el ştia cu ce preţ, şi pe care le aducea ca jertfă pe altarul patriei. Partidul îl făcuse om, îl educase, îi plătise toate cheltuielile, îi dădea de mâncare, de îmbrăcat, îl luminase ca să priceapă că viaţa este atât de frumoasă când trădătorii sunt prinşi şi încarceraţi, iar poporul tră-

ieşte fără frica unor elemente reacţionare. Sensul vieţii i se desfăşura limpede înaintea ochilor şi viziunea aceasta îl făcea să creadă că are o anumită înţelepciune pe care nu oricine o are, putea fi chiar ca un tată pentru cei mai tineri, pentru subordonaţi, chiar şi pentru unii deţinuţi în capul cărora ar fi vrut să toarne direct din gândurile sale, ca şi pe ei să-i înţelepţească, adică să-i scutească de astfel de neînţelegeri dăunătoare pentru ei, pentru familiile lor şi, bineînţeles, pentru partid.

O zi frumoasă se anunţa de dimineaţă. Soarele răsărise şi umplea străzile cu lumina sa, iar aerul era cald, plin de speranţă. Pretutindeni în jur se vedeau blocuri ridicate cu elan muncitoresc şi printre ele tramvaiele circulau cu o anumită regularitate, pline de elevi care se duceau la şcoală. De la fereastra biroului său, Z. nu putea vedea toate acestea, fiindcă fereastra dădea într-o curte interioară întunecată din cauza zidurilor înalte care o flancau, însă cu ochii minţii putea vedea orice, şi faleza plină de soare, şi băncuţele pe care bătrânii se opreau dimineaţa şi admirau jocurile valurilor, pescăruşii, peştişorii sărind zglobiu din apă, vapoarele trecând sub diferite pavilioane, macaralele Şantierului Naval care se mişcau continuu, marcând frumu-

sețea procesului muncii, portul cu toate şalupele, bărcuțele, vaporaşele şi bacurile sale. Era frumos! Era atât de frumos! Şi de ce atunci? De ce trebuia să există ceva întotdeauna care să strice această armonie, care să surpe minunata alcătuire a gândului său, a vederii aceleia interioare care se întruchipase pe o circumvoluțiune a creierului său? De ce?

Rică Venturiano. Ce nume! Se putea jura că a mai auzit undeva de el, în alte împrejurări, chiar dacă şi alte împrejurări tot serviciu se numesc, dar nu putea să-şi dea seama unde, iar asta îl chinuia peste măsură. Nu era chinul cel mai mare. Acest Rică Venturiano îi stricase toată sărbătoarea sufletului său de slujitor al partidului. Ar fi vrut să dobândească iarăşi voioşia de odinioară, firescul derulării activităților de prindere a unui astfel de duşman, dar interveniseră schimbări la nivel înalt care îi afectau chiar, nu greşea spunând asta, sensul vieții pe care, iată, nu-l mai vedea, într-atât se tulburase oglinda lăuntrică. Ce avea să fie? Nu ştia. Ceea ce ştia era că această suferință pe care o purta în inima sa de apărător dârz al drepturilor cetățeanului român țâşnea odată cu imaginea acestui Rică Venturiano, formând un tot, un unic fir pe care dacă îl urma ajungea la

a descoperi că recâştigarea vieţii lui minunate pe care o avusese până în momentul în care popa venise în oraş depindea în mare măsură de soluţionarea problemei. Era simplu calculul său. Dacă popa dispărea, dispărea şi suferinţa sa, iar armonia avea să-i cuprindă iarăşi sufletul. Adică, vorba vine sufletul, că suflet nu există, dar nu ştia cum să numească toate acele gânduri ale sale, stările, emoţiile. Prostii! – spuse enervat şi mutându-şi ochii de la zidul inaccesibil către dosarul de pe biroul său. Mexicanul nu dăduse pe la el de câteva zile. Ce naiba făcea? I s-a făcut de bulău?

Mexicanul era Maxim. Fiul Maxim. De câteva zile acesta derulase înainte şi-napoi filmul spovedaniei sale şi carnea pe el se înfiora de fiecare dată. Găsise o informaţie care valora cât pământul întreg, cât lumea, cât sufletul. Asta era! Îşi găsise inima, sufletul şi pe Hristos locuind acolo. Aşa că nu făcea toată ziua decât să bată la uşă şi să vadă dacă nu cumva i s-a părut, dacă n-a fost vis, impresie falsă. Făcea verificări. Ca la securitate. Şi Hristos era de fiecare dată acolo, în inima sa. Nu era minciună. Era Adevăr. O! Cât Adevăr!

Nu mai dăduse pe la biroul tovarăşului Z. de atunci şi nu ştiuse ce să facă până

atunci, până în dimineața aceea de luni. Acum ştia. Duminică se împărtăşise cu Trupul şi Sângele lui Hristos şi avea o pace în inimă care îl făcea să nu mai se îngrijoreze chiar deloc de țipetele pe care le va auzi din gura lui Z. şi de consecințele pe care le poate atrage gestul său. Mergea agale pe strada Republicii şi se uita în rondourile cu flori care păreau chiar vesele şi săltărețe la briza uşoară de primăvară care îi mângâia şi lui fruntea şi-i înfoia părul. Trecu de Crama Veche, apoi de cofetăria Venus, ale cărei vitrine sclipeau de curate ce erau, de aprozar şi, când ajunse în dreptul Casei de Modă, coti la dreapta şi intră pe Goleşti, de unde imediat se vedeau treptele, erau treisprezece, pe care le urcase de atâtea ori. Le urcă şi de data aceasta şi pătrunse în clădire, urcă la etaj şi ciocăni uşor la uşa biroului. Intră imediat ce auzi vocea cunoscută, îl văzu pe Z. privind pierdut prin fereastră spre zidul cenuşiu, care închidea brusc orice perspectivă, luă poziție de drepți şi salută voios.

– Să trăiți, tovarăşe căpitan!

– Pe unde ai umblat, pacoste, atâta vreme? Voiai s-o sun pe nevastă-ta ca să dau de tine?

– Nu, tovarăşe căpitan! Vă pot explica şi-o să înțelegeți şi dumneavoastră motivul!

– Ia să vedem dacă ghicesc! L-ai urmărit pe dracul de popă şi ai găsit ceea ce nici eu nu visam să găseşti! E aşa?

– Cam aşa e! De unde ştiți?

– Păi, bă, Mexicane, lepră ce eşti, zise Z., bătându-l prieteneşte pe umăr şi aprinzându-şi o țigară, nu mai ştii şi tu că ai un şef şi că te aşteaptă?

Maxim îi văzu trăsăturile feței destinse, aproape că râdea, savurând Kentul acela lung şi scuipând fumul în rotocoale ce ajungeau până la el. Z. era în formă, îl bucura sincer venirea lui intempestivă.

– Ba ştiu.

– Dar nu ştii că şi şeful e gelos ca o nevastă! Învață, Mexicane, că-ți prinde bine în viață! Pe şef trebuie să-l dădăceşti, să-l alinți şi, în primul rând, să-l anunți că nu vii la raport. Ia spune ce ai găsit ca să vedem dacă a meritat sau nu să te înjur de toți dumnezeii!

– Am fost la spovedanie, aşa cum mi-ați spus!

– Bravo! De câte ori te-ai spovedit, Mexicane, de când eşti în serviciul ăsta? – întrebă Z. din cale-afară de binedispus. Cred că ai putea să faci cu succes un docto-

rat pe tema aceasta. Eşti cel mai bine pregătit şi cel mai experimentat om din toată securitatea pe judeţ.

– Tovarăşe căpitan, aş vrea să vă spun un lucru pe care trebuie să vi-l spun, ca să lămuresc odată problema. Toţi preoţii la care am fost erau diferiţi de acesta...

– Te cred şi eu. Ăsta-i şarpe cu clopoţei. Nici nu ştii de unde să-l apuci că te muşcă.

– Este diferit de ceilalţi în sensul că pe ceilalţi i-am spovedit eu, în timp ce acum preotul acesta m-a spovedit pe mine.

Z. începu să râdă în hohote înalte şi în gâtlejul lui se iscă un acces de tuse care se amestecă cu râs şi horcăială că Maxim se sperie şi începu să-i toarne pe spinare câţiva pumni.

– Ho, panaramă, că mai tare m-ai sufocat! Popa tău e subiect de comedie, una dintre cele mai bune. Uite, vezi, ai rămas şi cu simţul umorului, tu care eşti atât de sec.

– Am intrat sub patrafir şi am vorbit de partid, de plecarea în afară, de nemulţumirile mele...

– Mda, strategia ta... Şi?

– Şi mi-a vorbit de libertate!

– Ţi-am zis că ăsta vrea moartea partidului? Duşmanul poporului stă în centrul oraşului şi partidul... Partidul trebuie să

ştie... Eu însumi vreau să mă ocup de treaba asta.

– Nu avea nimic cu partidul!

– Cum nu avea nimic? Bă, tu eşti bătut în sfeclă? Cum n-avea nimic cu partidul?

– Exact cum v-am spus. Libertatea, aşa cum o înțelege el, se referă la cu totul altceva.

– La ce adică? Fuga peste granițe, paşaport fals, ajutor din afară?

– Nu. Un ajutor mult mai mare...

– Americanii!

– Dumnezeu! El vede libertatea ca pe o asumare din partea noastră a suferinței. Şi nu poți gândi suferința în afara Celui care a suferit pentru noi, pentru mântuirea noastră. Hristos, Fiul lui Dumnezeu, este libertatea fiecărui om. Cel ce crede şi îşi poartă crucea, propria cruce, privind spre exemplul dumnezeiesc, va fi mai liber decât poate partidul s-o înțeleagă.

– Te-ai tâmpit, jigodie! Uită-te ce blestemății scoți din tomberon. Iftimescule! – răcni brusc Z., ca scos din minți. Iftimescule! Vino dracului odată, că te-mpuşc!

Iftimescu se înființă instantaneu, ca şi cum de mult ar fi aşteptat să fie chemat.

– Bă, Mexican debil, spuse Z. cu sentimentul că nimic nu-i adevărat, că Mexi-

canu' doar a avut o deraiere, dar se poate remedia, nimic nu-i încă pierdut.

Iftimescu se fâstâci nervos. Şefu' trecuse într-o fracţiune de secundă de la o extremă la alta. Era atât de calm, încât i se păru că-l aude pe bunicul său atunci când îl alina cu poveştile copilăriei. Ce lucru drăcesc mai poate fi şi ăsta? Se uită la Mexican şi i se păru că are un chip nou, plin de lumină. Se temu o clipă să nu fi înnebunit cu toţii. Cum să fie posibil să se uite la Mexican şi să nu înţeleagă dacă e cu adevărat Mexicanu' sau nu? Probabil şi şefu' era nedumerit din aceeaşi cauză. Simţi nevoia să-i comunice şefului impresiile sale, dar Z. începu să vorbească.

– Te-am crescut ca pe un copil, te-am învăţat să te descurci în jungla asta a banditilor de tot felul, mai ales a ăstora care vorbesc de Adevăr. Nu înţeleg (aici Z. râse scurt, cu umerii obrajilor nervos încordaţi), chiar nu ştiu cum s-a ajuns la un astfel de rezultat. Mă înşel, spune-mi că mă înşel, Mexicane, spune-mi dracului că mă înşel şi sunt gata să te iau în braţe şi să-ţi accept gluma. Recunosc că eşti al naibii de pus pe şotii. Îmi place că glumeşti cu mine, că m-ai ales tocmai pe mine să-mi spui poanta cu libertatea, cu Hristos, cu toate celelalte.

– Tovarăşu’ căpitan, eu...

– Stai mă, băiatule, încearcă să respiri. E simplu... Atât de mult m-am chinuit cu tine, încât acum, în momentul ăsta, pot să jur că ştiu şi ce vrei să-mi spui. Nu spune încă, nu.

Iftimescu trăia din ce în ce mai precis impresia de paranormal. Auzindu-l pe şefu’ vorbind aşa, i se înmuiaseră toate oasele, lui, care era o matahală de om. Ori Mexicanu’ venise cu niscaiva radiații?!

– Nu ți-am oferit eu tot ceea ce aveai nevoie? Ți-a lipsit ceva, Mexicane, şi eu n-am ştiut? Spune! (tonul era excesiv de blând).

– Mi-ați oferit o lume schilodită de libertate şi Adevăr, o lume căreia îi este ascuns tocmai principiul vieții: Hristos. Pe Acesta Îl mărturisesc acum, eu, cel care i-am schilodit pe mulți arătându-le aceeaşi lume pe care am învățat-o aici, pe care am primit-o din mâinile dumneavoastră. Ştiu că e târziu, dar cu toată inima mea Îl arăt pe Hristos, pentru ca şi dumneavoastră să-L cunoaşteți.

– Ia-l pe nebun şi du-l direct la doctorul Băleanu şi internează-l pe termen nelimitat! Un astfel de paranoic nu mai trebuie lăsat în libertate nici măcar o clipă. Partidul i-a dat libertatea, iar el n-o întele-

ge. Ai să vezi tu Dumnezeu şi cruce, tu-ţi paştele mă-tii de bandit nebun! Ia-l, Iftimescule, şi du-l acolo la sfinţişori!

Maxim se uită liniştit la Z., apoi la Iftimescu care, dintr-odată, nu-l mai recunoscu şi-l ţinea strâns ca să nu scape, deşi el nu făcea nicio mişcare şi nici măcar nu avea intenţia de a se împotrivi ordinului lui Z.. Ieşi din birou, apoi Iftimescu îl aruncă într-un subsol infect, unde aşteptă câteva ore în şir fără să audă niciun pas, niciun zăvor. Un bec slab îi arăta faţa nevăzută a securităţii. Brusc se lumină. Aici poate au fost aduşi mulţi dintre cei pe care el îi „spovedise", mulţi dintre „clienţii" lui, mulţi care nu făcuseră decât să-şi exprime sincer nemulţumirile faţă de un regim care strângea din ce în ce mai mult funia la par, sugrumând umanitatea din fiecare. Începu să plângă cu căinţă pentru faptele sale, pentru fiecare cuvânt scris, pentru semnături, pentru înregistrări, pentru toată activitatea sa de trădător al conştiinţei proprii, de duşman al propriei libertăţi.

El nu trăise niciodată liber în toată această perioadă. Abia acum făcuse primii paşi spre libertate, iar aceasta era crucea pe care trebuia s-o ducă pentru a-şi răscumpăra greşelile. Cum se poate să durezi ceva în tine însuţi fără să suferi? Dar sufe-

rința îi era atât de dulce, atât de despovărătoare, încât Îi mulțumea neîncetat lui Hristos. Era liber!

Capitolul 11

Catehezele Postului Mare. Adevăratul ideal al umanității, îndumnezeirea, raportat la sumedenia de idealuri desfigurate de egoism.

În vinerea aceea, părintele R. vorbi despre dobândirea Sfântului Duh. Biserica se umpluse de dinaintea începerii acatistului şi toți aşteptau fremătând cuvintele lui, pâinea şi apa sufletelor lor. Termină acatistul, citi pomelnicele, apoi, după ecfonis, rămase pe solee şi străbătu cu privirea în mulțimea aceea de dinaintea lui. O vedea pe Nina stând într-un colțişor din dreapta lui cu cei doi băieței, pe Beta, mai în spate şi ținându-şi privirea în jos, pe tinerii care, cu iubirea lui Hristos, se întorseseră cu fața spre Sfânta şi Adevărata Biserică, lepădând învățătura eretică a martorilor lui Iehova, pe tinerii Sandu şi Ioana Predescu, pe care-i cununase chiar cu puțin înaintea postului, povățuindu-i cu mult folos în viața de familie, pe elevii din liceele oraşului pentru care se ruga să-i păstreze Dumnezeu curați şi trezvitori, pe studenții care veniseră cu bagaje cu tot direct

de la gară, fiindcă nu se înduraseră să rămână în Bucureşti sfârşitul acela de săptămână şi plecaseră de la ultimele cursuri pentru a prinde personalul de 11.30. Ce aşteptau toate acele suflete de la el? Cum se petrecea totul fără ca el să cuprindă totul? Era o taină. Dumnezeu îi împărtăşea pe toți din darurile milei Sale şi el, robul Său, venea smerit în bisericuța parohiei şi slujea cu viața sa, cu tot ce avea el mai curat, cu inima lui plânsă de dragostea pentru cele sfinte şi pentru copiii aceia care se hrăneau cu sfințenia ce se lucra prin el. Despre sfințenie trebuia să le vorbească. Lumea urca treptele devenirii materiale, partidul urca treptele devenirii socialiste, iar Biserica urca treptele devenirii în Duhul Sfânt.

– Idealul omenirii a variat de-a lungul timpului. Omul a vrut să fie bun, să fie frumos, să fie puternic, aşa cum s-a întâmplat în Antichitate. Kalokagathon. Renaşterea a vrut un *uomo universale*, reactualizând interesul pentru ceea ce anticii numeau ideal de frumusețe şi bunătate. Omul renascentist s-a revoltat teribil împotriva Bisericilor occidentale, simțind că acestea au ceva fals şi nu pot nimic, nu pot tămădui inimi, fiind simple instituții pământeşti. Dar idealul renascentiştilor s-a

limitat la observaţie şi ei, oamenii, au devenit propriii lor dumnezei. Pe rând, revoluţia franceză şi alte revoluţii s-au străduit să meargă pe acest drum şi idealul lor a fost o nesfârşită şi ostenitoare învârtire în jurul propriului sine. De aceea, mulţi dintre marii oameni de ştiinţă, cunoscuţi creatori şi cărturari, au ajuns să se debilizeze, să capete stări depresive, nevrotice, au înnebunit de-a dreptul, fiindcă omul are nevoie de Dumnezeu, de ieşire din sine, din universul închis al sinelui. Nu poţi să te concentrezi toată viaţa asupra propriului tău ombilic, fiindcă te asfixiezi. Setea omului de absolut indică un alt drum, nu circuitul închis al gândului său. Supapele de presiune sunt porţi de ieşire din imanent şi, dacă ele nu sunt deschise, omul intră în moarte încă din viaţă. Orice proiect grandios la suprafaţă nu înseamnă nimic fără un suport interior pe măsură şi e mai probabil că omul, simţind pustietatea lăuntrică, a încercat să o mascheze, construind obsesiv pe pământ, edificând, avântându-se în iluzia că înălţimea se poate dobândi şi astfel. Nimic din toate acestea nu aduc mulţumirea sufletească. Treptele pe care le inventează omenirea sunt iluzii ale urcării, aşa cum, în povestirea aceea a baronului Münchhausen, vânătorul a îndrăz-

nit să creadă că se poate salva singur din mlaştina în care se tot afunda, trăgându-se de păr. În povestire a reuşit, iar noi am râs. În realitate ştim că e imposibil şi totuşi astăzi avem imaginea aceasta dramatică a unei umanităţi care consideră că se poate salva şi fără Dumnezeu.

Treptele pe care le propune Biserica sunt pe harta cu care orice creştin ortodox ar trebui să plece la război. Războiul nevăzut. Sfântul Ioan Scărarul ne învaţă că primul lucru pe care trebuie să-l facem pentru a putea urca este să ne desprindem de lume şi de lucrurile ei. Ce ciudat, nu? Trăim în lume şi nu acceptăm criteriile ei. Trăim în lume şi urmăm o cale care nu-i a lumii. Suntem nebuni. Şi aşa e un creştin adevărat considerat de lume. Căci lumea nu iubeşte ce nu-i al său. Ce facem atunci? Într-un fel murim, ca să nu murim. Murim pentru lume, ca să urmăm Calea care este Hristos. Ne asumăm această schimbare, această naştere de-a doua? Ea se face cu jertfă, deoarece consensul general polarizează conştiinţele şi te obligă, te face să te ruşinezi de propria ta decizie, de propria ta nebunie. Să nu ne facem iluzii că s-ar câştiga ceva important fără jertfă. Idealul creştinului ortodox este acela de a se sfinţi, de a dobândi Duhul Sfânt, dar sfinţirea e

un drum, o trecere prin împărăția Scorpiei şi a Gheonoaiei, cum a trebuit să întâmpine Făt-Frumos pentru a ajunge la Tinerețe fără bătrânețe şi viață fără de moarte. Lepădările noastre de lume sunt treptele urcuşului spre sfințenie şi, cu cât ne lepădăm de lume şi de voința noastră, cea a patimilor, cu atât Îl primim pe Hristos.

Văd în voi disponibilitate la jertfă pentru Hristos şi mă bucur. S-a născut o generație care poate să primenească lumea, care are nevoie de o lume înnoită în har, în Adevăr, în iubire. Mă uit la voi şi nădejdea mea e neclintită. Voi sunteți Biserica luptătoare! Mă bucur că sunteți, mă bucur că stau alături de voi, mă bucur că întru Cuvânt ne-am întâlnit aşa cum n-am fi putut niciodată să ne întâlnim. Dar bucuria cea mai mare este evlavia pe care o aveți față de ce e sfânt, față de Hristos, a Cărui icoană să devină ființa voastră întreagă. Evlavia este una din treptele înalte ale dobândirii Duhului Sfânt.

La sfârşitul cuvântării se îmbrățişară unii pe alții, aşa cum părintele R. îi învățase să facă înainte de a se împărtăşi cu Trupul şi Sângele Domnului Iisus Hristos. Se făcuseră cercuri în care unii dintre ei organizau rugăciunile ce trebuiau făcute de către fiecare acasă, pentru ca din fiecare păr-

ticică să se alcătuiască întregul acela minunat pe care Îl închinau Viului Dumnezeu. Lucrul acesta, părintele R. îl cunoştea din povestirile celor care suferiseră până în ’64 grele pătimiri. Psaltirea lui David era împărțită în douăzeci de catisme şi fiecăruia îi era repartizată câte una la începutul postului. Acum catismele erau iarăşi împărțite pentru că numărul tinerilor crescuse şi fiecare îşi dorea să intre în comunitatea aceea de rugăciune. De luni până vineri se ştia că ora 21.00 este ora la care ei, tinerii, trebuie să se roage împreună, fiecare acasă şi totuşi fiecare împreună cu ceilalți. Un alt canon pentru postul acela era Paraclisul Maicii Domnului, pe care tinerii îl găseau la sfârşitul Psaltirii. Lanțul de rugăciune îi ținea vii şi trezvitori, îi aduna pe toți laolaltă.

Deodată se făcu linişte în bisericuță şi părintele R. apăru din altar şi, privind îndelung în toate colțurile, spuse:

– Copiii mei iubiți! Aş vrea să vă rog să ajutați pe cineva cu rugăciunea pe care o faceți. E în mare primejdie şi jertfa pomenirii numelui său nu-i va fi indiferentă Bunului Dumnezeu. Pomeniți-l pe robul lui Dumnezeu, Maxim.

Cu acestea părintele intră iarăşi în altar şi după un timp bisericuța se goli. Beta

plecă şi ea spre Bariera Călăraşilor pe jos, spunând tot timpul în gând: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-l pe robul Tău, Maxim!” Nina cu cei doi băieței îl aşteptară pe părintele R., care ieşi curând şi cu toții se grăbiră spre casă. Era trecut de opt seara şi la nouă începeau rugăciunea.

Capitolul 12

Prețul obținerii burselor de studii în Occident. Profilul informatorului complexat.

Protoiereul Haritonovici era plecat de ceva timp în afară cu o bursă de studii. Mai fusese plecat. Era tânăr, promitea mult, avea vocație de conducător şi episcopul îl trimisese să cerceteze mai mult, să aibă o bună pregătire teologică. Numai că protoiereul Haritonovici, sătul de convențiile vieții cenuşii pe care o ducea în republică, se decisese să dea drumul soarelui să intre în viața sa şi, astfel, putea fi văzut zilnic în acea perioadă pe țărmul italian al Mării Adriatice, la Lido di Venezia. Era frumos pe pământ, şi putea fi chiar raiul, dacă nu l-ar fi vizitat din când în când gândul nebunesc că viața sa nu are niciun rost, că degeaba trăia, că degeaba este preot, că degeaba e totul. Încercase să-şi explice această stare care, e adevărat, nu era permanentă, ci avea impulsurile şi accelerările ei cu o ritmicitate pe care nu o putea controla, dar nu reuşise până în acest moment. Investigase fiecare pas din viața pe care o dusese, fiecare decizie, atitudine, semn, şi

nimic nu i se părea nelalocul lui. Mai degrabă impresia îi venea dintr-o altă zonă, adică din faptul că i se fixase în cap ideea că ar exista un reper în funcție de care se face evaluarea interioară, iar acest reper nu îl putea modifica, pentru că nu stătea sub jurisdicția voinței sale. Îi scăpa. Îi era cumva exterior. Despre ce era vorba?

Un om liniştit, un om care încearcă să facă totul cât se poate de bine, fiecare treabă, fiecare ascultare, îşi poate pune întrebarea legitimă în legătură cu rațiunea acelei tensiuni interioare care îl consuma de ceva timp. De când, mai exact? De mult timp? Nu chiar. Era recentă tulburarea lui. Doi-trei ani, poate patru, dar nu mai mult. Scormonise prin amintirile sale, care erau foarte responsabil aranjate în sertarele memoriei, şi nu dăduse peste nimic revelator. Soarele bătea dulce şi el avea pălăria de paie pe ochi, întins cum stătea pe nisipul auriu al acelui peisaj marin static. Sub pălăria aceea se construiau tot felul de itinerarii argumentative nemulțumitoare, care îl sleiau de-a dreptul şi se hotărî să nu se mai gândească decât la mare. Dădu pălăria deoparte, înfruntă cu greu lumina soarelui, apoi se dedică în întregime contemplării apei nemişcate pe care o avea înaintea sa. Era frumos de privit toată acea imensitate.

Timpul se estompase. Cât va fi stat aşa nu se ştie.

Fu trezit din reverie de o minge care îl lovi drept în cap. Se retrase cu greu de pe întinsul mării, reveni în sine, se concentră un pic încruntat şi văzu un băiețel uitându-se spre el şi spre mingea care zăcea pe nisip. Îl bufni râsul, luă imediat mingea şi o întinse băiețelului care, apucând jucăria, se topi printre ceilalți turişti. Protoiereul Haritonovici se uită după el până când băiețelul se pierdu cu totul în mulțimea de pe plajă. Se ridică şi el, vru să se ducă spre mare să intre puțin în apă, dar zări în direcția pe care copilul dispăruse un profil aproape cunoscut. Se uită mai atent, dar persoana era cu spatele şi nu-l lămurea îndeajuns. Se duse într-acolo, ajunse în dreptul ei, păşind parcă tot mai ezitant, şi i se păru că este chiar el, părintele R.. Se fâstâci când acela îl fixă cu privirea şi zise aproape fără să vrea: „Sărut-mâna, părinte!”, aplecându-se ca pentru binecuvântare. Persoana respectivă izbucni după un scurt moment în râs şi bătându-l pe umăr plecă mai departe, vorbind într-un dialect italian de prin sud. Revenindu-şi din uluire, plecă ruşinat şi în grabă spre locul unde-şi avea preşul de plajă, prosopul şi celelalte. Abia acolo, de-

rulă scena şi îşi dădu seama cât de caraghios fusese. Ce să caute părintele R. aici? Şi ce-i venise să spună el „Sărut-mâna” şi să ceară blagoslovenie? Cine era acest R.? Un neica nimeni. I se făcuse deodată urât în inimă, înțelegând cât de tare se umilise în fața lui, chiar dacă nu fusese el. Chiar dacă. Nu făcuse prin gestul lui decât să confirme superioritatea lui R., superioritate morală şi dracu’ mai ştie ce fel. Izbucni într-un râs vânăt şi unii se întoarseră spre el, fiindcă era ceva nefiresc în hohotele lui.

Dar pe protoiereul Haritonovici nu-l mai interesau acele priviri. Avusese o revelație şi în mintea sa un bec orbitor ca la interogatoriul de noapte al securității se aprinsese, făcându-l să creadă că se află singur pe o scenă luminată, în timp ce ceilalți sunt în spatele cortinei. El se afla în posesia adevărului, ştia, aflase. Îşi luă preşul şi restul, şi plecă de pe plajă cu o grabă pe care nu o avusese niciodată. Acum înțelegea. Peste tot îl urmărea imaginea părintelui R., chiar şi în somn. De când venise în oraş, se împlineau cinci ani, preotul acesta devenise o obsesie pentru el. Poate niciodată, cu siguranță, niciodată nu realizase mai clar ca acum că el îi furase pur şi simplu perspectiva, perspectiva existențială.

Simțise adeseori, dar nu putuse să-şi explice aşa logic ca acum, cum părintele R. îl urmărea, îi fugărea cu prezența sa lumea, universul interior. Voia să trăiască cu ale sale, în tihna pe care o dobândise pe merit, şi, iată, prezența părintelui R. în oraş îi supăra odihna, îi zădărnicea planurile. Mai mult decât atât, demnitatea lui, cuvintele lui, privirea aceea senină îi puneau la îndoială până şi propria existență. Amintindu-şi numai de părintele R. i se părea că nu există, că trăsăturile lui dispar încetul cu încetul şi devine nimeni, iar asta era cumplit. Nimeni nu-l înțelegea. Năduşea, îl treceau fiori reci şi gândurile i se congelau. În fața lui i se descoperea nimicnicia proprie, avatarurile lipsei de sens şi ale trădării jurământului făcut în fața altarului. În suflet îi crescu un urlet prelung de deznădejde, pe care nu putea să-l mai stăvilească, atât de năvalnic îl apucase. Singura posibilitate de a exorciza acest urlet o ştia.

Capitolul 13

Terapia comunistă: uciderea lentă a conştiinţei prin compromis (cazul doctorului Băleanu). Minunea din ospiciu.

Maxim fusese bătut în subsolul securităţii de doi indivizi pe care nu-i cunoştea. Intraseră la el şi-l călcaseră în picioare, lăsându-l lac de sânge şi fără cunoştinţă. Lucrul acesta s-a repetat în fiecare zi, nu mai avea orientare în timp, dar, la o anumită perioadă, cei doi dulăi ai securităţii îşi făceau apariţia şi începeau să-i toarne cu nemiluita în cap, în gură, în vintre, încât nu mai reuşea să se mai trezească din starea de epuizare pe care o avea. Încerca să-şi pună ordine în gânduri, să-şi repete că el e Maxim, că aici se află în subsolul securităţii, dar tot mai vag îşi întipărea aceste date în minte. Era lovit sălbatic în cap, iar el căuta să şi-l apere cu mâinile. Ultima dată veniseră cu două bulane cu care dăduseră un timp îndelungat în mâinile pe care şi le ţinea pe cap, în cap, în

piept, dând cu piciorul în el şi întorcându-l pe toate părțile.

Apoi se termină cu vizita celor doi. Îl luară de sâmbătă şi-l duseră la Spitalul de boli mintale, unde doctorul Băleanu, vestit în oraş, îi făcu o fişă fără să se uite la el. Ştia unde trebuie să-l interneze. Spuse unei asistente ceva în şoaptă şi pacientul Maxim, urmărit de Iftimescu, se târî pur şi simplu pe jos, neputând să-şi mai susțină propriul trup. Asistenta îl ajută să se ridice şi cei doi dispărură pe holul care cotea la dreapta.

– Tovarăşe doctor, zise Iftimescu, sper că ştii ce ai de făcut cu nebunu'! Şefu' a zis că te ia dracu' dacă se întâmplă să mai scape ăsta vreodată de-aici! Ai înțeles? E un duşman redutabil al poporului şi libertatea îl face diliu. Vindecă-l cât poți de repede, ca să fie bine pentru toată lumea!

Şi Iftimescu plecă. Doctorul scrise ceva într-un registru, apoi lăsă stiloul jos, se ridică de la birou şi plecă la baie, unde îşi dădu cu apă rece pe față de câteva ori. Se uită în oglindă şi se întrebă al cui era chipul acela străin de pe care şiroia apa. Nu putu să-şi dea un răspuns clar. Un om care trata bolile nervoase ale oamenilor. Un om? Cum un om? De ce nu Băleanu Dumitru, medic psihiatru? Cine era Băleanu

Dumitru? Nu înțelegea. Ştia că e numele său, însă numele vorbea despre o persoană distinsă, despre un om cu o funcție respectabilă în oraş, în timp ce el, ființa lui adevărată era sugrumată de acel nume. Numele îl târa ca pe un câine pe el, cel care avea gânduri frumoase, simțiri alese, o educație bună primită de acasă şi apoi în şcoala urmată. Era un fel de satrap al oraşului. Ce, parcă el nu ştia că numele lui este asociat cu nebunia însăşi? Aşa spuneau oamenii: „Du-te la Băleanu şi lasă-mă!", iar „Băleanu" nu mai însemna un om, ci însemna ceva urât, ceva cât se poate de repugnant, de nedorit, starea degradantă a umanității.

Era în oraş de douăzeci şi cinci de ani. Lucra ca medic şi a văzut cum cu fiecare zi pe inima lui creştea o crustă care se îngroşa tot mai mult şi se făcea tare ca un fel de carapace de țestoasă, pe care ar fi vrut să o spargă pentru că avea atât de limpede înainte conştiința faptului că nu era ceea ce părea, ci era dincolo de carapace, sub materia îngroşată şi dură prin prisma căreia era judecat şi înțeles. Nu, era sigur de asta, el nu era înțeles. El era un suflet deosebit. Mama lui ar fi putut-o spune dacă mai trăia. El a crescut plin de respect pentru oameni, pentru societate, pentru umanitate.

Îşi dorise să scoată omul din mizeria bolilor care-i asaltau creierul şi-i creau disfuncții severe şi avea mult de muncă, se sacrifica muncind ore în plus, stând în spital ca într-un apartament propriu cu multe camere, ca într-o familie în care pacienții trebuiau să fie mereu sub atenția părintească cu care el îi înconjura. Asculta muzică clasică deseori până târziu în noapte, tot ca un reflex al educației primite în familie. Încerca să purifice umanitatea prin toate mijloacele, iar regimul îi înțelesese aptitudinile şi entuziasmul, punându-i la dispoziție totul. Numai că uneori şi partidul, prin organele sale abilitate, îi cerea câte un mic serviciu. Putea să refuze? Niciodată nu poți refuza pe cel care ți-a făcut mult bine. Datoria te obligă. Şi voia să răsplătească nemăsurat, dar partidul nu cerea atâta. Partidul îți dădea tot şi cerea puțin. Foarte puțin. Ce cerea?

Prima dată a primit un telefon prin care era anunțat că la spitalul său se află un pacient cu numele Sandu Stoenescu. Da, da, îl ştia. Stoenescu era unul care strigase în gura mare în 1964 că biserica mare a Cuvioasei Parascheva va fi dinamitată şi pe locul ei se vor construi blocuri. Era bolnav şi nu prea. Discutase cu el. La sfârşitul discuției ştia că omul era sănătos tun, dar pe

foaie trebuia să apară un alt diagnostic. Un diagnostic nu însemna mare lucru. Numai că diagnosticul acela făcuse ca el, Stoenescu, să nu mai aibă serviciu, să nu mai fie nicăieri angajat, iar cei şase copii îi mureau de foame acasă. Nevastă-sa, Vasilica, îl blestemase pe Băleanu să nu-l ia moartea înainte de a înnebuni. Venise nebuna la spital şi, deşi nu se arătase în fața ei, o auzise spunând asta cu o ciudă care-l făcu să îl furnice carnea pe mâini şi pe picioare.

Dar asta trecuse aşa cum aveau să treacă multe altele până în momentul acela când simți că s-a săturat şi că vrea să fie el, să spună tuturor ceea ce gândeşte cu adevărat, adică să nu mai stea să se ascundă tot timpul, uitându-se în toate părțile, să nu mai aştepte cu frică să sune telefonul şi o voce metalică de la capătul celălalt al firului să-i dea instrucțiuni despre cum să procedeze, ce diagnostic să pună, pe cine să trimită în secția celor cu manifestări violente de la subsol. Voia să fie stăpân pe meseria lui. Bine, nici partidul nu-l pisa cu dispoziții, dar simțea o apăsare de parcă o piatră uriaşă ar sta deasupra capului său să cadă şi nu cădea. Iminența aceea îl scotea din minți.

Avea convingerea că mulți se vor minuna când vor afla de sufletul său cald care

s-a aflat totdeauna înăuntru fără să se arate. „Doctorul Băleanu nu-i ceea ce credeți, auzea voci în sine, doctorul este o persoană care întrece pe oricine din oraş în onestitate şi mărinimie. Are un spirit apt pentru a cuprinde lumea în totalul ei, în sfera ei întregită, iar noi, cei care vedem doar partea, nu-l înțelegem. El vindecă umanitatea, nu omul concret. Vede plaga bolilor psihice care au pătruns cu o violență nemaipomenită, arătând parcă o epocă tot mai neurastenizată de realitatea socială, morală etc.

– E absurd! – strigă deodată doctorul Băleanu la chipul din oglindă. Partidul ar trebui să ştie lucrul ăsta. O societate ținută aşa, în frică şi în continuă urmărire, nu se va însănătoşi niciodată, ci se va scrânti mai tare. Libertatea... Unde e libertatea? Eu am nevoie de libertate şi ei îmi trimit oameni pe care să-i bag la specială?

Revolta doctorului Băleanu era tot mai mare, însă oricât de mult lovea în carapacea inimii nu reuşea s-o spargă. Ce poveste ciudată! De ce să nu spună ceea ce credea el, fiindcă tocmai în asta consta sufletul, în a pune diagnosticele corecte celor pe care securitatea îi trimitea aici la el? Dar nu putea. Nu putea ajunge la sufletul său. Avusese tot timpul senzația că oricând vrea îşi poate recăpăta libertatea. Ce cuvânt!

„Li-ber-ta-te”. Deschise gura în fața oglinzii, făcu puțină gimnastică cu limba şi silabisi iar: „Li-ber-ta-te”. De când nu mai spusese cuvântul îl uitase. I se părea că se deformează în gura lui. El nu era liber. Încerca să fie liber şi nu putea. Sufletul său frumos stătea în continuare ascuns în spatele carapacei. Avea o familie frumoasă. Pentru ei îşi putea jertfi libertatea, pentru ei întreținuse carapacea. Sau pentru sine?

Se şterse cu prosopul şi se duse la birou, unde îi dispărură ca prin farmec aceste întrebări. Se apucă de lucru şi stătu până târziu, clasificând comportamentele imprevizibile ale bolnavilor săi. Avu o noapte zbuciumată în care visă că din capul său crescuse o turlă mare de biserică şi turla semăna cu cea a bisericii care partidul dăduse ordin să fie dărâmată pe motivul sistematizării oraşului. Iar Stoenescu, într-o macara, supraveghea turla care amenința să cadă din capul său. Pătimise tot timpul de frică să nu se dărâme şi să nu cadă laolaltă cu capul său, fiindcă aşa simțise, că dacă turla din capul său se prăbuşea, nici el nu i-ar fi supraviețuit. Pătimise tot timpul de frică să nu se dărâme şi ar fi vrut să se roage, dar n-avea cui. Cui să te rogi atunci când sus e doar partidul?

Se trezi lac de sudoare, făcu o baie fierbinte, apoi se bărbieri atent, se îmbrăcă, îşi luă diplomatul şi ieşi pe uşa apartamentului pe care partidul i-l făcuse cadou cu mulți ani în urmă. Ajuns la spital, îşi luă halatul şi porni ca din puşcă spre subsol, acolo unde se afla speciala. Pacienții erau din cale-afară de tulburați şi țipau, vorbeau rânjind, scoteau mugete şi zgâriau mozaicul tocit de pe jos. Ce draci împielițați! – gândi doctorul.

– Ce faceți, copii? – îi întrebă, fără să se apropie de zăbrele. Ați fost cuminți în noaptea asta? Cine a fost cuminte, uite, îi dau o ciucalată!

– Eu am fost cuminte, tovarăşe doctor. Eu am fost tăcut. N-am zis nimic. Broasca sărea pe lângă mine şi eu n-am făcut niciun pas, aşa cum mi-ați zis.

– Şi n-a fost bine?

– Ba da! Numai că...

– Numai că ce?

– Să spună Doru, vițelu' ăsta, că el ştie şi nu spune.

– Nu spun, tovarăşu', de ce să mă ia pe mine şi să mă omoare?

– Cine să te omoare, măi Dorule?

– Cum cine, tovarăşu'? Ce mai întrebați, doar ştiu toți. Au văzut toți. Eu nu spun!

– Măi, copii, voi n-aţi fost cuminţi. Nu-i aşa?

– Tovarăşu', eu am văzut numai picioarele şi l-am apucat pe Iulian de mână şi i-am arătat şi lui. Erau multe. Dar ştii şi tu cum sunt picioarele, tovarăşu'!

– Cum sunt, mă, Costele?

– Multe, tovarăşu'! Eu pân-acum n-am mai văzut picioare aşa multe.

– I-auzi! Şi unde erau picioarele ălea multe? Ia spune!

– Las' că-ţi spun acuşa!

Costel se duse sub pat unde găsi o oală de noapte şi începu să scuipe în ea de la diferite distanţe. Când nimerea era foarte fericit şi îşi strângea pumnii ca şi cum obţinea un record pe care nu oricine îl poate atinge. Doctorul Băleanu îşi dădu seama că zadarnic mai aşteaptă de la Costel ceva şi se uită mai bine în salonul acela. Pacientul adus de Iftimescu cu o zi în urmă dormea pe pat şi toţi ceilalţi treceau pe lângă el cu o anumită sfială, de parcă s-ar fi temut să nu-l trezească, să nu cumva să-l deranjeze. Doctorul se uită mirat minute în şir la scenă. Oricum, nimeni nu-l băga în seamă. Notă ceva apoi într-un carnet şi plecă la cabinet. Sosise şi asistenta care făcea schimbul unu şi el îi ceru să i-l aducă pe pacientul Iulian Vizireanu în camera de

consultații de alături. Asistenta luă şi pe cei doi paznici şi Vizireanu fu adus în cabinet. Era neobişnuit de cuminte. Doctorul îl invită pe scaun.

– Cum ai dormit în noaptea asta, Iulian?

– Eu nu pot să dorm noaptea, eu dorm când pot şi noaptea asta n-am dormit.

– Măi Iulian, tu nu eşti ca nebunul ăla de Costel să vezi picioare multe. Ia spune, băiatul ăsta, Maxim, ăsta care a venit ieri, cum se comportă?

– Mi-a plăcut. Are ochii buni. Dar nu mi-au plăcut dracii. Dracii nu mi-au plăcut. Mi-a fost frică de ei când i-am văzut. Vă spun sincer.

– Despre ce draci e vorba, Iulian? – încercă doctorul să continue discuția, deşi văzuse că n-are ce discuta nici cu ăsta.

– Despre dracii din noaptea asta care au venit mulți şi stăteau la zăbrele, adică unde ai stat şi tu, acolo. Costel mi-a arătat picioarele şi după aia şi-a pus mâna la ochi, dar eu m-am uitat şi i-am văzut. Îți spun adevărul, pe cuvântul meu. Dacă erai acolo cu noi, îi vedeai şi tu. Noi ne uitam la ei şi ei la noi. La toți ne era frică.

– Şi lui Maxim?

– Băiatul stătea acolo jos şi se ruga la Doamne-Doamne. Are ochi buni.

– Şi voi ce-ați făcut?

– Ne-am rugat şi noi la Doamne-Doamne să nu ne bată dracii, că veniseră cu bâte şi cu săbii. Noi nu eram înarmați, mi-am dat seama imediat. Ce puteam noi să facem? Nimic. Băiatu' stătea liniştit şi dacă el stătea aşa, nici mie nu mi-a mai fost frică.

– Ați țipat?

– De ce să țipăm?

– De frică.

– Nu. Că nu ne era frică. Stăteam cu băiatu'.

– Băiatu' ce făcea?

– Doamne-Doamne!

– Cât Doamne-Doamne?

– Mult Doamne-Doamne, până când dracii au fugit şi nu s-au mai văzut picioarele. Au plecat pe uşă, pe unde vii tu. Am stat să văd dacă mai vin şi n-au venit. Bine că l-ai adus pe băiat la noi!

Şi nebunul întinse mâna cu sinceră recunoştință față de doctorul care rămăsese siderat. Întinse şi el mâna şi se simți zguduit cu putere. Îl trimise înapoi pe pacient şi medită clipe în şir la treaba asta. Ce sminteli! Hotărî totuşi să urmărească îndeaproape comportamentul diliilor ălora şi să vadă ce se întâmplă mai departe. Mirarea sa era justă. Orice pacient nou trimis la

specială era „botezat”. Toți săreau în capul lui şi-l băteau, încât şi dacă era sănătos o lua razna. Pentru prima dată acum se întâmpla altfel.

Capitolul 14

Catehezele Postului Mare. Despre pocăință. Perspectiva edificatoare a unei fabule.

În vinerea aceea, părintele R. vorbi despre cât de mult te poate înălța pocăința. Tot aşa de mult ca şi pe Cuvioasa Maria Egipteanca, sfânta care a trecut Iordanul pe deasupra apei, în văzul părintelui Zosima. Cuvioasă Maică Marie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi! Care noi? Noi, neamul românesc, cei ce ştim să suferim atât de bine, încât mulți au interpretat echilibrul nostru drept fatalitate. Lipsa de reacție împotriva pericolului extern. Câtă linişte sufletească la român considerată prostie, nerozie şi alte asemenea! Dar nimeni nu spune că pacea e sfântă. Când înăuntru e bucurie, poate să cadă şi muntele în afară. Asta e chemarea noastră.

Sfânta Maria Egipteanca a primit deşertul ca pe un dar îndată ce a învins patimile. Fără luptă şi fără biruința asupra patimilor ce ne rod sufletul nu vom putea niciodată să fim recunoscători lui Dumnezeu pentru ceea ce ne dă. Încă nu înțelegem – şi cum am putea oare înțelege, îm-

pătimiți cum suntem? – că judecata e a lui Dumnezeu şi că noi ne-am abătut de la chemarea noastră. Răul nu-i de capul lui în lume, iar dintr-un rău Dumnezeu scoate un bine. Care e binele? Privirea înăuntru. Educația de a privi numai dincolo de noi este greşită, generează handicapuri. Păcatul mutilează interioritatea şi naşte oameni care sunt numai trup.

Suferința arată nimicnicia trupului, şubrezenia civilizației şi a dobândirilor materiale de orice fel, acele comori pe care le pot fura furii şi le pot roade carii, născând în om imboldul de a se verticaliza, privind spre Dumnezeu, spre Înviere. Civilizația e praf, Duhul Sfânt e veşnicie, iar noi avem suflet prin care putem dobândi Duhul.

– Cât timp a durat atacul patimilor? Tot pe-atât cât a trăit şi ea în desfătările lumii, în păcat. Întoarcerea ei nu a fost scutită de suferință. De ce nu putem să înțelegem că suferind putem fi liberi? Când vom ajunge să înțelegem că Dumnezeu nu ne dă suferința ca povară, ci ne-o dă ca libertate? Vom căuta o lume exterioară liberă de constrângeri? Dobândind-o, nu vom face decât să ne punem singuri cătuşele şi să tragem toate zăvoarele celulelor şi temnițelor nevăzute. De aceea cred în voi, în

cei ce vreți să vă îmbunătățiți lăuntric în smerenie, nu în palmaresul idealurilor egoiste. „Căutați Împărăția Cerurilor şi toate celelalte vi se vor adăuga vouă!” (*Mt*. 6, 33). Voi mergeți pe drumul drept, dar sunteți puțini, descurajant de puțini.

– Dar avem Adevărul, părinte, se auzi chiar din apropiere o voce a unui tânăr pe care îl cunoştea. Mihail era numele lui şi atitudinea lui dârză îl mişcă pe părintele R..

– Aşa e, Mihaile. Adevărul vă va face liberi! Nici nu mai contează că sunteți puțini, atunci când ştii că acesta este singurul drum, iar restul peisaj labirintic.

– Eu cred că îndrăzneala pe care o avem e mai mult decât orice, interveni şi Robert-Alexandru, student în anul V la medicină.

– Numai să ştiți s-o orientați, zise părintele R..

– De aceea şi suntem aici!

– Voi sunteți copii curajoşi, Andreea. Vă admir pentru cuvintele care n-ascund prăpastia, ci sunt aprinse de har. Diavolul ar vrea să vă tăvălească pe toți de-a valma în noroiul păcatului şi să stingă odată pentru totdeauna ființa acestui popor ortodox. Dar iată că din pocăința şi pătimirile unora din generația părinților şi a bunicilor voş-

tri, din rugăciunile lor s-a născut speranța. Dumnezeu nu a lăsat să se piardă aluatul cel bun şi ați apărut atunci când puțini mai aşteptau o astfel de minune. Voi sunteți liberi. Luptați pentru libertatea voastră! Iubiți frumos! Rugați-vă pentru ceilalți!

– Părinte, poți fi cu adevărat liber chiar şi când moartea te-amenință? – întrebă Steliana, o liceeană la treapta a doua.

– Vă întreb pe voi: ce e moartea?

– Nu e dispariție definitivă, e o lege a omului care a păcătuit şi care acum trebuie să suporte consecințele, răspunse Ovidiu.

– E aşa cum spui. Moartea nu amenință nimic din ceea ce este viu în noi. Ea vine să încheie ceea ce e încheiat deja. Dacă noi suntem vii şi Hristos e în noi, cum ar putea oare Hristos din noi să se teamă de o barieră pe care a sfărâmat-o? Moartea caută moartea din tine, din noi şi o adaugă la sine.

– Dar frica?

– Ce-i cu ea?

– Frica de ce apare?

– Toporul şi pădurea.

– Poftim?

– Fabula lui Alexandrescu cu tâlcul ei. Toporul nu are cu ce să taie dacă n-are coadă. La început el nu a avut coadă şi copacul mai vârstnic le-a spus tuturor celor

mai tineri să stea liniştiţi, fiindcă atât timp cât toporul nu are coadă el nu le va putea face niciun rău. De unde a făcut rost de coadă? Din interior. Libertatea noastră începe să scadă şi să nu mai fie atunci când cedăm din interior. Nimic din afară nu ne poate distruge decât cu acordul venit de aici! Şi părintele arătă în dreptul inimii cu mâna pe piept. Atacurile vin din afară, dar dacă nu sunt trădători înăuntru, atunci ele devin derizorii. Frica apare atunci când inima am cedat-o patimilor. O astfel de concesie Îl alungă pe Hristos şi lasă casa pustie. Aşa vine moartea, ca o frică. De fapt, frica aceasta este începutul morţii. Moartea începe deja să-şi delimiteze teritoriul în tine, să te cucerească. Poate Viaţa să se teamă de moarte?

– Nu. N-are cum, părinte. Dar Viaţa trebuie să fie deplină în noi, altfel frica pătrunde prin cotloanele sufletului.

– Viaţa este cu Hristos. Fără El nu suntem. Dar aş vrea să vă vorbesc de curaj, de dârzenie. Hristos asta face din noi. Oameni dispuşi la jertfă, nebuni care înfruntă moartea cu zâmbetul pe buze.

– Pare exagerat, părinte, zise Ioana. Să înfrunţi moartea cu zâmbetul pe buze...

– Atunci mucenicii sunt nişte exageraţi, sfinţii sunt nelalocul lor şi faptele

creştineşti sunt nefireşti, nepotrivite cu timpul, cu locul, cu lumea. Hristos Însuşi e Cel mai mare exagerat din istoria omenirii. El a urcat pe cruce din iubire pentru oameni, neavând păcatul, deşi avea umanitatea noastră întreagă. Câtă nebunie, copii! Înțelegeți voi?

– Nu înțeleg dacă astăzi, când condițiile sociale sunt atât de diferite de cele din vremea mucenicilor, mai poate fi vorba de curaj, adică de astfel de curaj nebunesc.

– Curajul vine din iubire, iar iubirea există în inima despătimită. Hristos nu alege să stea într-un loc neprimenit şi nici noi n-ar trebui să avem pretenția să-I cerem asta. Ei bine, Hristos Acesta a fost dintotdeauna scuipat, batjocorit, prigonit. Orice sistem ideologic a căutat să-L scoată din inima omului. De ce? Pentru că El venea cu libertatea şi libertatea e o formă absolută de curaj. Scoțându-L din ecuație, ideologiile îşi puteau şi îşi pot face mendrele cu o omenire debusolată de aşa pierdere. E simplu şi totuşi lumea nu pricepe. Crede că ar trebui o luptă exterioară. E fals!

– Revenim la fabula cu toporul şi pădurea!

– Exact! Şi ar mai trebui spus că ciobanul acela prost pe care mulți îl dispreţu-

iesc e românul care are o linişte desăvârşită în fața morții. Ați văzut? I se spune că va muri, iar el îşi rânduieşte toate, n-are ranchiună, e esențial pentru un creştin şi pentru fericirea oricărui om, şi pe deasupra îi cere mioarei năzdrăvane să le spună celor doi potențiali ucigaşi să-l îngroape, arătând prin asta că i-a şi iertat. Ce vreți mai mult?

– Nu se poate mai mult curaj de-atât! – exclamă Marian, un seralist care lucra la Combinatul chimic.

– Şi finalul e deschis!

– Aşa e! Poate că nici n-a murit!

– Dar, chiar dacă a murit, zise părintele R. blajin, e aici o încredere absolută că ceea ce vine în viața lui din mâna lui Dumnezeu vine. Gestul lui indică o ascultare şi o îndeplinire totală a voii Celui Preaînalt.

– Eu am un gând, părinte. Vi-l spun acum, de față cu toți frații mei aceştia, ca să scap de el.

– Spune, Ştefane.

– Părinte, cred că eu nu am noblețea necesară pentru a mă jertfi. Eu sunt prea slab. Încerc să mă conving că nu-i aşa, că pot pentru Hristos să mă jertfesc cumva, dar nu pot să înving gândul că voi fi într-o situație cumplită, aşa cum ne-ați povestit dumneavoastră despre studenții care au

pătimit la Piteşti, şi mă îngrozesc că pot smulge de la mine orice, chiar şi lepădarea de Hristos.

– Ştefane, ăsta-i un gând omenesc şi tot ce-i omenesc duce la deznădejde. Nu te concentra pe acest gând! Luptă cu păcatul din răsputeri, ca să nu te biruiască, şi Dumnezeu îți va da ceea ce îți e de folos. Vremurile pe care le trăim sunt diferite de acelea, dar sunt mai grele. Şi vor veni vremuri şi mai neclare decât acum, pe măsură ce ascundem Lumina sub obroc. Slăbiciunile noastre puse înaintea lui Dumnezeu devin puteri. Cele ce sunt cu neputință la oameni sunt cu putință la Dumnezeu. Noi cerem să ne dea, după mila pe care o are, ceea ce avem trebuință. Jertfa înseamnă iubire şi iubind jertfeşti în fiecare clipă prin renunțare la voia ta, pentru ca celălalt să simtă că alături de el e fratele său. Pentru acest popor, fiecare dintre noi ne putem jertfi prin lupta cu noi înşine, prin războiul nevăzut pe care-l avem zi de zi cu patimile. Aceasta e înțelegerea duhovnicească a jertfei. Nu teatru de revistă. Nici haiducie. Ci disponibilitate la lupta cu ființa ta nelimpezită, neunită pe deplin cu Hristos.

Aşa se încheie acea seară de 14 aprilie. Zilele trecură parcă mai repede. Veni du-

minică şi trecu şi ea. Urma cât de curând să vină Floriile. În acel an, Floriile cădeau în aceeaşi zi cu Sfântul Gheorghe.

Capitolul 15

Penuria alimentelor ca strategie de control a partidului unic. Procedeul perfid al racolării.

Piața Săracă era un loc aşa cum îi spunea şi numele, cu puține tarabe şi puțini vânzători, dar cu un flux mare de cumpărători, care, cel puțin la orele de vârf, dădea impresia unei opulențe. Nu era nici pe departe vorba de aşa ceva. În oraş era multă sărăcie şi sărăcia se vedea cel mai bine pe tarabele cu produse. Ce era mai ciudat era faptul că pe tarabă apăreau de multe ori cartoanele cu prețuri fără produse. Unde erau produsele? Şi la ce mai afişau prețurile dacă produsele oricum nu erau de găsit acolo pe tarabă? Dar unde erau de găsit? La orice gostat te duceai, observai penuria asta de produse care îl făcea pe om să clatine din cap şi să nu mai întrebe nimic. Muncitorii intrau şi ieşeau la fel de repede, fără să cumpere nimic. Înțelegeau din privirea vânzătorului totul.

Regimul comunist făcuse posibil ca oamenii să se înțeleagă astfel, ca empatia să funcționeze la niveluri tot mai subtile,

fiindcă oamenii vedeau semne peste tot, adică înțelegeau o realitate după un semn. Priveau o vitrină, sesizau că magazinul e aprovizionat după uşa deschisă, întredeschisă sau închisă, intrau în librărie şi poziția librarului putea să sugereze un pericol sau un timp de aşteptare până când ceilalți cumpărători plecau şi el putea scoate o carte care nu se găsea în vitrină şi să o vândă după socoteli care erau acceptate fără multe târguieli. Se duceau la fabrică şi o anumită lumină semnala prezența unui om al securității care le fusese trimis pe cap să supravegheze procesul de producție, pentru că țara în avântul ei economic nu avea nevoie de sabotori. Cine erau sabotorii? Ei, muncitorii.

Întotdeauna, îi învățase partidul, printre ei exista un element reacționar, care mai devreme sau mai târziu ieşea la iveală şi atunci partidul îl pedepsea prin aceea că îl educa în închisoare, aducea instructori, politruci care instruiau elementul şi-l curățau de ideile, gândurile şi sentimentele sale greşite şi-i populau mintea cu noua învățătură, menită să aducă fericirea pe care el nu o înțelegea de la început, aşa cum se întâmplă cu copiii. Nu poți să-i explici copilului că dacă nu mănâncă se prăpădeşte, ci îi dai pur şi simplu şi copilul creşte şi

ajunge să înțeleagă că mâncarea este folositoare. Aşa şi partidul, în bunătatea sa, hrănea din învățăturile sale lumea şi chiar şi pe aceşti reacționari, rămăşițe ale burghezo-moşierimii de odinioară, fără să-i osândească, ci dându-le posibilitatea să treacă la o nouă etapă de înțelegere a vieții. Doctrina socialistă era plină de adevăr şi ei, muncitorii patriei, trebuiau să ştie. Partidul deținea adevărul şi tot ce se şuşotea pe la spate era minciună şi detractorii partidului se infiltraseră peste tot, de aceea şi urmărirea lor era necesară şi trebuia efectuată cu tehnologie de ultim moment. Fotografii din închisorile comuniste relevau faptul că acolo era o adevărată şcoală, o şcoală în care se preda binele omenirii. Oamenii aveau nevoie de această şcoală şi cei care nu înțelegeau de bunăvoie erau aduşi pe linie dreaptă cu forța. Ca să faci un bine unui om poți folosi orice mijloc. Poporul să judece faptele! Şi poporul judeca şi găsea că acestea sunt judecăți drepte, le ovaționa şi le primea fără nicio reticență.

Ceea ce nu se potrivea, dar asta putea fi trecută lesne cu vederea, era discrepanța dintre realitatea economică a României aşa cum apărea ea în Scânteia şi în alte comunicate de la balcoane şi viața plină de lipsuri a poporului, care nu era deloc bună.

Adică poporul se bucura de partid, îl susținea, de ce să nu-l susțină, dar flămânzea, şi asta îi producea o oarecare tristețe. Nostalgia se accentua când în ziare apăreau numerele acelea uluitoare, care povesteau despre fericirea lor, despre progresul pe care un popor tânăr şi cu ambiție creatoare l-a atins pe drumul pe care s-a aşternut ca o şansă unică dată proletariatului şi țărănimii de către conducătorul mult iubit.

La ora 10.30 în Piața Săracă era multă vânzoleală. Oamenii căutau carne de miel, carne de oaie, carne. Se apropia Paştele şi se gândeau deja ce vor pune pe masă. În vitrine erau expuse oase de toate felurile. Un ocol, două ocoluri, câte ocoluri poți face la o astfel de piață? Ar fi putut să se ducă în Piața Mare, dar nu era nimic diferit. Oasele trebuiau cumpărate. Dacă țara putea fi astfel ajutată, de ce nu? Un kilogram de oase cumpărat de fiecare dintre cei de aici din piață putea însemna un sprijin important, pe care partidul îl dobândea în stoparea capitalismului parşiv, care căuta să submineze economia unei patrii frumoase ca a noastră. Şi era plăcut să ştii lucrul ăsta. Adică te reconforta cunoaşterea unor realități care altora le scăpa. Dar nu toți gândeau, din păcate, aşa.

Bogdan Călin, pe care colegii din uzina Progresul îl strigau Bibi, se învârtea şi el prin Piaţa Săracă. Venise de la schimbul trei, dormise câteva ore, puţine, şi acum privea la luciul stins al unui os din vitrină. Era a treia oară când se întorcea aici, fără să se fi hotărât să cumpere. Îşi imagina cum a stat pulpa pe osul acela şi se felicita pentru formele pe care le dădea produsului. Pentru un asemenea picior cu carne pe el ar fi stat toată ziua la coadă. Da' ce să stai, dacă nu-i? Îi veni în minte partidul. Avusese o şedinţă în care el, muncitorul Bibi, fusese felicitat pentru acţiunile sale în cadrul grupei maistrului Piroşcă. Primise şi o diplomă şi mulţi ochi aţintiţi asupra sa şi aplauze. Era un muncitor tânăr, abia împlinise treizeci de ani, şi promiţător. Trebuia să dea mai mult şi mai mult. Partidul, vezi bine, se revanşa onorabil faţă de talentul tinerilor muncitori.

La strung făcuse şi un tirbuşon, pe care i-l dăduse chiar tovarăşului conducător suprem când venise în vizită la uzină şi dăduse mâna cu muncitorii. Tovarăşul îl lăudase, se uitase în ochii lui şi îi prezisese un viitor strălucit. Ce strălucire vedea el în umblarea asta a lui prin piaţă în căutarea unui pachet de carne? Nu, nu se revolta împotriva conducătorului, dar întreba, în-

treba şi el aşa cum întreabă omul care nu pricepe ceva. Un copil mic, nevastă-sa gravidă a doua oară, trebuia să duci ceva. Cu un os, ce dracu, nu te poți duce aşa acasă! Îi veni să plângă, dar strânse din dinți până ce aceştia scrâşniră de parcă dădeau să se rupă. Se întoarse la vitrină, se uită în jur, oamenii cumpărau rapid şi dispăreau afară unde îmbulzeala mai mare îți crea iluzia unor vânzări pe care de-abia aşteptai să le vezi şi tu măcar. Ştia că nu-i aşa. Se uită la vânzătoare şi comandă scurt un kilogram de oase. Rapid, vânzătoarea îi întinse punga ca şi cum avea pregătit deja kilogramul şi el apucă mut de uimire punga şi o vârî în traista de cârpă cu care venise la cumpărături. Ieşi, se uită în dreapta alimentarei, unde era o cişmea şi porni într-acolo. Se opri lângă un om înalt, care părea că se uită după ceva, simțind că trebuie să spună cuiva umilința pe care o simțea în clipa aceea, ducând kilogramul de oase în traistă.

– Lume multă şi degeaba, zise mai mult ca pentru bărbatul acela înalt.

– Poate o primi mâine marfă, răspunse acela, pe un ton puțintel iritat de intervenția neanunțată.

– O să primească pe dracu'! Parcă nu se ştie că numai mahării au, iar noi munci-

torii, poporul ne alegem cu oasele de pe care ei au halit carnea. Fir-ar mama ei să fie, că m-am săturat de necazul ăsta de ța-ră şi de minciunile lor care apar în ziar. Barem dacă nu ne-ar mai minți atât!

– Aşa e, zise bărbatul, încurajându-l pe tânărul din fața lui. Nici eu nu mă mai descurc şi uneori am impresia că partidul îşi bate joc de noi.

– Partidul ne umileşte, asta face. Vreau să duc o bucată de carne acasă şi, iată, mă duc cu un kilogram de oase. Ce nevoie am de diplome, de felicitări, de strângeri de mână? Pentru ce? Dar că la masă nu pun decât oase, asta nu mă în-treabă?

– Unde munceşti? – îl întrebă înviorat deodată necunoscutul. Pe mine mă chea-mă Laurențiu Vică, zise, şi-i întinse afabil mâna.

– Bogdan Călin. Muncesc la Progresu, sunt strungar.

– Da. Şi de salariu eşti mulțumit?

– Sunt, dar ce dacă nu am ce cumpăra cu el!

– Ai dreptate! Partidul ăsta nenorocit nedreptățeşte clasa muncitoare.

– O nedreptățeşte, zise şi el, privindu-l mai atent pe necunoscut. Vorbea cam aşa

cum auzise el pe la şedinţe, dar împotriva regimului.

– N-ai încercat să pleci în afară? Cu meseria ta ai fi putut trăi bine!

– Nu ştiu ce să zic, am auzit că nu pleci aşa cum vrei în afară. Fără declaraţie şi alte alea nu ieşi. N-am niciun chef să fiu frecat de ăştia. Le dai un deget şi ei îţi iau toată mâna. Cine ştie ce vor!

– Încearcă! Poate ai noroc şi nu-ţi cer mare lucru. Până la urmă lupţi pentru familie, pentru copii. Ai copii?

– Am unul şi mai vine încă unul.

– Să-ţi trăiască!

– Să dea Dumnezeu!

– Până la Dumnezeu te mănâncă sfinţii!

– Asta cam aşa e. Eu am dat mâna cu tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi mi-a vorbit frumos. Nu cred că el e vinovat pentru sărăcia din piaţa asta. Sunt alţii pe care tovarăşu' nu-i ştie şi pe care dacă i-ar şti nu s-ar mai întâmpla ce se întâmplă în ţara asta.

– Uite, m-am gândit la ceva! Te văd plin de sinceritate şi dragoste pentru tovarăşul nostru iubit. Cred că s-ar putea face ceva pentru tine şi pentru ţară, totodată.

– Ce spui? – întrebă neîncrezător tânărul strungar.

– Eu cred ca şi tine că există duşmani care sabotează procesul producției naționale, altfel nu se explică lipsa alimentelor din magazine şi de pe tarabe.

– E drept că aşa e.

– Şi la tine la uzină există cu siguranță astfel de sabotori, care ne aduc pe noi în situația de a flămânzi şi pe conducătorul țării în postura de a trece drept mincinos.

– Da, m-am gândit la asta, să ştii. Toate au legătură unele cu altele. Nu ai utilaje, nu ai cu ce munci. Întârzii cu asamblarea, întârzie toată producția. Iar tovarăşul nu e mincinos.

– Nu. Tocmai asta îți spuneam. Eu efectuez o inspecție pe țară în privința asta şi-i raportez direct tovarăşului toate neregulile care îmi sunt semnalate. Unul ca tine ar putea ajuta mult producția țării şi pe tovarăşul.

– Cum?

– În cadrul uzinei e nevoie să urmăreşti atent pe fiecare şi să vezi unde se pierde într-adevăr carnea de pe ciolan, findcă vei vedea că unul trage un pic, altul un pic şi uite aşa se prăbuşeşte economia.

– Asta nu-i greu.

– Poți chiar să-ți faci un jurnal zilnic, ca să nu uiți sau să omiți anumite fapte. Şi

mai ales trebuie notați cei care îl vorbesc de rău pe tovarăşul.

– Pe ăştia nu-i suport nici eu.

– Îi treci în jurnal cu ceea ce au zis despre tovarăşul şi despre partid pentru că tovarăşul...

– E partidul, iar partidul suntem noi.

– Bravo! Eşti băiat deştept!

– Nu vreau să fiu băiat deştept! Vreau să meargă bine țara!

– O să meargă dacă tu vei face treaba bine. Duminica viitoare ne întâlnim tot aici! E bine?

– Păi, duminica viitoare e Învierea!

– Ce înviere? – întrebă nedumerit bărbatul care-şi zicea Laurențiu Vică.

– Paştile.

– Ai dreptate! Atunci a doua zi, luni. Dar să nu mai spui nimănui.

Bogdan Călin încuviință din cap şi strânse mâna întinsă a lui Vică, bucuros că a găsit un om care să-i înțeleagă nemulțumirile şi umilința pe care o trăise aici în piață, cumpărând un kilogram de oase. Se simțea bine, din ce în ce mai bine, trecând printre oamenii aceia care nu-l ştiau şi cărora de acum înainte le va face mult bine, de el depinzând carnea aceea care acum lipsea de pe os, dar care avea să se întoarcă repede, deoarece el avea de gând să depu-

nă un efort uriaş în depistarea sabotajului producției naționale. Unde se făcea, de către cine, cu participarea cui, ce oameni din afară erau implicați şi toate răspunsurile vor fi trecute cu stiloul pe caiet.

Un jurnal. De-abia aştepta să facă jurnalul. Va începe chiar din această zi, cu clipa întâlnirii cu minunatul om Vică Laurențiu, cel care îl îndrumase şi-i deschisese ochii că există soluții. Uite cum Dumnezeu nu lasă lumea şi trimite în cale tot felul de oameni. Iar Vică Laurențiu era un om deosebit! Se uită la ceasul rusesc Pobeda: era 10.55. Avea să se mai învârtă cinci minute prin piață şi apoi spre casă. Văzu pe un zid scris mărunt şi aproape de bază, adică acolo unde nu prea ai obişnuința de a te uita: „Ceauşescu şi Partidul au băgat în B Rapidul!” şi se uită instinctiv în dreapta şi în stânga, apoi cu vârful bocancului hârjâi peretele până când se şterseră literele acelea compromițătoare. Era primul lucru pe care îl făcea de când luase hotărârea de a urma acest drum. Gândindu-se apoi la jurnal, îl cuprinse o fericire nemaiîntâlnită.

Capitolul 16

Istoria lui Călin sau cum în comunism țăranul devine proletar.

Bogdan Călin provenea dintr-un sat de la marginea județului şi sosise în oraş în 1974, la 15 ani, când intrase la cursurile Şcolii Profesionale *Progresul*. La țară fusese obişnuit de mic să tragă din greu, să muncească în gospodărie şi la câmp, dar şi la colectiv, acolo unde se duceau părinții săi, Rafira şi Cosma Călin. Lucra cu drag. Se trezea dis-de-dimineață, dădea mâncare la cai, pentru că el se ocupa de căruță, el ținea hățurile, punea hamurile pe ei, le băga zăbală-n gură, îi țesăla şi le aşternea paie şi ogrinji în grajd, pentru a avea un culcuş cald şi curat. Calul este un animal curat şi, dacă îl îngrijeşti, el te ajută la toate treburile gospodăriei. Nu era greu. Cosma îl lăsase pe băiat pentru că văzuse că este atras să mâne căruța, să aducă cailor câte un maldăr de lucernă, să ungă roțile, osia, atunci când era nevoie.

Pe drumul spre colectiv era o minune să-l vezi pe al lu' Călin mânând în picioare căluții. Era descurcăreț şi tatăl său Cosma

decisese să-l dea la o Şcoală Profesională în oraş, să învețe o meserie şi să construiască mai departe socialismul. Socialismul avea nevoie de astfel de băieți viguroşi pentru a înălța întreprinderi, uzine, fabrici, combinate siderurgice, petrochimice, de prelucrare a lemnului, de celuloză şi hârtie şi multe altele, ca țara asta să fie visul împlinit al oricărui cetățean. Cosma trăise al doilea război mondial şi avea multe de povestit. Luptase contra ruşilor şi fusese făcut prizonier la Odessa, de unde parcursese 200 de kilometri pe jos. Scăpase cu alți câțiva, înotând de pe un mal pe altul al unei Dunări aproape înghețate. Bogdan ştia fiecare întâmplare, dar îi plăcea să le asculte iarăşi din când în când.

El mâna căruța în care suiau toți cei care n-aveau cu ce ajunge pe câmp şi, ajuns acolo, observa că la recoltă se sortau legumele şi tot ce era mai frumos şi mai mare: roşii, castraveți, vinete, ardei gras şi capia, intrau în lădițe, lădițele erau încărcate într-o maşină pe care o conducea unchiul său, Răducu, şi duse la câțiva kilometri de sat, la autobază, de unde erau preluate şi aranjate în vagoane speciale pentru export. „Şi noi?” – se întreba câteodată el. „Noi rămânem cu ce-i mai mic şi mai prost!”

Primul contact cu oraşul îl uluise. Aşa ceva i se părea straniu. Atâția muncitori nu mai văzuse în viața lui. Când sunau sirenele, oamenii împânzeau străzile şi el se simțea bine în forfota aceea, necunoscut, pierdut în marea aceea de proletari care cu brațele lor vânjoase puteau demonstra că nimic nu-i imposibil dacă vrei. Blocuri multe, asfalt, construcții diverse începute, cartiere muncitoreşti, faleza, promenada de pe impresionanta stradă a Republicii, restaurante, piețe, gostaturi, aprozare, cofetării, cinematografe. Uitase de căruță, de lucernă şi de legumele pentru export.

Dimineața era înviorarea la ora şase. Internatul era gratuit. Cantina îi aştepta pe toți muncitorii şi pe viitorii fii ai patriei să-i îndestuleze cu mâncare pentru a putea munci în uzine. Se împăca bine cu cei care, ca şi el, veniseră de peste tot din județ. Şcoala şi practica se îmbinau minunat. Partidul avea grijă de ei. Totul era achitat, ei trebuiau să muncească, să învețe să muncească. Mai departe, tot partidul avea să se îngrijească să le dea un apartament în care să stea familia tânără, beneficiind de condiții de care la țară nici nu putea fi vorba: căldură prin calorifere, apă caldă.

Nu i-a venit greu, dar nici uşor să se adapteze la noile condiții, mai ales că pă-

rinții săi trebuiau să o ajute şi pe Ana, sora sa, care tocmai intrase la liceu. În primul rând, din căminul în care locuia nu puteai ieşi decât cu bilet de voie, însă pentru ce să ceri bilet dacă nu aveai unde te duce. Doar mătuşa care locuia în Marna. Stătea în cămin, juca table, îi asculta pe unii cum citesc ziarul, ştia şi el să citească, dar era plăcut să-i asculți pe aceia, se ducea în sala de ping-pong.

Ultimele şase luni de practică le-a făcut la Şantierul Naval. Apoi a obținut calificarea şi a fost imediat angajat şi repartizat pe meseria sa de strungar. În primul sector lucrau 1200 de oameni: sudorii autogeni şi electrici şi cazangiii, în al doilea sector erau lăcătuşii, strungarii şi țevarii, în al treilea vopsitorii, iar în ultimul electricienii şi mecanicii. A lucrat cu spor, cu ambiție, deşi nu toți făceau acelaşi lucru. Unii se fofilau, mai ales iarna, când mâinile înghețau pe fierul acela, pe piese, pe strung. Obțineau certificate medicale, scutiri, învoiri. Lui îi striga nea Mihai: „Căleşte-te! Nu se strânge piulița cu mănuşa! Căleşte-te!” Alții erau trecuți cu vederea de şefii de echipă şi de maiştri şi o duceau bine. Cunoscuse pe unul care toată vara se ducea în Baltă, şeful de echipă îl trimitea cu barca şi cu sticle de oțet pentru borşul

lipovenilor, vin, sare, şi se întorcea cu peşte mult pentru şefii din Şantier. Ba, mai mult, dădea şi la plasă, chiar acolo unde se lansau vapoarele, nimeni nu-i spunea nici „dă-te mai aşa”, şi umplea cu peşte un cazan de 100 de litri, din acelea în care se punea carbit. Câştiga mulți bani din peşte şi îşi cumpărase tot ce el n-avea: pardesiu de buret, palton, fâş, pantaloni şi cămaşă de blugi, balonzaid şi încălțăminte.

Bogdan Călin îşi drămuia bine salariul. Locuia la căminul de nefamilişti şi se descurca cât de cât. În jur, realități exotice pe care le pipăia după nume: magnetofoane Tesla, şlagăre la modă, monezi de aluminiu, aspiratoare Electro-Argeş, pungi cu Vegeta, lanterne Elba, frigidere Fram, cutii cu Perlan albastru, săpun Cheia, țigări Mărăşeşti, Carpați, BT, Papastratos, motorete Mobra, trotinete, baterii Focus, biciclete Torpedo, sticle de cabernet bulgăresc, coniac Vrancea, benzi magnetice BASF, aparate de radio Gloria, pantofi Guban, cizme de piele Clujana, cutii cu rahat Adakaleh, calupuri de halva cu cacao, caiere de vată de zahăr, bilete de tramvai cu cinci călătorii de 1,25 lei, muşchi țigănesc, cozile la care stătea ore şi se lupta pentru o găină roca, pentru un kilogram de portocale, pentru un bilet la *Atenție la pana de vultur!*,

la *Comoara din Lacul de argint* sau la *Jandarmul şi extratereştrii*, cartela de pâine, de ulei şi făină.

După un an de zile a venit ordin de încorporare în armată şi a plecat la Mangalia. Doi ani de zile a petrecut bine. Au fost ani frumoşi. Mult soare, litoral minunat, turişti veniţi în concediu, tineret mult. Când s-a întors în oraş, s-a întors cu un gând precis: trebuia să se însoare. Şi s-a însurat cu Cristina, care tocmai terminase profesionala şi se angajase ca ţesătoare la Arta Populară. Chiar înainte să nască ea, s-a transferat la Progresul, unde era mulţumit, mai ales că existau promisiuni că va primi un apartament. Deocamdată locuiau într-o casă de IGLAC, aşteptau al doilea copil. Dădeau bani mulţi pe motorină ca să facă focul la sobă pe timp de iarnă, însă era mulţumit că nu fura motorină din întreprindere cum făceau alţii.

La începutul lui martie surprinsese o discuţie între maistru şi unul dintre colegii săi de muncă despre un preot care putea fi găsit la bisericuţa de pe lângă Piaţa Concordiei care spune nişte lucruri pe care nimeni nu îndrăzneşte să le spună. Ce curios i se păru! Lucruri pe care nimeni nu îndrăzneşte să le spună! Asta da. Voia să audă şi el astfel de lucruri. Parcă nu se au-

zeau şi prin Şantier şi prin Progresul tot felul de poante şi cântece în care tovarăşul şi tovarăşa erau personaje principale! Doar popa n-o spune şi el de-astea! Mai mult să se convingă de treaba asta voia să se ducă, fiindcă nu credea în Dumnezeu. Partidul spunea că nu este Dumnezeu şi dacă aşa spunea, aşa era. Cine îndrăznea să se creadă mai deştept decât partidul? Doar n-o fi popa ăsta!

Capitolul 17

Întâlnirea părintelui R. cu Laurenţiu Vică, locotenentul major de la securitate. Cuvântul care pătrunde până la despărţitura dintre suflet şi duh.

18 aprilie 1989. Ora 11. Părintele R. intră fără grabă în Piaţa Săracă şi, cu privirea plecată mult, se uită pe tarabe. Erau aproape goale. În schimb, lume multă. Nici el nu venise singur. Venise cu Hristos. Se ruga neauzit: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul!”

Tarabagii priveau la popa acela înalt şi frumos şi uitau să întrebe dacă nu cumva doreşte ceva. „De unde o fi? De la ce biserică? Ptiu, să nu-l deochi, că tare frumos mai e!” – zicea câte o babă care vindea mărar, lobodă, pătrunjel şi urzică. Părintele R. purta o pălărie neagră cu boruri largi şi, înalt cum era şi îmbrăcat în reverendă, făcea o impresie deosebită. Toţi se dădeau într-o parte să treacă părintele. Laurenţiu Vică privea cu maxilarele încordate din colţul în care rămăsese după ce Călin plecase şi aştepta ca preotul să vină înspre el.

Venea. Secundele treceau greu. Mai avea doar puţin. Ajunsese în dreptul lui. Se mişcă şi îşi potrivi paşii cu el şi, uitându-se la vitrina goală, zise încet:

– Mergi înainte, la fel cum o faci acum, până ieşim înspre Calea Galaţi! Avem ceva de discutat şi aşa o putem face.

Părintele R. recunoscu vocea, era aceeaşi cu cea pe care o auzise la telefon, încuviinţă şi păstră ritmul până când ajunse înspre Calea Galaţi, apoi o luă imediat în dreapta. Oamenii se răriseră. Zgomotul de maşini era acceptabil. Treceau tramvaie, autobuze. Părintele privi spre omul care mergea alături de el şi-întrebă:

– Cine sunteţi?

– Locotenent major de Securitate Vică Laurenţiu, zise individul privindu-l fix în ochi. Nu văzu însă ceea ce se aştepta să vadă şi continuă iritat. Vreau să îţi vorbesc într-o chestiune importantă. Ştii de ce pleci, nu?

– Da. În misiune. Episcopia...

– Episcopia n-a făcut decât să semneze un act venit de la Bucureşti. Ai de ales acum dacă vrei să fii omul nostru, să mergi acolo şi să culegi informaţiile pe care ţi le cerem noi sau să stai aici unde nimeni nu va fi răspunzător de ceea ce ţi se poate întâmpla.

– Ăştia sunt termenii?

– Exact. Ai toată săptămâna asta să deliberezi. Eu te voi suna duminică noaptea.

– Nu-i nevoie.

– Ce anume?

– Să mă sunaţi duminică noaptea.

– De ce?

– Fiindcă deja am hotărât. Rămân. E singura opţiune validă. Restul e iluzie.

– Eu zic să te mai gândeşti. Nopţile astea îţi pot sfătui şi îndrepta gândurile spre binele familiei tale. Ştiu că ai doi copii. Ar fi păcat să rămână singuri.

– Nu vă faceţi griji. Au cu cine rămâne.

– Cu cine?

– Cu Hristos. El ne păzeşte pe toţi. Chiar şi pe dumneavoastră.

– Înţeleg, zise Vică, zâmbind uman. Am mai întâlnit oameni ca tine şi ştiu că n-am cum să-i conving la ceva în care ei nu cred. Acest Hristos în Care eu nu cred te face aşa sigur de răspunsurile tale? Te admir sincer. În serviciul meu am tot felul de cazuri. Cei mai mulţi dintre oamenii care ajung la noi sunt laşi, jalnic de laşi, le şiroieşte frica din priviri. Cei mai fricoşi fac pe ei numai când se răsteşte cineva la ei. Putem face din ei ce vrem, dar ce să faci cu asemenea legume? Ce păcat că oameni ca

tine au astfel de criterii! Cu Hristos eşti în pierdere, părinte! Hristos e un om care a murit. Învierea Lui e o poveste pe care am vrea s-o credem şi nu putem. E prea ridicolă. Se duce în iad şi îl eliberează pe Adam. Ştiu despre ce e vorba. Dar nu accept.

– E mult mai mult decât credeți dumneavoastră, zise părintele, în timp ce paşii lor călcau pe aleile Bulevardului Karl Marx. Este o lumină pe care neavând-o în inimă nu vă puteți imagina cum arată şi chiar o negați. De ce s-o negați? E prea devreme şi prea pripit. Chibzuiți! Eu vă spun că Dumnezeu există şi e aici cu noi. El e Lumina. Dumneavoastră nu-L vedeți, dar eu da.

Locotenentul se opri din mers şi privi insistent spre preotul acela care vorbea impetuos. Parcă în momentul acela un Dumnezeu necunoscut Se înfiripa sub ochii lui. „E o prostie! – gândi el. Ştie doar să vorbească. Aşa a făcut religia dintotdeauna. A sedat.” Locotenentul zâmbi triumfător că a depăşit acea nelămurire iscată de cuvintele preotului şi păşi mai departe. Erau puțini oameni şi se aşezară pe o bancă.

– Aceasta este o lume pe care a construit-o partidul. Dumnezeu n-a pus niciun

deget la ridicarea ei. Unde era Dumnezeu atunci?

– Dumnezeu este pretutindeni. Şi el poate amesteca oricând limbile, încât Turnul Babel să se prăbuşească.

– Cine?

– În Vechiul Testament, oamenii au decis că pot construi un turn înalt, prin care urcându-se la cer vor arăta lumii întregi că Dumnezeu nu există. Sau că a murit. Sau dacă n-a murit Îl vor lua ei de guler şi-l vor arunca în neant.

– Mda. Ştiu acum ce vrei să spui. Dar a trecut mult timp şi se pare că e adevărat!

– Ce anume?

– Că Dumnezeu e mort.

– Eu sunt aici martor că Dumnezeu e viu. Priviți la mine şi vă e suficient. Şi pentru dumneavoastră există mântuire. Dumnezeu nu face distincție între oameni. El îi cheamă pe toți. Şi pe bandit şi pe securist.

– Eşti minunat, pe cuvântul meu. Te-aş crede. Aş vrea să te cred, dar nu pot şi mă rezum la admirație. Te admir pentru că poți crede cu aşa tărie într-o persoană inexistentă.

– Ați spus bine o persoană. Înseamnă că nu sunteți aşa departe de Ea. Persoana înseamnă comuniune, iubire. Când cineva spune persoană şi nu ins, individ, atunci a

făcut un pas uriaş spre Dumnezeu cel întreit în persoane. Încerc să văd în dumneavoastră ceea ce dumneavoastră înşivă nu vedeți sau nu puteți încă vedea. Nu cred că e nevoie să treacă mult timp şi lucrurile acestea se vor aşeza. Mă rog pentru credința dumneavoastră. Am văzut o lumină pe care într-o zi Dumnezeu o va pune în sfeşnic.

– Nu. Te rog! Nu vreau să te dezamăgesc. Îți spun încă o dată. Cred că e vorba de o poveste. E drept că atunci când vorbeşti tu povestea devine frumoasă şi credibilă. Dar, odată cu plecarea ta, nu va mai fi decât pustiu. Se va aşterne deznădejdea. E ridicol!

– Uitați, eu Îl am pe Hristos aici... Şi părintele R. făcu un semn punând mâna pe piept în dreptul inimii. Îl iubesc şi vorbesc cu El. Eu trăiesc realitatea, în timp ce dumneavoastră nu, deşi, e adevărat, aveți toate şansele să o faceți. Nimeni nu vă împiedică. Nici chiar partidul. Ați cunoaşte aşa ce-i libertatea şi atunci ați înțelege decizia mea. Probabil că şi dumneavoastră ați proceda la fel dacă L-ați avea pe Hristos. Hristos e tot ce vă lipseşte!

– Eu aş proceda ca tine, poate, dar...

– Spuneți!

– Eu îi detest pe laşi!

– Vedeți?

– Ce?

– Dumneavoastră aveți toate argumentele să-L cunoaşteți pe Acela care a înfruntat moartea călcând-o şi dăruind întregii lumi viață. Ce-i mai minunat decât întâlnirea cu idealul?

– Şi crezi că idealul e Hristos? De ce n-ar fi frumusețea, iubirea, dreptatea? Pur şi simplu.

– Pentru că ar fi prea trist.

– Cum aşa?

– Principiile sunt neputincioase atunci când mai presus de ele nu există ceva mai înalt, Cineva cu care omul să intre în comuniune. Principiile nu aduc fericirea, ştiți şi dumneavoastră.

– Ce-i fericirea?

– Hristos răstignit şi înviat în noi, în inimile şi în carnea noastră.

– Îmi pare rău, zise locotenentul, ridicându-se deodată tulburat, nu mai pot sta. Eu te mai sun duminică noaptea, să te întreb ce-ai hotărât. Mai gândeşte-te. E în joc viața ta.

– Dacă în joc ar fi mai puțin decât viața mea, jocul ar fi anost.

– La revedere, părinte, şi cred că nu mai e nevoie să te sun. Înțeleg că eşti convins că ceea ce faci e bine. Eu...

– Nu vă faceți griji. Mă rog pentru dumneavoastră să-L primiți cât mai repede pe Hristos.

– Toate cele bune.

– Hristos a înviat!, domnule locotenent.

Locotenentul dădu să se întoarcă, dar parcă ceva îl trase înainte şi grăbind pasul, dispăru din raza vederii părintelui R.. Bulevardul era plin de flori de primăvară şi de trandafiri curățați. Pomii înfrunziseră, colorând cu un verde crud tot acel culoar din Calea Galați până în Călăraşi, aproape de Dunăre. Teii aşteptau înfiorați un timp potrivit pentru a răspândi mireasma, iar păsărelele cântau voioase, bucuroase de lumina soarelui şi de aerul cald şi plăcut care făcea pe câte un bătrân să pirotească timp îndelungat pe câte o bancă.

Părintele R. mergea agale, gândindu-se la spusele locotenentului. Venise oare vremea ca toate cuvintele pe care le spunea acelor tineri să fie pecetluite cu viața sa? Nu ştia. Dumnezeu hotăra pentru el. Ceea ce ştia era că o linişte şi o bucurie fără seamăn i se întipăriseră în inimă şi lumea i se părea o minune, un dar. „Ale Tale dintru ale Tale.” O pereche de tineri se aşeză pe o bancă, nu departe de el. La trecerea părintelui R., se ridicară şi cerură binecu-

vântare. Ei veneau la cateheze şi-l cunoşteau. Le era duhovnic.

– Părinte, de ce plângeţi? – întrebă fata îngrijorată. S-a întâmplat ceva?

– Sunt fericit, copii. Atât de fericit în Domnul, că nu mă pot abţine să nu plâng. Mă iertaţi că vă tulbur cu prezenţa mea. Mă iertaţi! Plec. Dar vă iubesc aşa cum nu v-am iubit niciodată!

Tinerii înmărmuriră aşa cum se ţineau de mână şi se aşezară tăcuţi pe bancă, privind în urma părintelui R.. Acest tată de copii ca ei era plin de o dragoste adevărată şi îi ţinea uniţi într-o legătură a rugăciunii pe care, făcând-o în fiecare seară la ora nouă, simţeau că Dumnezeu e în ei, Se trezeşte din ei. Hristos a înviat!

Capitolul 18

Catehezele Postului Mare. Despre frumusețea şi noblețea celui care se jertfeşte.

Cateheza aceea din vinerea de 21 aprilie îl uluise cu totul pe Bogdan Călin. Nu mai auzise asemenea cuvinte. Intrase într-o doară, văzând biserica deschisă şi fusese surprins de atmosfera dinăuntru. Doar lumina pâlpâitoare a candelelor şi a lumânărilor care avea ceva tainic, plin de un mister pe care el nu-l putea desluşi, deşi era un interior de biserică obişnuit, mai mult un fel de casă. Icoanele de pe pereți păreau că se mişcă, sfinții îl priveau numai pe el, de parcă erau vii şi aşteptau ca el să mai facă o mişcare, încă ceva. Privirea i se fixă însă pe catapeteasmă, unde vedea crucea cu Hristos cel răstignit alături de Care era Maica Sa şi Sfântul Ioan Evanghelistul. Nu ştia de ce, dar ceva, o forță îl atrăgea într-acolo. Tineri, copii, familii tinere erau în genunchi şi se rugau laolaltă cu preotul care întindea mâinile spre cer apoi făcea metanii mari, lovind cu fruntea de pământ. Se simțea sincer căzut de pe o altă planetă şi chiar vru să iasă afa-

ră, dar chiar atunci părintele se întoarse spre cei din biserică şi ceru iertare, ba nu, nu spre toți, ci spre el, se uita la el şi privirea lui, a părintelui, rămăsese în inima sa. Avea lacrimi privirea aceea. Îi veni şi lui să plângă aşa, din senin, şi se uită în dreapta şi în stânga să vadă dacă cineva îl urmăreşte. Nimeni nu îl băga în seamă. Se aşeză în genunchi şi, în întunericul acela lin, începu să plângă cu toate lacrimile pe care nu bănuise că le are în piept. De ce plângea? Nu ştia. Era bine acolo. Era aşa de bine. Era ca acasă. Nici acasă nu era aşa. Era ca şi cum, după multă vreme de exil, te întorci acolo unde sufletul tău doreşte. Ce odihnă!

Părintele R. termină Liturghia darurilor mai înainte sfințite şi ieşi pe solee. Ştia foarte bine despre ce avea să vorbească. Despre Fiul lui Dumnezeu, despre cât de necesar era ca ei, fiecare din ei, să credem că Cel ce a pătimit, S-a răstignit şi a murit pe cruce între doi tâlhari pe dealul Golgotei, a fost Fiul lui Dumnezeu, Iisus Hristos, Mântuitorul lumii. Hristos biruise şi lumea Îl întâmpina ca pe un Împărat biruitor. Arătase tuturor că poate învia morți şi vindeca bolnavi cu o putere pe care nimeni înaintea Lui n-o avusese şi nici după El nu avea s-o aibă. În seara de vineri, ca acum, ajunsese în Betania şi înnoptase în casa lui

Lazăr pe care îl înviase şi a surorilor lui, Marta şi Maria. Duminică intră în Ierusalim şi este primit cu osanale de mulțimea poporului. Însă nu toți L-au primit aşa. Fariseii, cărturarii, îngâmfații şi invidioşii, saducheii şi alți răutăcioşi fierbeau de mânie şi aşteptau un moment propice pentru a-L ucide.

– Hristos ştia că vine spre junghiere ca un miel şi totuşi a venit. Putea să găsească o soluție de a Se salva şi n-a făcut-o. A ales moartea, a ales să moară pentru ca noi să înviem. Iubirea Lui pentru noi este mai presus de orice închipuire.

Aici părintele R. se opri şi începu să plângă. Părintele plângea la slujbe, plângea când vorbea despre Hristos şi îi învățase şi pe ei să plângă. Cu câtă dragoste Se revărsa Hristos pe chipurile lor! Nimeni nu se ruşina de lacrimi. Plângeau şi ei, arătând prin aceasta că sunt vii, că inimile lor comunică şi se comunică în Hristos, formând un cerc al trăirii adevărate.

– Copiii mei iubiți! Noi nu trebuie să ne aşteptăm să fim întâmpinați altfel de cum a fost El întâmpinat de această lume. În pomii cei stricați nu se aruncă cu pietre, ci numai în cei buni. Iar orice lucru bun şi de folos sufletului spre mântuire aduce cu sine şi prigoană. Aşteptați-vă la ispite de

tot felul! Fiți trezvitori! Lâncezeala e mama păcatului! Lucrați acum, câtă vreme este Lumină, ca să nu vă prindă întunericul! Iată, Hristos stă nevăzut cu noi şi noi trebuie să fim gata de a răspunde iubirii Sale. Orice ezitare este o cădere şi orice cădere este dureroasă în sine. „Îndrăzniți, zice Hristos, Eu am biruit lumea.” La aşa ceva sunteți chemați, copii. La biruirea lumii. Şi cred că veți învinge. Dar lupta voastră contra păcatului, rugăciunile laolaltă, faptele pe care le lucrați, sunt motive pentru ca voi să fiți loviți. Nu vă temeți! Luptați alături de Biruitor, alături de Cel mai puternic. Dar veți fi încercați şi ați şi văzut deja, mulți dintre voi, cum pe măsura înaintării în Viața Hristos apar palmele, scuipările şi batjocura. Să nu descurajați! Pentru El răbdați. El este şi aşteaptă de la voi toate acestea pentru că vă iubeşte şi prin suferință vă curăță. Ca să nu vă mândriți. Eu vă cunosc pe toți şi vă ştiu lupta şi curajul şi dragostea. Despre toate acestea Îi voi spune Lui, atunci când voi sta înaintea tronului slavei Sale să dau mărturie despre voi, fiindcă voi mi-ați fost încredințați mie şi eu pentru voi mă rog. M-am rugat şi înainte de a vă cunoaşte şi Dumnezeu v-a trimis la mine, ca eu să garantez pentru voi. Şi ce garanție pot da eu decât

viața mea? Pentru că valoarea voastră e mare şi garanția trebuie să fie aşijderea. Mă bucur pentru voi, mă bucur pentru mine. Fără voi, viața mea n-ar valora nimic. Îmi iubesc soția şi copiii şi ei sunt aici cu voi şi lângă voi. I-ați văzut mereu. Sunt bucuria mea!

Cei doi băieței începură să zâmbească şi să se uite la mama lor, iar Nina, care vedea toate acele priviri ațintite spre ea, se fâstâci, îşi plecă ochii în jos şi simți flăcări în obraji. Îl cunoştea bine pe soțul său, părintele. Era iubitor, dar acum exprima totul atât de tandru, încât...

– Dar ei sunt doar sprijinul pe care Dumnezeu mi l-a dat spre a vă căuta pe voi, cei pe care v-am şi găsit. Vă mulțumesc că sunteți! Ați răsărit dintr-un pământ pe care eu l-am lucrat prost, căci n-am ştiut îndeajuns să îngrop mai mult din mine. Acum ştiu că pentru un rod bogat e nevoie ca sămânța să fie bine ascunsă în pământ. De fapt, am ştiut mereu lucrul acesta, însă Dumnezeu a avut răbdare cu mine. La anii mei, iată, sunt părinte al atâtor fii şi fiice! E o minune, credeți-mă! Timpul a sosit. Aveți acum temelie bună şi nu mă mai tem pentru voi. Împreună alcătuiți Biserica. Trupul ei, viața ei. A venit primăvara! E o primăvară aşa cum n-a mai

fost alta şi inimile voastre nu pot să nu o simtă, pentru că eu însumi simt, iar în inima mea vă am pe toți. Aşteptam acest anotimp pe care nimeni nu-l anunța. Anotimpul inimilor curate, primăvara gândurilor noi şi despătimite. Asta mă bucură atât de mult, încât sunt orb pentru orice altă primăvară. Nu mai înțeleg nimic din ceea ce e în afara Bisericii, ci totul numai în Hristos şi în Biserică. M-am rupt de lume pentru voi şi nu vreau să mă mai întorc la ea. Ar fi prea pustiu şi deznădăjduitor să am o viață care nu a fost niciodată viață, ci moarte. Eu nu mă întorc la moarte, fiindcă L-am văzut pe Hristos, Cel ce e Viață, iar vouă despre această Viață v-am vorbit, întru Ea v-am îndrumat. Acum ați crescut şi ştiți ceea ce şi eu ştiu: că lumea e moarte fără Hristos. Eu v-am învățat să alegeți de acum, ca să nu bâjbâiți mai târziu. Aveți curaj. Îndrăzniți să pierdeți în lume ca să câştigați în Hristos! Desprindeți-vă de amăgire şi efemer ca să vă cuprindeți inimile în veşnicia pe care Hristos e gata să ne-o dăruiască! Muriți ca să înviați! Sămânța până nu moare nu rodeşte.

Părintele R. se întoarse cu fața către altar şi, ridicându-şi mâinile în sus, zise cu glas pătruns de o iubire care pe Bogdan Călin îl năuci de-a dreptul:

– O, Doamne Iisuse Hristoase, Împăratul noului Israel, vezi starea noastră în care ne găsim! Iată-ne loviți din toate părțile de o mulțime de rele. Suntem orbi – luminează-ne! Suntem nestatornici şi slabi – întăreşte-ne! Ajută-ne să nu Te mai întristăm prin păcatele noastre! Fereşte-ne ca nu cumva astăzi să strigăm „Osana”, iar mâine să zicem cu vrăjmaşii Tăi: „Să se răstignească Acesta!”. Fereşte-ne, Stăpâne, ține-ne mintea întreagă! Tu eşti Dumnezeul nostru, Împăratul şi Părintele nostru şi pe Tine Te vrem şi Te iubim, Ție vrem să-Ți slujim acum şi pururea şi în vecii vecilor! Amin!

Tinerii mai stătură un timp, purtând discuțiile lor obişnuite, apoi, treptat, bisericuța se goli. Ca şi Bogdan Călin, toți plecară cu o impresie adâncă, de fapt, cu mai multe impresii care interferau în sufletele lor. Părintele vorbise parcă apăsând pe o pedală şi accelerând apropierea lor de Hristos, de Săptămâna Patimilor care se apropia. Era flacără vie în cuvintele lui, căci aşa era, simțeau toți cum ard. Pe drum, în tramvai, ajunşi acasă, cu capul pe pernă, ei, copiii crescuți în bisericuță în trei-patru ani, aveau în inimi amintirea puternică a rostirii. Era ceva nestins.

– Aşa ceva nu se uită viața întreagă, zise Bogdan Călin, povestindu-i soției sale cum fusese la biserica părintelui R..

Capitolul 19

Despre cum oamenii securității construiesc un scenariu în cele mai fine detalii.

Tovarăşul Z. era mulțumit. Fusese înaintat în grad, iar treburile mergeau conform ordinului sosit de sus. Aflase de la un informator că în oraş ar exista un grup de sectanți care oricând s-ar putea pune la dispoziția partidului şi că erau supărați pe preotul R.. „Ce mama ei de treabă, reacționă Z., sectanți ne trebuie nouă la Securitate? Nu ne e de ajuns că ne luptăm cu dracul ăsta de popă, ne mai trebuie şi Michiduță? Ce mă interesează supărarea lor? Eu am supărarea mea. Partidul are supărarea lui. Astea sunt supărări, da." Acum, însă, când trecuseră deja câteva săptămâni îşi aduse aminte de treaba asta şi îi încolți în minte un plan.

Protoiereul Haritonovici se întorsese din voiaj şi prezentă un raport. Z. îl luă şi-l trânti într-un dosar, fără să se uite la el. Altceva era important acum. O femeie care lucra pentru ei trebuia învățată cum să spună ceva foarte important, încât popa să creadă, iar lucrul acesta n-avea cine să-l

facă mai bine decât Haritonovici. Protoiereul înțelese imediat despre ce e vorba, ba chiar mai mult decât atât. Sosise ziua eliberării sale. Bucuria că nu se va mai simți persecutat fu atât de mare, că abia printr-o grimasă urâtă reuşi să-şi ascundă hohotul lăuntric. Intră într-un birou antifonat şi văzu o duduie pe care n-o cunoştea. Era lecția vieții lui. Trebuia să reuşească.

Z. rămase în biroul lui. Îl strigă pe Iftimescu şi-i zise:

– Cu Mexicanu' ce se mai aude? Ştii ceva?

– Cică s-ar fi scrântit tare de tot, să trăiți!

– Adică?

– Adică stă de vorbă cu nebunii, zâmbeşte, face cruci... De-ale lor! Dar doctorul e mulțumit!

– De el?

– Da. Studiază, îmi zicea săptămâna trecută, un nou fenomen ce ține de patologia exprimării pacienților. Lucrul ăsta n-ar fi fost posibil fără Mexican. De când l-am dus acolo, susține doctorul, nebunii s-au schimbat.

– E diliu şi ăsta!

– Aşa cred şi eu, tovarăşu...

– Tovarăşul maior!

– Aşa cred şi eu, tovarăşu’ maior! Să trăiţi!

– Bă, Iftimescule! Dă-i dracului pe Băleanu, cu Mexicanu’ şi nebunii lor! Ştii ce voiam să te întreb?

– Nu, tovarăşu’ maior! Să trăiţi!

– Cum aflăm noi câte ceva despre iehoviştii ăştia?

– Despre cine, tovarăşu’?

– Tovarăşul maior, boule! Dacă mai omiţi o dată treaba asta, te calc în picioare, ai auzit?

– Am auzit, tovarăşu’ maior! Să trăiţi!

– Sectanţii.

– Păi, aşa spuneţi, tovarăşu’ maior. Lăsaţi că se rezolvă.

– Urgent.

– Urgent. Să trăiţi!

Iftimescu ieşi, iar Z. îşi scoase pachetul de Kent din buzunarul vestonului şi aprinse o ţigară. Trase în piept fumul şi-l expiră pe nas, apoi clefăi din gură de câteva ori şi privi cu o plăcere deosebită pe fereastra biroului la zidul cenuşiu. În capul lui se derula un film care îi producea evidentă încântare. Ce vedea el?

Azi trebuia rezolvat totul. Era marţi, 25 aprilie 1989. Iftimescu sosi după vreo trei sferturi de oră şi informaţiile i se părură preţioase lui Z.. Secta iehoviştilor era

revanşardă. Cuvântul era absolut minunat, se gândea Z.. Violenți, antisociali, anarhici, împotriva serviciului militar. Ce mai, adevărați draci! Parcă simțea că ține cu popa când auzea de sectanți! Dar asta era altă treabă. Nu trebuiau amestecate lucrurile.

– Iftimescule, e bine.

– E bine, tovarăşe maior! De ce să nu fie bine?

– Uite cum facem. Mâine e o zi importantă. Mergem amândoi la o petrecere!

– Mergem, tovarăşe maior! Mie îmi place să petrec cu dumneavoastră!

– Du-te dracului, că minți! Şi te iau la palme dacă mă contrazici. E aşa că minți?

– Aşa e, tovarăşe maior! Dumneavoastră ştiți mai bine decât mine! Să trăiți!

– Ascultă aici…

Şi Z. începu să-i dea detalii despre petrecerea de a doua zi, gesticulând larg, şoptind, ridicând tonul, scuipând pe jos şi ştergând cu bocancul pe care partidul îl dădea angajaților. Câți scuipați nu ştersese cu bocancul! Erau mulți, nu le mai ştia numărul. Nu-i uşor să trăieşti fără să scuipi. Aşa e viața asta mizerabilă, gândi el. Şi la fel gândi şi Iftimescu după ce ieşi, scuipând pe hol şi ştergând nervos cu bocancul.

Capitolul 20

Spovedania părintelui R. din Lunea Patimilor. Chipul frumos al hotărârii de a-L mărturisi pe Hristos.

Săptămâna Deniilor era frumoasă. Primăvara avea un farmec aparte şi simţeai că viaţa este pretutindeni, iese ea singură la iveală, te întâmpină fără să-ţi ceară s-o cauţi. Oamenii se plimbau pe bulevarde, pe faleză, prin parcuri şi grădini. La orele 18.00 începea slujba. Clopotele bisericilor dădeau o notă tristă acestui peisaj de sărbătoare. Aminteau că Hristos Domnul Îşi începea drumul pătimirilor Sale. În lunea aceea, pe la trei după-amiaza, părintele R. plecase spre Biserica Sfântul Ioan Botezătorul. Părintele său duhovnic îl aştepta acolo la scaunul de spovedanie. Nu mai era nimeni altcineva. Părintele R. se închină la icoana Mântuitorului, a Maicii Domnului şi a Sfântului Ioan şi îngenunche smerit înaintea părintelui său duhovnicesc, a cărui suferinţă o ştia. Cancerul pe care-l avea la picior era un semn de iubire pe care Dumnezeu îl arată fiilor Săi. Nu-l

auzise să se plângă vreodată, deşi avea dureri groaznice.

– Ia spune, fiule, zise părintele D., după ce-i citi molitva de dinainte de spovedanie şi-i puse epitrahilul pe cap.

– Părinte, acum o săptămână am primit un telefon la miezul nopții. A doua zi m-am întâlnit cu un locotenent de securitate care mi-a zis că plecarea în Germania era un motiv pentru racolarea mea ca informator. Am refuzat categoric şi, din vorbele lui, am înțeles că se poate întâmpla orice.

– Ți-e frică?

– Nu. Cu Hristos în inimă nu mă simt deloc în primejdie. Mă gândesc totuşi...

– La copii.

– Da. La Nina, la copii. Vor rămâne...

– Nina ştie?

– Nu. Nu i-am spus nimic. N-am vrut să se îngrijoreze.

– Ai făcut bine. Fereşte-te să mergi singur pe stradă după ce ieşi de la denii, fiindcă e cam târziu. Ia câțiva dintre copiii aceia mai bine clădiți ca să te însoțească până acasă. Să nu-ți fie ruşine! Paza bună trece primejdia rea! Nu mai are nici securitatea libertatea pe care o avea înainte, când te ridica de pe stradă în văzul tuturor.

– V-am spus, părinte. Nu mă tem. Totuşi, am să fac aşa cum spuneți.

– Acum aş vrea să o luăm altfel. Îți aminteşti de momentele acelea din facultate când îți doreai să te preoțeşti, când Îi cereai lui Dumnezeu să-ți dea cuvânt cu putere multă?

– Desigur. N-am cum să le uit vreodată.

– Ce promisiuni I-ai făcut atunci lui Dumnezeu?

– Că o să-I slujesc cu fiecare celulă şi cu fiecare nerv. Asta ştiu şi asta fac. La asta am fost chemat. Inima mea nu-i a mea dacă nu-i mai întâi a Lui. Nina a trebuit să ştie lucrul ăsta. I-am spus că eu voi fi soțul ei, dar eu nu-mi aparțin mie şi nici ei, ci lui Hristos, Cel ce m-a luat dintre oameni ca să-mi dea atâtea.

– Dacă Hristos îți cere totul, eşti pregătit să-I dai?

– Sunt. Eu ştiu la Cine am intrat slujitor şi nu vreau să uit acum. Lumea asta oferă prea puțin.

– Fiule, Hristos să te apere şi să te păzească neîncetat.

La sfârşitul spovedaniei, duhovnicul îi citi rugăciunea de dezlegare şi-l chemă în altar, unde îl împărtăşi. Apoi, îşi îmbrățişă fiul duhovnicesc şi-i zise:

– „Fericiți veți fi când vă vor ocărî şi vă vor prigoni şi vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, mințind pentru Mine. Bucurați-vă, că plata voastră multă este în ceruri!”

– Blagosloviți şi Hristos a înviat, părinte!

– Adevărat a înviat, fiule!

Părintele R. ieşi din biserică şi merse pe jos, tăind Calea Galați, pe o străduță lăturalnică, fără zgomot, socotind că aşa va ajunge la parohie mai repede. Era plin de lumină şi de speranță pe care nimeni nu i le puteau lua. Pomi înfloriți peste tot.

Capitolul 21

Denia primirii Patimilor celor mântuitoare. Starea de har a părintelui R. care mulţumeşte Împăratului, Unicului Împărat, pentru toate. Elisabeta şi Robert-Alexandru se pomenesc unul lângă altul.

Ce frumoasă fusese denia de luni seara! Părintele R. parcă plutise slujind. Nu vorbise la sfârşit nimic. Doar miruise. În ochi avea o strălucire pe care tinerii se înghesuiau să o primească. Şi aşa plecau: plini de strălucire. Ce frumos era! Îţi venea să nu mai pleci din bisericuţă. „În biserica slavei Tale stând, în cer ni se pare a sta!" Îţi venea să-I mulţumeşti lui Dumnezeu pentru orice lucru, pentru fiecare clipă, pentru mila Sa, care răzbătea din amănuntele acelea aparent banale. Amănunte! La Dumnezeu nu sunt amănunte! Legătura dintre inimi, ce taină! Hristos umplând de bună mireasmă rugăciunea lor! Hristos pătimeşte. Se pregăteşte pentru Înviere, dar mai întâi... mai întâi trebuie să fie bătut şi scuipat, apoi să moară. „Plângem şi noi, Hristoase! Nu putem, nu putem sta pe marginea drumului. Vrem şi noi să purtăm

crucea Ta. Dă-ne-o s-o ducem măcar puțin fiecare, ajută-ne s-o ducem! Mergem oriunde, numai să fim împreună. Primeşte-ne pe noi, copiii şi tinerii, la jertfa Ta cea mare, schimbă-ne inimile ca să nu mai trăim decât cu Tine, Fiule al lui Dumnezeu! Iată-ne, am venit aici auzind glasul Tău cel dulce, chemarea Ta blândă."

Robert-Alexandru simțea că în inima sa se preface ceva cu neputință de exprimat în cuvinte. Doctorul inimilor venise la el şi-i vorbea într-un fel pe care el nu-l cunoscuse până atunci. Ar fi vrut să fie ca fata aceea care stătea mereu în genunchi şi plângea, dar el n-avea lacrimi. De ce nu putea plânge?

– Nu poți plânge, copile, îi spusese la spovedanie părintele R., pentru că în casele mari locuiesc sufletele mici.

– Cum adică, părinte?

– Sufletelule, uite cum e. Tu ți-ai construit o vilă cu câteva etaje şi tot nu te saturi. Vila aceasta e visul tău omenesc care, fără ca tu să-ți dai seama, Îl alungă pe Hristos din inima ta. Hristos nu e obişnuit să stea în măreții lumeşti, el alege loc smerit, iesle săracă. Trebuie să alegi ce vei face. Sau vei păstra visul şi lumea se va pleca înaintea ta, dar Hristos Se stinge în sfeşnic, sau primeşti să-L urmezi pe Doctorul

inimilor şi atunci vei abandona tot pentru El, iar El va îți va dărui o inimă iubitoare.

Facultatea de Medicină la care era student era ca o hală rece de abator. De câte ori venea din provincie, de-acasă, cu sufletul încălzit de iubirea părintelui R., simțea că îl cuprind fiori reci şi cu cât stătea mai mult cu atât inima lui se transforma în sloi. Ce peisaj arctic! Cu frigurile acelea universitare venea acasă, bolnav, şi părintele R. îl vindeca. De aceea, în postul acela hotărâse ca fiecare sfârşit de săptămână să-l petreacă acasă, spre disperarea părinților lui, care nu înțelegeau de ce trebuie pentru un popă să suporte atâta cheltuială. Nu înțelegeau că nu se pierde nimic, ci se câştigă. Şi se câştigă enorm.

Colegii săi de grupă nu credeau în Dumnezeu. Râdeau de el. Iar el îi disprețuia.

– Tu nu-i disprețui, copile, ci iubeşte-i! Pomeneşte seara pe fiecare la rugăciune şi o să vezi minunea lui Dumnezeu. Aşa cum se întâmplă şi cu tine. La asta eşti chemat, asta e misiunea ta. Începe să fii medic de pe-acum! Vindecă rănile acestea grele prin rugăciune cu lacrimi, căci, nu uita, Dumnezeu te cheamă să înțelegi altfel decât ei. Dăruieşte mult, ca să primeşti mult. Înțelege cât de mult le lipseşte lor

Hristos, Cel ce dă minților luminare şi inimilor fierbinte dragoste. Ei sunt primii tăi pacienți, priveşte-ți frații bolnavi şi plângi!

Acum, Hristos făcea vivisecție pe inima lui şi îşi simți ochii umezi. Îşi pomenea în fiecare zi colegii şi, de la un timp, Îi vorbea cu durere lui Dumnezeu despre ei. Mai avea ceva pe suflet.

– Părinte, eu...

– Spune, copile.

– Mă gândesc câteodată că mă voi căsători, părinte.

– Foarte bine. Asta e chemarea ta.

– Şi îmi imginez că soția mea ar trebui să fie exact ca fata aceea care stă de fiecare dată în dreptul icoanei cu Sfântul Mucenic Dimitrie şi plânge...

– Beta. Da. E fată tare iubitoare de Hristos. Inima ei bate pentru Mirele ceresc. Aşa trebuie să fie şi soția ta. Ai model bun. Tu mai ai un an până termini, nu-i aşa?

– Da. Anul următor pe vremea asta mă pregătesc de examenul final şi...

– Beta e o fată bună. Nu vă cunoaşteți, aşa-i? Rămâi mâine după denie, ca să vorbim ceva. Bine?

– Da, părinte.

La sfârşitul slujbei, părintele a miruit şi n-a spus nimic. Nimeni nu aştepta mai mult. Le era de ajuns că trăiau cu Hristos. Părintele R. a plecat apoi alături de Nina şi cei doi băieței, având alături un grup de studenți pe care îi rugase să vină până la el acasă, pentru a le da câteva iconițe.

A doua seară, marți, părintele R. şi familia sa au plecat alături de Beta şi Robert-Alexandru. Erau ultimii. Nina o oprise pe Beta să o întrebe de familie, de şcoală, de multe altele şi bisericuța se golise treptat. Părintele R. ieşi din altar, închise biserica şi veni alături de Robert-Alexandru către Nina.

– Alexandru merge cu noi. Am să-i dau o carte. Alexandre, tu o cunoşti pe Beta? Beta, voi vă cunoaşteți?

– Nu, părinte, răspunse Beta, pierzându-se un pic.

– Uite că Hristos ne adună, El vrea să fim împreună, spuse părintele R., îndemnându-i să pornească înspre Barieră. Alexandru e student în anul V la Medicină la Bucureşti şi cred că are chemare de la Doctorul inimilor, mare dar.

Robert-Alexandru se înroşise. Nici nu putuse să se uite la Beta. Beta însă se uita la el şi începuse să zâmbească. Parcă îi dispăruse nesiguranța. Băiatul ăsta avea o

blândețe în ochi care o uimea. Cu Hristos în inimă va fi un medic extraordinar, gândi ea.

– Iar Beta este o elevă în clasa a XI-a care are un sens deplin al vieții cu Hristos.

Părintele R. locuia în Hipodrom, un cartier pe care partidul îl gândise după un plan circular, pentru ca totul să fie bine controlat. Într-acolo se îndreptau. Nina era efervescentă. Vorbea continuu, întreba, gesticula, simțea o bucurie şi o emoție asemănătoare cu a celor doi tineri alături de care mergeau. Îi provoca la discuții, îi întreba de cărți, de colegi. În seara aceasta încântătoare de sfârşit de aprilie, simțea fremătând în ea o amintire atât de scumpă: cea a primei sale întâlniri cu părintele R., soțul ei. Aceeaşi Săptămână a Deniilor, o primăvară plină de har, aşa cum devenise şi viața lor. Iar aceşti tineri erau icoana curată a iubirii de la început, pe care numai Hristos ştie s-o păstreze neatinsă şi nepătată. Îi veni să-l ia de mână pe părintele, şi asta făcu. Părintele R. simți la Nina o iubire statornică. „Cu femeia asta pot străbate orice drum, oricât de primejdios ar fi”, gândi el. Cei doi, Beta şi Alexandru, se pomeniră unul lângă altul. Amândoi se uitau la familia minunată cu copilaşii care crescuseră sub ochii lor. Ajunşi la casa pă-

rintelui, Alexandru primi o carte cu viața Sfinților Cosma şi Damian, doctori fără de arginți. Luară binecuvântare şi plecară. O conduse pe Beta acasă, locuia în apropiere, şi apoi visă, visă, visă cu fiecare pas pe care-l făcea.

Nina era ostenită. Fusese o zi plină, iar emoția o epuizase. Copilaşii adormiră uşor. Se întinse şi adormi şi ea imediat. Părintele se gândi că a doua zi dimineața, la ora 10.00 începea slujba Sfântului Maslu. Era Maslu de obşte şi veneau mai mulți preoți.

Aşa se făcea în Postul Mare. Parohia lor picase de rând în Miercurea Patimilor. Era bine. Suferința lui Hristos vindecă lumea de boli şi de moarte. Părintele R. se uită la ceas. Era timpul când începea rugăciunea. Deschise Psaltirea la catisma a zecea, făcu rugăciunile începătoare, apoi începu: „Spre Tine, Doamne, am nădăjduit, să nu fiu ruşinat în veac. Întru dreptatea Ta, izbăveşte-mă şi mă scoate, pleacă urechea Ta către mine şi mă mântuieşte. Fii mie Dumnezeu apărător şi loc întărit, ca să mă mântuieşti. Că întărirea şi scăparea mea eşti Tu...”

Capitolul 22

Înmormântarea mucenicului lui Hristos şi lacrimile curate ale tinerilor. Primele dezinformări.

Vestea căzu ca un tunet asurzitor. Oraşul întreg fu răscolit. Bisericuța din Concordiei era în doliu. Murise păstorul cel bun, punându-şi viața pentru oile sale. „De ce să nu plângem? De ce să nu stăm aici cu părintele care ne-a fost tată şi mamă şi ne-a învățat să fim oameni următori lui Hristos? De ce să plecăm acasă, dacă aici e casa noastră?"

Sicriul era înconjurat de flori şi de copii care plângeau. Părintele îi învățase să plângă şi ei, acum, îi arătau cât de bine ştiau lecția. Nu ar fi vrut să plângă pentru asta. Nu ar fi vrut. Dar iată că timpul era pregătit pentru moarte, pentru ca din moarte sămânța să rodească însutit şi înmiit. În bisericuță nu mai încăpeau alți oameni, fiindcă toți tinerii aceia stăteau unul lângă altul înghesuiți ca mlădițele care ies din vie. Sicriul acela era viu. „Părintele nu e mort, părintele e viu. Uitați-vă la noi şi

veți vedea cât de viu e! Un părinte, o mamă iubitoare. Hristos l-a luat pe cel mai bun dintre noi şi l-a aşezat la masă cu El, cinstindu-l ca pe un prieten. Dar cât de dor o să ne fie de tine, părinte drag! Doamne, cât de dor o să ne fie de el! Ce ne vom face fără el?”

Slujba de înmormântare se făcu după rânduială. Veni şi episcopul cu tot soborul preoților şi diaconilor. Oraşul întreg venise. Auzise de întâmplare. Îl cunoscuseră, îl cunoşteau din auzite, din cuvintele altora sau, pur şi simplu, treceau şi se opreau, pentru că era imposibil să treci şi să nu te opreşti. Ceva te țintuia în loc şi te făcea să nu mai continui drumul pe care îl urmai, ci să te ții după convoiul acela aşa de trist, unde toți plângeau. Nina şi copilaşii lor, tinerii aceia mulți.

Drumul spre cimitir nu era foarte lung. Securitatea şi miliția intraseră în alertă şi împânziseră oraşul cu oamenii lor. Nu se mai lucra în schimburi. Toți lucrau un singur schimb, acum. Toți erau pe străzi şi priveau atent, ascultau. Toată această imensă adunare de oameni reprezenta un pericol real la adresa partidului şi trebuia acționat cu mult tact. „Dacă se pornesc ăştia împotriva noastră acum, ne mănâncă de vii”, gândi Z., care şi el mişu-

na prin mulțime. „Ăsta-i poporul, un monstru cu multe guri flămânde, gata să ne înghită!”

Dar poporul mergea îndurerat pe urmele acestui pătimitor şi vorbea în şoaptă. Se răspândise vorba că ar fi fost ucis de sectanți. Martorii lui Iehova îl urau pentru sufletele pe care el le câştigase pentru Biserică şi se răzbunaseră. Doar se ştie cât de anarhici şi impulsivi sunt! Z. era mulțumit auzind o astfel de discuție între două femei. Planul său izbutise. Iftimescu era nu cu mult mai încolo şi vorbea cu un bătrân în şoaptă:

– Nu cred, tataie, că a căzut de pe scări.

– Nici eu. I s-a înscenat totul.

– Sigur.

– Securitatea l-a omorât, strângea atâta lume la biserică şi mai ales pe tineri.

– Nu-i adevărat!

– De unde ştii?

– Am vorbit chiar cu el înainte cu câteva zile şi-mi spunea că martorii lui Iehova îi poartă sâmbetele şi-l urmăresc prin oraş.

– I-auzi!

– Da. Sectanții l-au atras în cursă şi s-au răzbunat.

Ca Iftimescu erau mulți care făceau acelaşi lucru. Intrau în discuții şi dădeau întâmplării sensul pe care Z. îl gândise. După înmormântare, oamenii rămăseseră pe străzi. Nu se îndurau să plece acasă. Z. intrase în panică şi mai să lovească într-unul care înjura partidul şi tot neamul lui de evrei care au fost aduşi aici ca să sugă țara şi să ne omoare unul câte unul.

– Pentru că suntem proşti şi ne e frică! De-aia! Dacă sărim cu toții îi scoatem pe ăştia din țară.

– Ai dreptate, îi răspunse altul. N-am ştiut niciodată să ne revoltăm.

– Uitați-vă câți suntem! De ce a ieşit atâta miliție pe străzi? Le e frică de ce putem face împreună!

Z. se depărtă în grabă, reținând figura acelui individ. Curând aveau să se întâlnească. Trebuia! El nu lăsa niciodată greşelile nepedepsite, iar această obrăznicie la adresa partidului trebuia plătită scump. Ieşise din Şcolilor şi intră pe Mihai Bravu, strada perpendiculară. Voia să ajungă la biserică, să vadă cum arată o cochilie pustie. Melcul a murit! Ha-ha-ha! Se zbătuse să trăiască. Era puternic. Dar securitatea şi partidul erau şi mai puternice. El îl privise până când ochii i se sleiseră de venirea morții. Nu merita popa viața pe care parti-

dul o dădea tuturor! Nu înțelesese, deşi nu era prost, că partidul este respirația de zi cu zi? Că fără dreptate socială, fără luptă de clasă, fără progres, fără siguranță, fără revoluție continuă nu se putea trăi? De ce insistase aşa de mult cu Dumnezeul ăsta al lui? Iată falimentul! El a murit şi ceilalți trăiesc. Popa nu înțelesese sensul existenței şi atunci când nu înțelegi, mori.

Capitolul 23

Atragerea părintelui R. în cursă. Asasinarea se petrece în apartamentul conspirativ al securității din blocul E1, scara 5.

La ora 6.00 părintele R. era la biserică. În Miercurea Patimilor fusese programată slujba Sfântului Maslu şi veneau mulți preoți şi mulți credincioşi. Era Maslu de obşte. Pregăti toate cele de cuviință şi intră în Sfântul Altar, unde se puse în genunchi şi citi rugăciunile de dimineață. După o oră, telefonul zbârnâi şi o femeie plânse efectiv la telefon, spunându-i că mama ei e bolnavă grav şi trebuie împărtăşită. Ea însăşi a cerut asta.

– Vă rog din suflet, părinte, e sufletul mamei mele şi e datoria mea să o pregătesc de cele veşnice. Puteți veni acum?

Părintele se uită la ceas. Era 7.00. Avea timp suficient. Într-o oră era înapoi, cu ajutorul Domnului. O anunță pe doamna de la pangar că pleacă să împărtăşească o bătrânică care locuia într-un apartament la E-uri, luă cutiuța cu Sfântul Trup şi Sânge al Domnului Iisus Hristos, o puse în geanta sa şi plecă. Tramvaiul sosi repede.

Urcă, compostă biletul şi se aşeză pe un scaun. Pe fereastră se vedeau blocurile noi din Călăraşi, trecu de Barieră, văzu Sala Polivalentă. Era acolo un ceas care arăta 7.15. Se uită şi la al său. Se sincronizau. Îşi aminti aproape instantaneu de un tânăr care-l întrebase dacă mai e timpul potrivit pentru a scrie. Era un student bun pe care Hristos îl aştepta într-un mod pe care el nu şi-l imagina. Abia după ce a primit răspunsul, a înțeles că Hristos din cuvintele părintelui R. îl privise adânc în inimă, acolo unde zăceau icoane prăfuite.

– Oricând e timp să scrii pentru Hristos şi nicicând n-a fost mai de prisos ca în acest moment cuvântul în care crezi atât de mult. Uite, pentru că este argumentul tău fundamental, pentru că-ți pui atât de tare speranța în acest biet cuvânt, poți fi extrem de dezamăgit şi nu m-aş mira să fi suferit deja în van zădărnicia acestei speranțe.

– E adevărat, recunoscu brusc tânărul. Mi-ați citit chiar întâmplarea ființei. De m-aş revolta, n-aş rezolva nimic.

– Revolta vine din egoismul patimilor cu care umpli cuvântul. Eu îți arăt felul în care te poți vindeca, căci netămăduit fiind, vei da frâu liber cuvintelor netămăduite într-o lume bolnavă.

– Ce să spun, mi se pare un pic bizar. În aceşti termeni se pune problema scrisului?

– Chiar aşa. Numai aşa. M-ai întrebat dacă e timpul potrivit pentru a scrie. Da, e timpul potrivit pentru a scrie cuvintele cu care să poţi sta înaintea tronului ceresc, altfel scrisul devine o îndeletnicire banală prin care-ți exersezi slava deşartă. Dar mai aproape de tine e timpul ființei, timpul să fii tu cel adevărat. Vrei cu adevărat să trăieşti? Renunță la voia ta cea egoistă care se suprapune şi-ți sufocă libertatea, iar după ce vei fi dobândit exprimarea lipsită de întristările patimilor, numai atunci cuvântul îți va fi dor arzător care va aprinde inimile celorlalți. Mă rog la Dumnezeu să-ți dea timpul acela, timpul acesta, fiindcă timpul e aici, e lumină care circulă între noi şi ne cheamă întru înțelepciune.

Cât ținu aceată scurtă rememorare, străbătu Parcul Monument cu vegetația lui abundentă şi, revenind într-o fracțiune de secundă la timpul prezent, se pregăti şi după curbă coborî din tramvai. Traversă Şoseaua Buzăului, lăsă în stânga Fabrica de covoare şi o luă în stânga printre blocuri. Dimineața aceea era atât de calmă şi peste tot se auzea ciripit de păsărele. Slavă

Ție, Doamne! Slavă Ție! Lumea e minunată văzută în Învierea Ta.

E-urile sunt blocuri muncitoreşti de zece etaje, pe care urcându-te poți vedea Dunărea, munții Măcinului, oraşul în toată întinderea sa. Apartamentele au camerele înghesuite, părintele le cunoştea. Adevărate cutiuțe de chibrit. Partidul gândise astfel de locuințe pentru imbecilizarea unei populații. Deşi se făceau deratizări frecvente, subsolurile şi nu numai colcăiau de şobolani şi gândaci. Ghenele acelea de gunoi dintre blocuri atrăgeau toate aceste viețuitoare prin pestilențialitatea lor. Femeia îl aştepta la colțul unui bloc. E1. Îi sărută mâna şi-l pofti după ea. În timp ce urca cu liftul îi veni în cap că Hristos, Hrana lumii, este acolo şi Îl aşteaptă. Zâmbi. Întotdeauna văzuse în bătrâni, în bolnavi, în copii, chipul lui Hristos. Era o coordonată firească a trăirii liturgice, a chemării pe care o avea de a sluji.

La etajul nouă liftul se opri. Femeia scăpă cheile jos şi apoi apăsă pe clanță fără să mai bage cheia în broască. Uşa fusese deschisă. Poate că o uitase. Ar fi vrut să-i vadă mai bine fața, ochii. Dar parcă era un făcut. Femeia stătea tot timpul cu spatele. Acum tot spatele i-l vedea. Îl pofti înăuntru. Intră. Simți o lovitură în moalele ca-

pului şi totul se întunecă. Iftimescu lovise cum trebuie. Z. era încântat.

– Bravo, şolcane. Dai bine la diblă. Acum ia-l şi adu-l în camera 2.

Apartamentul era unul conspirativ şi aparţinea Securităţii. În afara lui Iftimescu, încă doi bătăuşi ai Securităţii erau pregătiţi să intervină. Nu fusese nevoie. Femeia se topise. Îşi luase geanta, ieşise şi încuiase uşa de două ori.

– Ce dracu' are în geanta asta umflată? zise Z. nelămurit.

– Cocoşei de aur, şefu', răspunse râzând grohăit unul dintre dulăi.

Maiorul scuipă plictisit jos, chiar lângă capul lovit al părintelui R., şi şterse cu bocancul. Îi spuse unuia să aducă o cană cu apă şi să o verse pe faţa preotului.

– Mai adu una, boule, dacă vezi că nu se trezeşte! – scrâşni Z.

Dulăul se mişcă iute şi o turnă şi pe aceasta. Părintele R. dădu semn că-şi revine. Se mişcă, încercă să deschidă ochii, însă o ceaţă lăptoasă îl împiedica să vadă. Auzea glasuri necunoscute. Deodată inima sa începu să se umple de lumină. Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul!

– ... şi până când ai venit în oraş, auzi părintele R. în urechi ceva mai limpede.

După aceea lucrurile s-au schimbat. Şi nu în bine, înțelegi? De ce nu vrei să fii om în lumea asta, de ce nu vrei să trăieşti, când ți se oferă toate? Hristos! Cine-i Hristos?

– Fiul lui Dumnezeu, gemu slab părintele.

– E pe dracu'! Asta e aiureală de-a ta! Înțeleg Biserica să fie un instrument al partidului, nu casă de conspirație duşmănoasă. Îl iei mereu pe Hristos în brațe. Hristos e un motiv, ştiu eu bine.

– E Fiul lui Dumnezeu, gemu încă o dată părintele R., încercând să ridice capul.

– Bă, animal duşmănos, fiară însetată de nervii mei şi ai partidului, cu mâinile mele te strâng de gât, auzi? Să nu mai spui în veci treaba asta! Eu îi vorbesc cu frumosu' şi el crede că băiatul face glume cu el.

Z. se repezi turbat cu mâinile în gâtul părintelui R. şi-l strânse cu toată forța pe care i-o dădea partidul şi datoria pe care o avea față de popor. Iftimescu se uita încremenit la ucigaş. Mai văzuse asemenea scene, însă acum ar fi vrut parcă să nu fie omorât acel om care stătea întins pe jos. Îl bătu gândul să-i dea o bâtă în cap lui Z., să scape odată pentru totdeauna de apostrofările lui odioase, dar se abținu, scuipă jos

şi şterse cu bocancul. Dulăii priveau şi ei curioşi. Şeful le luase munca. „Nu-i nimic. Las’ să se mai se mânjească şi şefu’ de sânge”, nu numai ei. Atâtea morți! Doar el era creierul, iar ei muşchii care îndeplineau comanda.

Părintele R. simți că lumina din inima lui iese afară şi îi pătrunde tot trupul, o lumină caldă, plină de o nespusă iubire pe care numai Hristos poate să o dea. Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Asta va spune mereu şi oriunde. Hristos este Fiul lui Dumnezeu. Viața lui este mărturie. „Priviți lumina din mine, priviți la Hristos, Cel ce S-a pogorât până la nemernicia mea, şi atunci vă veți convinge că moartea nu înseamnă nimic, moartea a fost biruită pentru totdeauna.” Ce uşor era să fii al Lui, ce diafană lumină, ce gingăşie! Taina tainelor pe care inima lui a cunoscut-o cu toate intensitățile, iar acum deplin.

Ucigaşul îşi desprinse mâinile din gâtul părintelui şi îşi şterse sudoarea cu mâneca hainei. Se aşeză pe scaun îmbătrânit şi câteva secunde nu zise nimic. Se ridică brusc, luându-i prin surprindere pe toți şi țipă dând cu bocancul în capul mortului:

– Luați hoitu’ şi aruncați-l în ghena dintre blocuri!

– Ai dreptate, şefu, zise cel cu cocoşeii, o să zică lumea c-a alunecat şi a căzut!

– Şi ce-o să mai zică lumea? – scrâşni Z. malefic.

– Că şi-a rupt gâtul ca un prost!

– Prost eşti tu! Lumea o să zică c-a fost omorât, boule. Că tu l-ai omorât!

– Eu?

– Da' cine? Păi, dacă nu tu şi nu noi, atunci cine? Ia spune tu, Iftimescule, să văd, ştii cine?

– Ştiu, tovarăşu' maior! Să trăiţi!

– Cine?

– Sextanţii! Să trăiţi!

– Sectanţii, dobitocule!

Dulăii începeau să înţeleagă şi ei ce vrea să spună şefu'. Lumea oricum va zice că a fost omorât. Barem să creadă ceea ce vor ei să creadă. Ce s-ar fi întâmplat dacă lumea ar fi fost liberă să creadă ce vrea? Ar fi fost dezastru! Partidul vrea ordine şi pentru ordine se poate face orice.

– Aruncaţi tot! Şi geanta şi pălăria!

Iftimescu luă geanta şi pălăria şi le aruncă în ghenă. Imediat fu aruncat şi trupul părintelui R. care căzu cu zgomot. Pe rând, cei patru părăsiră apartamentul conspirativ. Iftimescu ajunse la alimentara de pe colţ, pe unde venise părintele R., ceru două eugenii şi ieşi grăbit. Mâncase de di-

mineață șuncă și niște ouă prăjite cu cârnați, însă parcă îl îndemna ceva să mănânce. Mușcă grăbit dintr-una și nu se mai sui în tramvai, ci o luă prin parc, să se răcorească puțin. I se părea că îl arde fruntea. Se gândea cât de bine o inițiase protoiereul O. pe femeiușca aia a lor, încât popa să nu-și dea seama că e o înscenare. De ce o făcuse? Vru să desfacă și a doua eugenie, însă icni și, oprindu-se lângă un copac, vomită abundent.

Epilog

Nina a suferit enorm. Nimeni nu va putea înțelege durerea ei. Ştia cu ce fel de om pornise la drum şi îl iubise cu o dragoste de care nu credea că poate fi în stare. Câte întrebări fără răspuns! Inima lui şi-o pusese înaintea lui Hristos. Copiii vor creşte fără tată! Procesul ce urma să aibă loc a fost împiedicat, fiindcă amenințările la adresa copiilor au făcut-o să renunțe. Probele s-au risipit, dar... rămân la Dumnezeu.

Protoiereul Haritonovici n-avea cum să-şi găsească liniştea. Cât se înşelase crezând că se vor rezolva toate...

Locotenentul major Vică Laurențiu se spălase pe mâini de toată întâmplarea. Ar fi vrut să vorbească totuşi cu cineva despre asta, însă nu avea cine să-l asculte. Oricui i-ar fi spus ar fi intrat la bănuieli în privința lui. Trebuia să stea liniştit şi să admire în taină puterea de a se jertfi a acelui preot ale cărui cuvinte îl mişcaseră.

Martorii lui Iehova se bucuraseră de moartea părintelui R., dar, auzind zvonurile care circulau în oraş, s-au revoltat. Îşi

doriseră degeaba moartea lui. Iată că şi mort arunca stigmate asupra lor!

Iftimescu se apucă de băutură, până când fu dat afară din serviciu şi ajunse un magazioner prăpădit. Z. îl urmărea. L-a urmărit mult timp. Până a murit. Z. trăieşte şi azi şi vede că partidul este peste tot. Fu întrebat de un tânăr într-o zi dacă crede că azi ar mai fi comunişti, iar răspunsul lui fu:

– Suntem mai mulți decât înainte!

Maxim ajunsese nebun pentru Hristos. Moartea lui a umplut de bună mireasmă întregul spital. Doctorul Băleanu n-a înțeles niciodată de ce mireasma a persistat atâtea zile în salon şi pe holuri. De ce?

Bogdan Călin şi-a dat seama cât de amarnic s-a înşelat cu jurnalul abia după ce l-a cunoscut pe părintele R. acolo, la bisericuța Cuvioasei Parascheva. Viața lui, ca şi a multor altora, a luat o întorsătură neaşteptată datorită cuvintelor pline. De parcă, ascultându-l pe părintele R., te hotărai dintr-odată să nu mai fii mort, ci să trăieşti. Iar Viața e Hristos!

Ioana şi Sandu Predescu au avut mai târziu un copil şi l-au botezat Teodor, darul lui Dumnezeu. Ioana nu putea rămâne însărcinată şi amândoi s-au rugat părinte-

lui R., la el la mormânt, şi Dumnezeu, prin alesul Său, a făcut o minune.

Alexandru şi Beta s-au cununat la un an de la uciderea părintelui şi s-au mutat la Bucureşti. Alexandru e doctor fără de arginți, lucru atât de rar.

***

Hristos a înviat, copiilor! Astăzi e ziua cea aleasă şi sărbătoarea sărbătorilor. Hristos ne îmbracă în haina cea luminoasă a Învierii Sale şi ne primeşte ca pe nişte prieteni în locaşurile pe care le-a pregătit cum se cuvine. Să ne iertăm şi să ne îmbrățişăm unii pe alții şi să strigăm cu putere: „Hristos din inimile noastre a înviat!”

Nota editorului

Chiar dacă *Miercurea patimilor* este o carte în care autorul nu prezintă obiectiv şi detaliat pătimirea părintelui mucenic Rizea Dobre, totuşi el porneşte de la cazul real pentru a-i ajuta pe cititori să înțeleagă duhul jertfitor al părintelui – şi implicit al întregului sobor de noi mucenici şi mărturisitori din perioada comunistă. Deşi cartea nu poate fi folosită la creionarea icoanei reale a părintelui Rizea Dobre, neputând sluji deci la întocmirea unui posibil şi folositor viitor dosar de canonizare - ea este autentică tocmai pentru că reuşeşte să ne prezinte calea muceniciei cu o precizie duhovnicească ieşită din comun (cum poate doar puțini dintre mărturisitorii înşişi au ştiut să o facă prin cărțile pe care le-au scris după ieşirea din închisoare. Cred că este lucrarea Duhului Sfânt că literatura religioasă contemporană are un astfel de *apostol* precum Sergiu Ciocârlan, ale cărui daruri sunt poate şi un ecou al rugăciunilor sfinților închisorilor. Doar că, pe măsura darurilor, vor veni şi încercările – şi cu atât mai mult peste cineva care duce mai departe învățătura noilor mucenici şi mărturisitori. E nevoie ca Sergiu Ciocârlan să fie sprijinit prin rugăciunile noastre, ca nu cumva talanții lui să fie deturnați prin lucrarea celui rău.

Danion Vasile

CUPRINSUL

În curs de apariție, de același autor

Biserica de sub blocuri

Este, în esență, un roman despre curaj, libertate și Adevăr într-o perioadă în care poporul român se zbătea într-un amplu proces de dezumanizare. Spre deosebire de *Miercurea Patimilor*, în care acțiunea se derulează cu puțin înainte de căderea regimului ceaușist, aici e vorba de anii „obsedantului deceniu”, o secvență istorică întunecată de încarcerările masive ale elevilor, studenților, intelectualilor, politicienilor și, în general, ale elitelor, ale oamenilor capabili să gândească, lucru deloc pe placul partidului servit în scenariul diabolic de instrumentele sale oarbe. În acest context al compromisului de diferite dimensiuni, părintele S. se opune dărâmării bisericii Cuvioasa Parascheva, stârnind reacția imediată a partidului care propunea sistematizarea orașului și pentru că hotărâse ca locașul de cult să dispară. Acestea sunt liniile de forță ale narațiunii ce are în prim-plan un chip de luptător pentru Biserică, un autentic mărturisitor al numelui lui Hristos.

Raportul comisarului european Samuel Scheib

Este un roman care se focalizează asupra anilor ’90, o perioadă cheie în înțelegerea retrospectivă a actualității politice, economice, socioculturale şi duhovniceşti din România. Trimis din partea Uniunii Europene să întocmească în secret un raport de mare însemnătate, Samuel Scheib se dovedeşte un evaluator extrem de inteligent, a cărui vizită se produce sub acoperirea unui eveniment cultural. Expusă dezechilibrelor de tot felul, societatea românească are totuşi o speranță în ceilalți doi protagonişti, Iancu Mercheşanu, un tânăr maistru naval, iubitor de cultură românească şi de valori autentice, şi Cosette Minescu, proaspăt absolventă a Facultății de Aviație, care are o inimă plină de Hristos.

Povestea unei lumini ascunse

Este un volum de povestiri ortodoxe scris la două mâini (cu concursul unei eleve talentate) ce are o arie largă de adresabilitate prin tematica actuală pe care o presupune: dăruirea, noblețea jertfei în Hristos, necesitatea unei educații creştine cu care copilul să poată înfrunta marile dileme pe care societatea secolului al XXI-lea le implică.

Din cărţile Editurii Areopag:

Sfântul Petru Movilă – *Proloagele de la Pecerska*
Ada Mihaela Calciu – *Am văzut Raiul*
Părintele Justus Brousalis – *Despre alegerea duhovnicului*
*** – *Viaţa şi minunile Sfântului Alexie de la Goloseev (1840- †1917)*
*** – *Viaţa Cuviosului Teofil Rossoha*
*** – *Pilde şi învăţături pentru copiii creştini*
*** – *Minunile Sfântului Efrem cel Nou prin icoana sa izvorâtoare de mir*
*** – *Minunile Sfântului Nectarie din Eghina românească*
*** – *Viaţa, minunile şi acatistul părintelui Ilie Lăcătuşu*
*** – *Mărturisitorii din închisorile comuniste – Minuni. Mărturii. Repere*
*** – *Din temniţe spre Sinaxare*
*** – *Viaţa Părintelui Arsenie Papacioc – Testament*
Părintele Adrian Făgeţeanu – *Viaţa mea. Mărturia mea*
*** – *Spovedania unui monah de la Muntele Athos*
Părintele Damaschin Grigoriatul – *Minunile. Mărturie a dreptei credinţe*
*** – *Sfântul Nectarie – Minuni în România*